

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНА ВЕНЕЦ

2021 – 2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

ОБЯВЛЕНИЕ

Съгласно чл.79, ал.3 от Закона за опазване на околната среда, в срока по чл.69, ал.2 от Административнопроцесуалния кодекс, Община Венец, чрез настоящото публикуване за обществена консултация, предоставя възможност на заинтересованите лица да направят своите предложения и становища по „Програма за опазване на околната среда на община Венец 2021-2028 г.“ (ПООС) в изпълнение на чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околна среда (ЗООС) с неразделни нейни части: Приложение 1 „Раздел „Лечебни растения“ (РЛР) в изпълнение на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР); Приложение 2 „Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Венец“ (ПОУПВП) в изпълнение на чл. 26 от Закона за почвите (ЗП) и Приложение 3 „Програма за управление на отпадъците на община Венец 2021-2028 г.“ (ПУО) в изпълнение на чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО)“ на e-mail obs_vn@abv.bg или в Център за информация на гражданите, първи етаж на общината до 03.12.2021 г., включително.

Срока на обществените консултации е 30 (тридесет) дни от публикуване на настоящото обявление до 17.00 ч. на 03.12.2021 г.

Програма за опазване на околната среда на община Венец 2021-2028 г. [ВИЖ ТУК](#)

Водещ принцип при разработването на програмата е партньорството със заинтересованите страни – организации, институции, икономически и социални партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

**Общинска програма за опазване на околната среда
2021 – 2028 година**

Община Венец

Програмата е приета с Решение.....на Общински
съвет Венец

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	Списък на използваните съкращения	
I	ВЪВЕДЕНИЕ	7
II.	ОБХВАТ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА	8
III.	ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ, ТЕРИТОРИАЛНО- АДМИНИСТРАТИВНИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ	10
III.1	Природо-географски фактори	10
III.2	Социално-демографски и икономически фактори	29
III.3	Управленски ресурси	44
IV.	АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	49
IV.1	Атмосферен въздух	59
IV.2	Води	53
IV.3	Почви и нарушени терени	72
IV.4	Биоразнообразие и защитени територии	73
IV.5	Отпадъци и опасни вещества	82
IV.6	Вредни физични фактори	84
V.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT – АНАЛИЗ)	89
VI.	ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ	93
VII.	ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	97
VIII.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	103
IX.	СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	109

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

X.	ПРИЛОЖЕНИЯ	113
	Нормативна и стратегическа рамка	114
X.1	Приложение 1. Раздел „Лечебни растения“	
X.2	Приложение 2. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Венец за периода 2021-2028 г.	
X.3	Приложение 3. Програма за управление на отпадъците на община Венец 2021-2028 г.	

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматични измервателни станции
БА	Батерии и акумулатори
БДДР	Басейнова дирекция „Дунавски район“
БДЧР	Басейнова дирекция „Черноморски район“
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗЗ	Защитена зона
ЗОЗЗ	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електронно и електрическо оборудване
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качеството на атмосферния въздух
МС	Министерски съвет
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МЗ	Министерство на здравеопазването
МРР	Министерство на регионалното развитие
МПС	Моторни превозни средства
НПО	Неправителствена организация
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НСИ	Национален статистически институт
НЕМ	Национална екологична мрежа
ОУП	Общ устройствен план
ОУПО	Общ устройствен план на община
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПВТ	Подземно водно тяло
ПУЗЗ	План за управление на защитените зони
ПУЗТ	План за управление на защитени територии,
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РДВ	Рамкова директива за водите
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
СОЗ	Санитарно-охранителни зони

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Венец за периода 2021 – 2028 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. ПООС е ключов инструмент за подобряване състоянието на околната среда, чрез който целенасочено са планирани и подробно разписани конкретните дейности, които Общината ще предприеме за посочения времеви диапазон.

Следвайки водещите принципи в политиките за устойчиво развитие, ПООС поставя рамки за дейностите в областта на опазване на околната среда като отчита влиянието и на икономическите и социалните фактори. ПООС се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на устойчиво развитие и чрез това – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения и постигане на просперитет.

При разработването на ПООС са взети под внимание основните стратегически документи на Европейския съюз (ЕС) и Организацията на обединените нации (ООН), имащи отношение към устойчивата околна среда, най-новите политики на Европейската комисия (ЕК) в областта на околната среда и устойчивото развитие, както и рамковите директиви и национални и регионални стратегически документи в областта на управление на отпадъците. ПООС е съобразена с европейското и националното законодателство в областта на опазване на околната среда, Плана за интеригрирано развитие на община Венец 2021-2027 г., Областната стратегия за развитие на област Шумен 2014-2020 г., Националният доклад на Изпълнителна агенция за околната среда (ИАОС) за 2019 г. (приет на заседание на МС на 26.05.2021 г.), регионалните доклади за състоянието на околната среда на Регионална инспекция по околната среда и водите - Шумен (РИОСВ-Шумен) за 2018 г, 2019 г, 2020 г. и др.

ПООС на община Венец е изготвена на основание и в съответствие с изискванията на чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда (Обн. ДВ. бр.91 от 25 септември 2002 г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 01.12.2020 г.) (ЗООС), съобразена с Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

II. ОБХВАТ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

С разработването на Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Венец за периода 2021 – 2028 г. се актуализира се действащата в момента Програма за опазване на околната среда на Община Венец за 2016-2020 г. и се цели постигане на съответствие с актуалните законови изисквания в областта на околната среда.

Обхват на ПООС

ПООС на община Венец обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общината в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

ПООС се разработва за 8-годишен период – от 2021 г. до 2028 г. - и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона или общината.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

Принципи и цел на ПООС

ПООС на община Венец е подчинена на основните принципи за опазване на околната среда, дефинирани в ЗООС, а именно:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на програмата е намиране на нови подходи, създаване на стабилна система за управление на околната среда и подобряване на екологичните условия в Община Венец.

Програмата си поставя следните взаимосвързани *цели*:

- ✓ Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината и да предложи мерки за тяхното решаване и преодоляване;
- ✓ Да начертае приоритетите на общината в областта на опазване на екологичната среда;
- ✓ Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми.
- ✓ Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси, съсредоточаването им за решаване на най-приоритетните проблеми.
- ✓ Приоритетност на превантивните мерки;
- ✓ Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;
- ✓ Приоритизиране на проекти на общината в областта на околната среда, предложени за финансиране от национални и международни източници на финансиране.

В този смисъл, настоящата Програма за опазване на околната среда, би могло да се дефинира, като целенасочено планиране на дейностите на община Венец в областта на околната среда за определен период от време (2021-2028 г.). Те могат да се считат за един инструмент за постигане на подобрения в областта на околната среда.

Методология

В съответствие с утвърдените стандарти при създаване на стратегически документи е избран основният методологически апарат за изготвяне на ПООС - стратегическо планиране. Този избор определи и основните технологични етапи, които са осъществени, а именно:

1. Анализ на средата.
2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).
3. Формулиране на Визия.
4. Целеполагане.
5. Изготвяне на план за действие и организация за изпълнение на програмата.
6. Изготвяне на система за мониторинг и контрол.

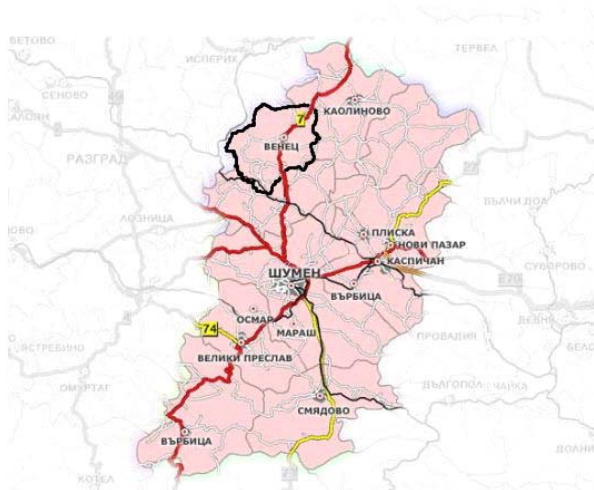
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

III. ПРИРОДО - ГЕОГРАФСКИ, СОЦИАЛНО – ДЕМОГРАФСКИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ

1.ПРИРОДО - ГЕОГРАФСКИ ФАКТОРИ

1.1.Географско разположение

Според физикогеографската подялба на Република България, община Венец попада в Дунавската хълмиста равнина. Тя е най-северната голяма морфографска област, развита върху Мизийската надстроечна платформа, с по-слаби вътрешни различия в разчленението на релефа. Геоморфоложката еволюция е дала един специфичен облик по отношение на хоризонталното и вертикално разчленение на територията. Характеризира се с низинен и хълмисто-платовиден релеф. В източната част на Дунавската равнина, в обсега на Поповско-Самуиловските височини и Лудогорието, която съвпада с темето на Севернобългарския плосък свод, релефът изменя своя облик и придобива хълмисто-платовиден характер. Плоските вододели, които представляват пластово-денудационни форми, заемат обширното пространство на Лудогорското плато. Плоските вододели поради литоложки причини имат контрастни ниски стойности на разчленение.

Фиг. III.1.1.1. Карта с местоположението на община Венец в област Шумен

Община Венец се намира на север от областния град Шумен. На север и северозапад граничи с община Самуил (Област Разград), на североизток с община Каолиново, на юг и югоизток с община Хитрино

Наклона на склоновете се увеличава от север към юг. Земната повърхност не позволява значително разнообразие в морфологично отношение. Общите линии на релефа

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

следват простирането на едрите морфографски единици на Лудогорското плато. Абсолютната минимална и максимална височина е съответно 200 и 502 м. Анализът показва, че територията на община Венец попада изцяло в пояса на хълмистите земи. Релефът е хълмист и еднообразен като в посока север става все по-равнинен и доловете се връзват все по-слабо. Надморските височини са малки, а превишенията незначителни. Преобладават терени с надморска височина от 300 до 350 метра.

1.2. Климатични условия

Общината попада в Европейско-континенталната климатична област, която обхваща Северна и Средна България (без Черноморието) заедно с прилежащите им планини. Тя е в най-тясна връзка с Източноевропейските райони и същевременно е отдалечена от Средиземно море и не се чувства осезателно смекчаващото климатично влияние на последното. Поради това климатът в тази област носи типичните белези на източноевропейския: сравнително студена за съответната географска ширина зима и относително горещо лято.

Легенда:

- А. Европейско-континентална климатична област
- А1 Умерено-континентална климатична подобласт
- А2 Преходно-континентална климатична подобласт

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

В. Континентално-средиземноморска климатична област
В1 - Южнобългарска климатична подобласт
В2 - Черноморска климатична подобласт

Фиг. III.1.2.1. Климатични райони в България

Главно по направление север - юг в европейско континенталната област се забелязват редица изменения в климатичните условия. Това обуславя разделянето и на две подобласти: умерено континентална и преходно континентална.

В тази климатична подобласт континенталният характер на климата е най-добре изразен. Зимата тук е най-студена в сравнение с всички останали низини в страната, а лятото е горещо, поради преобладаването на субтропични въздушни маси от по-южните географски ширини или формирани на място под въздействие на силното лятно слънце.

В климатично отношение района на Общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и се характеризира с горещо лято и студена зима. Валежите са по-ниски от средните за страната, но са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието. Годишният ход на валежите в този район има подчертано континентален характер. Максимумът е през юни, а минимумът - през февруари. Валежите от сняг са в периода ноември – април. Средното месечно и сезонно разпределение на валежите е както следва: зима - 131 л./кв. м, пролет - 165 л./кв. м, лято - 227 л./кв. м и есен - 133 л./кв. м.

Най-студените месеци през годината са януари и февруари. Средната годишна температура е 10,3°C. Минималните температури през зимата в някои случаи падат до - 25°C. Не са изключения и резките понижения на температурите през пролетта и есента. Като най-топли се очертават месеците юли и август. Типичен пролетен месец е април, а типичен есенен - октомври. За добре изразения континентален характер на климата в района на община Венец свидетелстват средните месечни температури за януари /-2°C/ и за юли /24°C/, валежният режим /февруарски минимум и юнски максимум/ и сравнително продължителното задържане на снежната покривка /над 3 месеца/.

Преобладават северозападни ветрове, но също и източни. Отбелязват се случаи на безветрие и образуване на мъгли, за което играе роля и атмосферното замърсяване.

За района на община Венец са характерни средни месечни скорости над 1.6 m/s .

Таблица III.1.2.1 Честота на вятъра по посоки за месеците и годишно

месец	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	год.
N	18,7	16,9	16,6	12,8	13,8	14,7	16,6	12,7	16,8	15,3	15,3	18,7	15,7
NE	10,3	11,5	12,9	11,1	11,1	9,9	10,3	12,1	13,3	15,3	12,9	10,4	11,8
E	6	6,4	9,7	10	9,6	9,2	8,1	11	9,8	8,6	8,5	5,9	8,6
SE	7,7	8,5	12,3	17,5	18	15,1	12,2	14,7	13	10	12,7	8,8	12,5
S	8,7	9	8,9	12,9	13	12	9,4	9,9	11,8	11,2	12,8	9,5	10,8
SW	7,9	8,4	7,5	8	7,7	9,4	9	7,3	8	9,8	7,7	8,4	8,3
W	23,5	23,8	18,7	15,8	14,8	18,8	19,7	18,8	14,3	16,7	16,9	21,3	18,6

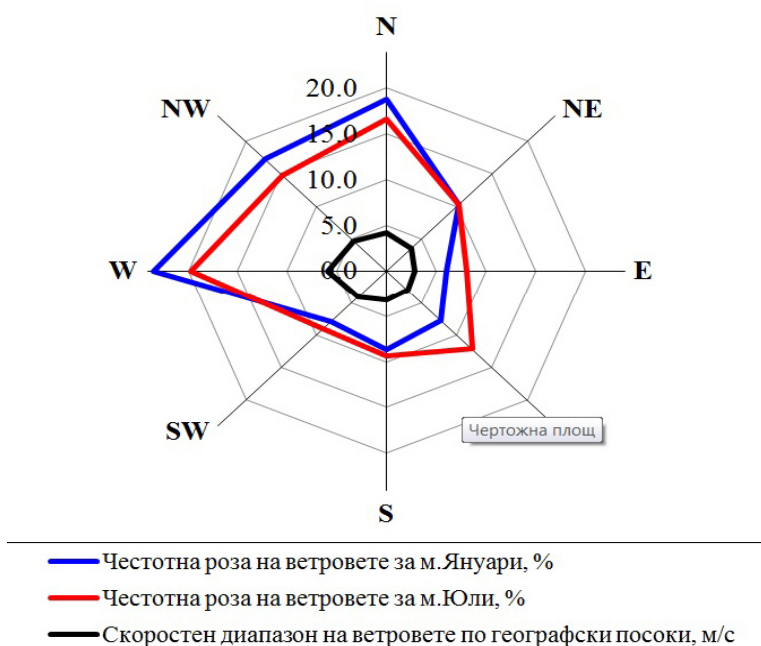
**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

NW	17,3	15,6	13,4	11,7	11,9	10,7	14,8	13,5	13,1	13,2	13,4	17	13,8
----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	----	------

Таблица III.1.2.2 Средна скорост на вятъра по посоки м/с

Посоки	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
N	4.5	4.6	4.9	4.2	4	3.9	3.6	3.4	3.9	3.8	4.3	4.4	4.1
NE	3.7	3.8	4.4	3.7	3.5	3.3	3.2	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.5
E	2.5	3	3.4	3.3	3.4	2.6	2.4	2.6	2.6	2.9	3.1	2.4	2.9
SE	2.6	3.2	3.4	3.5	3.7	2.6	2.4	2.5	2.6	3	3	2.9	3.0
S	3.2	4.1	3.8	3.7	3.1	2.5	2.7	2.6	2.5	3.2	3.2	4	3.2
SW	4.1	4.7	4.7	4.4	4	3.8	3.9	4.2	3.5	4	4.1	4	4.1
W	6.3	7.4	6.4	6.2	5.6	5.6	5.9	5.4	5.4	5.3	6	5.7	5.9
NW	4.7	5.9	4.9	4.9	4.2	5	4.4	4.2	4.7	4.2	4.6	4.2	4.7

РОЗА НА ВЕТРОВЕТЕ

Граф. III.1.2.2 Роза на ветровете

Таблица III.1.2.3 Средномесечни стойности на метеорологичните параметри на Шумен

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Параметър												
Температура (°C)	-1.1	1.0	4.4	10.7	15.6	19.4	22.0	21.6	17.4	12.0	6.8	1.8

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Максимална температура (°C)	2.7	5.7	10.3	17.4	22.4	26.4	28.9	29.0	25.0	18.6	11.6	5.6
Минимална температура (°C)	-4.8	-2.8	0.0	5.0	9.8	13.4	15.4	15.0	11.4	6.9	3.2	-1.7
Влажност (%)	83	80	74	69	71	70	65	64	68	75	82	84
Обща облачност (бр.дни)	6.8	6.7	6.5	5.9	5.5	4.5	3.6	3.1	3.6	4.9	6.7	6.7
Скорост на вятъра (m/s)	3.0	3.3	3.1	2.6	2.3	2.0	2.0	2.0	1.9	2.2	2.4	2.4
Тихо време (безветрие) %	27.4	25.5	24.7	29.1	29.0	32.8	32.5	34.0	36.2	37.6	30.5	32.8

1.3. Хидрографска мрежа

През територията на общината преминават поройни дерета, които дренират водите си във валанжския хоризонт и го подхранват. В хидрогеоложко отношение районът е добре проучен чрез проучвателни и хидрогеоложки сондажи с различна дълбочина и предназначение. Отнася се към западната част на Варненския артезиански басейн от Долнодунавската област.

В геоморфоложко отношение община Венец заема югозападната част на Лудогорието. Северно от с. Капитан Петко са разположени източните продължения на Самуиловските височини с кота 490 м. По тях преминава главния повърхностен вододел, който отделя на север района на Добруджанските реки с директно оттичане към р. Дунав или пълното им пониране в окарстени терени - реките Канагьол и Сенковец от поречието на р. Провадийска на юг. Средната гъстота на речната мрежа е 0.2 до 0.4 км/ км², а средния модул на оттока е 1 до 2 л/с км².

С най-голямо стопанско значение за района са пукнатинно карстовите до карстови по тип и напорни по характер подземни води, формирани в малм -валанжинските карбонатни седименти /варовици, доломити/ от Каспичанската свита. Те имат повсеместно разпространение в Североизточна България, като образуват общ водоносен хоризонт със значителни експлоатационни ресурси. По данни от проучвателни сондажи и изградени тръбни кладенци в района – с. Ясенково, с. Борци, с. Капитан Петко, с. Габрица с. Венец и с. Деница /нов/ могат да се черпят от 8 до 20 л/с от един сондаж.

Като цяло речната мрежа на територията на Общината е рядка и слаборазвита. Горните и средните течения на реките са врязани в лъоса и в терциерните и кредни варовици, като образуват дълбоки и сухи долини. Морфологията на речните долини, врязани в миоценски варовици и пясъци се отличава съществено от морфологията на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

долините, врязани в плиоценските и льосови наслаги. Високите части на склоновете са заети от структурни стъпала, а върху по-ниските са развити речни тераси.

Водоемите в община Венец по населени места са следните:

Таблица III.1.3.1 Водоеми в община Венец по населени места

Населено място	Площ/дка	Собственост	Форма на стопанисване
с.Черноглавци	9.28	общинска	водопой
с.Капитан Петко	3.71	общинска	водопой
с.Черноглавци	6.22	общинска	водопой
с.Изгрев	194.67	общинска	водопой ,рибовъдство
с.Деница	26.27	общинска	водопой, рибовъдство
с.Борци	2.06	общинска	водопой
с.Черноглавци	3.33	общинска	водопой, рибовъдство
с.Борци	4.33	общинска	водопой
с.Борци	3.92	общинска	водопой
с.Борци	4.75	общинска	водопой
с.Габрица	65.86	общинска	водопой
с.Дренци	5.51	общинска	водопой
с.Ясенково	4.037	общинска	водопой
с.Венец	7.247	общинска	водопой, рибовъдство

Източник: Общинска администрация- Венец

На територията на Общината не попадат минерални води от Приложение № 2 на Закона за водите.

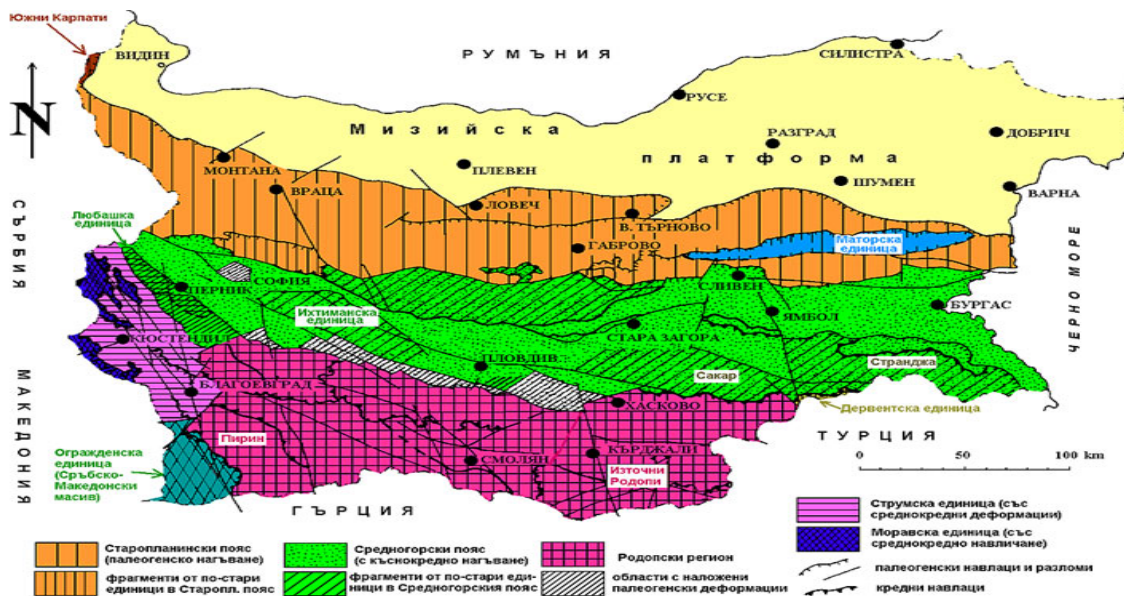
1.4. Земни недра и почви

В геоложката история на България се отделят следните етапи с различна специфика: предпалеозойски (докамбрийски), каледоно-херцински, алпийски и неотектонски. Те обхващат сравнително дълги периоди от време, в течение на които природните условия са се изменяли. Особеностите на геотектонската обстановка през тези етапи са се отразили върху характера и разпространението на изключително разнообразни по възраст скални комплекси и структури. Възрастта на скалните комплекси е от Докамбрия до съвременни наслаги. По вид разкриващите се скали са седиментни, магмени и метаморфни. Това многообразие от различни по състав и възраст скали и разнообразни палеогединамични обстановки е предпоставка за наличието на разнообразни по вид и произход минерални суровини, проявата на многообразни негативни геодинамични процеси, както и определят различна сеизмична характеристика на различните части от територията на страната.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЧ 2021 - 2028 г.

Геоложкият строеж и тектонските особености на територията на България са резултат от процесите, предизвикали образуването на Алпо-Хималайската геотектонска структура.

Фиг. III.1.4.1. Характеристика на геоложките условия на територията на Р България

Територията на общината е разположена върху Мизийската плоча, основата на която преобладаващо е изградена от палеозойски скали. Върху тях пространствено са отложени седиментни скали с различна дебелина. Специфична скала е лъосът. Различно дебела лъосова покривка воалира вододелни пространства, долинни склонове, както и някои речни тераси. В орографско отношение заеманата територия се характеризира с голямо разнообразие – в северната част се спускат най-южните части на Лудогорското плато и Самуиловските височини. В геолого-тектонско отношение районът се разполага в Мизийската платформа. В геоморфоложко отношение районът се отнася към Източна Дунавската равнина.

В тектонско отношение, попада в обсега на северната/преходна/ивица на Предбалканската структурна зона, изградена от широки слабо изразени ганкови структури.

В геоложко отношение са представени кватернерни разновидности, отложени в долнокредитния седиментогенен комплекс. Кватернерът е представен главно от алувиални прахови, праховопесъчливи и песъчливи глини, глинести пясъци и заглинени чакъли, както и от алувиално-делувиални глини, покрити от техногенни насипи. Долната креда е представена от хотривски мергели, сивозеленикави на цвят, плътни, прослоени от глинести и варовити мергели, на места с дребен чакъл от варовик. В най-горната си част мергелите са силно изветрели, а в дълбочина са плътни и здрави. Геоложкият строеж на района е твърде разнообразен. В основата си теренът на общината е изграден от хотривски мергели и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

мергелни варовици, които изграждат околните височини и служат за подложка на алувиалните наслаги. В повечето случаи тези хотривски седименти играят ролята на водоупор. Там където преобладава варовитата компонента често се явяват пукнатинни извори, някои от които се изливат подпочвено и подхранват грунтовия поток в алувиалните наслаги.

Кватернерът е представен главно от алувиални наслаги и льос. Последният е деградиран, заглинен и покрива кредните седименти на околните височини и заравнености. Падналите върху льоса атмосферни валежи инфилтрират в дълбочина и подхранват отделни пукнатинни извори.

Алувият в заливната речна тераса е със средна мощност 7 м и е представен от праховопесъчливи глини и заглинени чакъли. Последните имат средна мощност 1,5-2,0 м. Глинестата компонента в тях варира в широки граници. В тази чакълеста прослойка се акумулират подпочвени води и се формира грунтовия поток. Подхранването му става както от инфилтрирани атмосферни валежи и речни води, така също и от подпочвено изливащи се пукнатинни извори. В района не се наблюдават свлачища, срутища, заблатявания и др.

В геоложко отношение общината е част от източните предели на Лудогорското плато. Лудогорието има свой характерен строеж, който обаче е във връзка с останалите части на Мизийската плоча. То е изградено главно от долнокредни беремски варовици и пясъчници, разкрити на места в долините на пресъхнали реки - там където често се спускат стари пътища. На места излизат пясъчници от същото време и материали от третичния период. Цокълът на Лудогорието е изграден от двата неокотски етажа - хотрив и валанж. Те се разкриват пак по долините на лудогорските кулаци, където са изрязали профили във варовиците и мергелите. През апта Лудогорието заедно с долината на Ломовете (Ломията) бавно потъва и в него нахлува морето. През кватернера станало льосонавяването. Тогава плащ от дебел льос покрил цялата територия на днешното Лудогорие. Сега на много места няма и помен от него, тъй като е отмит и отнесен от течащите води. На отделни места, където е запазен льосовия слой, дебелината му надхвърля 60 метра. В Лудогорието е разпространен глинестия тип льос. Той има жълтокафяв цвят. Неговата средна дебелина е до 15 метра. Всички геоложки етажи в Лудогорието са разположени хоризонтално, което говори за неговия слоест строеж и е доказателство, че не е било поприще на нагъвателни процеси.

Карстовите форми - съвременни и погребани, правят лудогорския ландшафт твърде интересен и разнообразен с множеството си пещери, валози, понори, затлачени подземни кухни, подземни карстови води или бликащи карстови извори. Жълтия льосов плащ за известно време е спрял окарствяването на областта, за да продължи то в по-ново време с още по-голяма сила и ефект. Зеленият плащ на горите също е прекъснал и забавил окарствяването, но изсичането им на много места е довело до силно активизиране на карстовите процеси.

Основните скали изграждащи района са седименти от Разградската свита на Кредата,

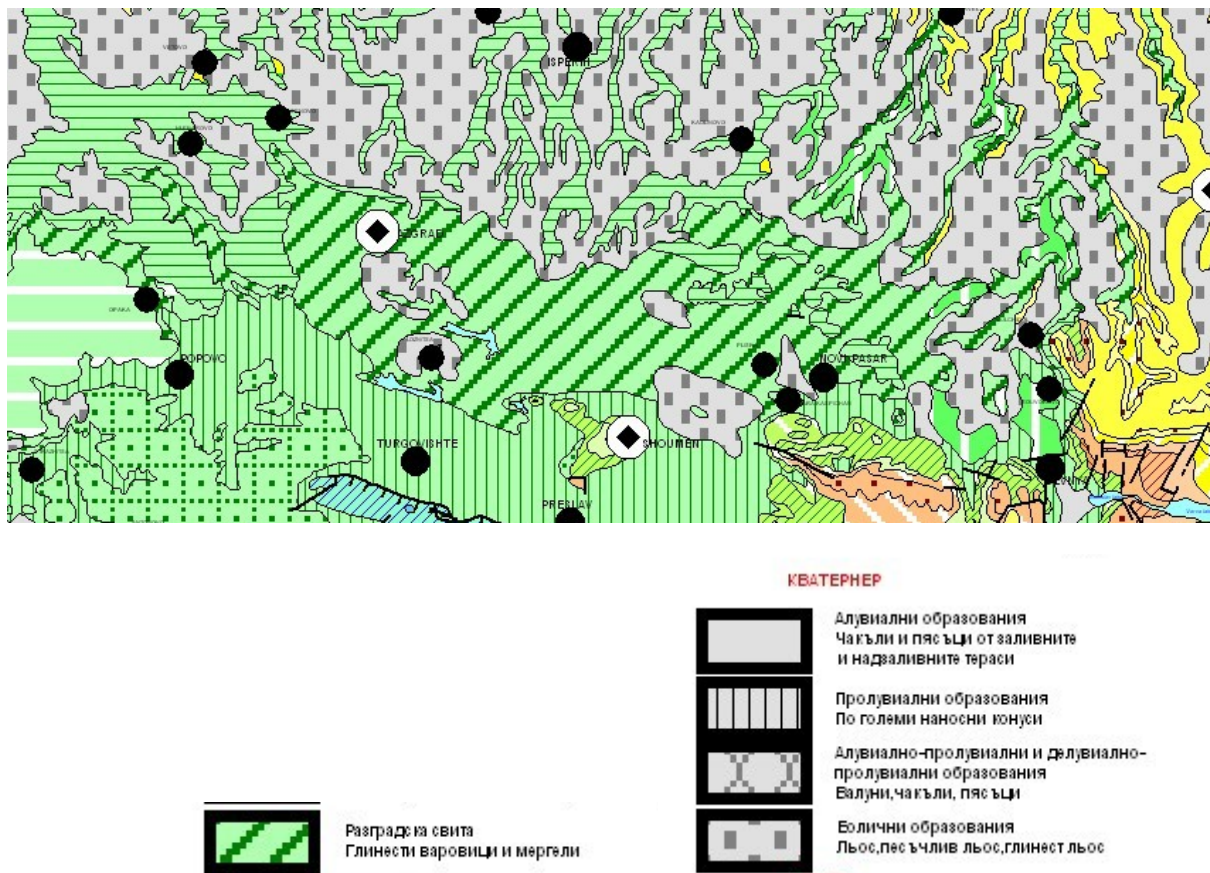

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

с хотрив-баремска възраст ($rKj^{h,b}$). Те са представени от глинести варовици и мергели, често с глауконит. Мощността им в района е от 70 до 250 т. Кватернерната покривка е от алувиални, делувиални и еолични образувания с холоценска и горно плеистоценска възраст. Мощността им е от 1 м /по склоновете/ до 10-15 м в заравнените участъци. Представени са от глинести мергели, мергели, глинести варовици, мергели с прослойки от пясъчници до пясъчници с прослойки от мергели, плочести варовици, на много места с глауконит и флинтови ядки. Глинестата и глинесто-теригенна компонента нараства на юг-югозапад, а на север-североизток постепенно в хоризонтално и по-бързо във вертикално направление се замества от карбонатно вещество. В района на Венец са вмъкнати огромни литоложки тела с лещовидна форма от пясъчливи до чисти варовици (“Хитрински” варовици“). Отнасят се към различни литостратиграфски свити: Горнооряховска, Разградска (с Хитрински член), Романска, Тръмбешка, Ковачевецка и др., границите между които са условни и приблизителни. Характерна особеност са хоризонталните им и латерални контакти, свързани с клиновидно зацепване, съчленяване, заместване и изклиняване от югозапад на североизток, поради което и взаимоотношенията между долнището и горнището на свитите в различните части са усложнени. Дебелините на отделните свити варират в широки граници – от 40-100 m до 1000-1500 m, като общата дебелина на долнокредните седименти намалява от югозапад на север и изток от 1600-1800 m до 400-500 m. Хроностратиграфският им обхват е от хотрив (в долните, по-глинести части на литоложкия разрез) до апт.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Фиг. III.1.4.2. Характеристика на геоложките условия в община Венец

Полезни изкопаеми

По данни на Министерството на енергетиката на територията на Община Венец няма действащи разрешения за търсене и/или проучване на подземни богатства. В общината попадат площи с условно наименование „Индже“ и „Голямата нива“, към които има заявен интерес за търсене и проучване, които в момента са в процедура по съгласуване и при положително становище предстои процедура по издаване на разрешение за търсене и /или проучване. В рамките на общината влиза част от находище „Изгрев“ на неметални полезни изкопаеми –индустриални минерали. Няма регистрирани търговски или геоложки открития и предоставени концесии за добив на подземни богатства или заявени такива.

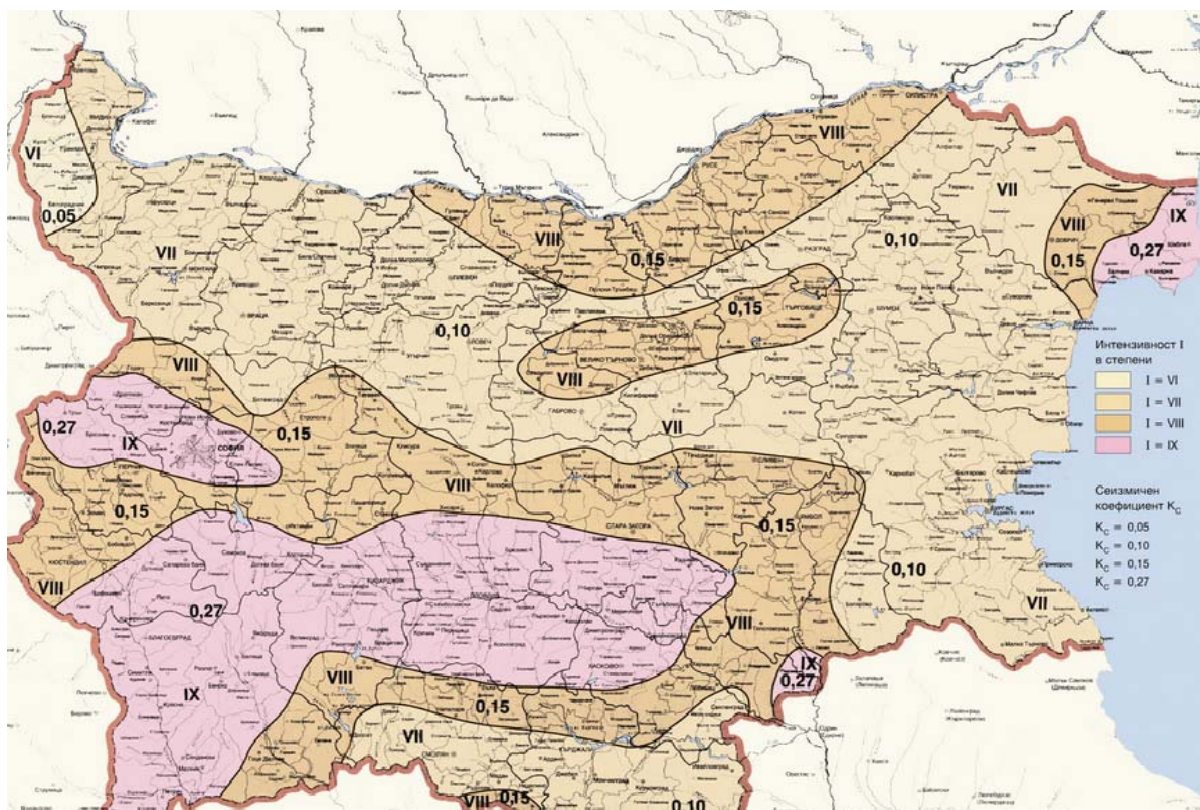
Сеизмичност

Съгласно Наредба № РД-02-20-2/ 2012 г. на МРРБ за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони (обн., ДВ, бр. 13 от 2012 г.; попр., бр. 17 и 23 от 2012 г.), респ. Приложения № 5 към чл. 15, ал. 2 и чл. 106 Карта за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години и Приложение № 6 към чл. 15, ал. 2 Списък на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЧ 2021 - 2028 г.

населените места със стойности на сеизмичния коефициент към Картата за сеизмично райониране на Република България, общината попада в район със степен на интензивност I-VII и стойност на сеизмичния коефициент = 0.10.

Фиг. III.1.4.1.3. Сеизмичната карта на България

Почви

Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с льосовата и льосовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и изслужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и тъмносиви горски почви (61%) са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухолюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997), почвите в общината могат да се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

опишат по следния начин:

⇒ Ордери – E – почви със забележима повърхностна акумулация на наситена с бази органична материя

Типове – Черноземи (Chernozems, CH)

Подтип – 29 – обикновени (haplic, CHh)

⇒ Ордери – F – почви с акумулация на глина и сесквиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти

Типове – Лесивирани (Luvisols, LV)

Подтип – 35 – обикновени (haplic, LVh)

Най-често срещаните видове почви на територията на община Венец са черноземите (карбонатни и излужени) и сиво-кафявите горски почви.

Карбонатните черноземи заемат площи в северната част на общината – в землищата на селата Буйновица, Изгрев и Осеновец. Съдържат специфични образowania - карбонатни мицели, разположени на дълбочина 20-150 см. Излужените черноземи са сред най-плодородните почви. Това се дължи на тежкия механичен състав (песъчливо-глинест, като количеството на глината се увеличава в дълбочина) и добрата водозадържаща способност. Формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат.

Голям дял от почвената покривка на територията на община Венец са заети от тъмносиви, сиви и светлосиви горски почви, които се отнасят към типа на лесивираните почви. Тъмносивите горски почви са образувани върху льосовиден субстрат. Характерна тяхна особеност е диференциацията на профила по механичен състав. Въпреки сравнително ниските стойности на хумуса и общия азот за тези почви, благодарение на голямата им мощност се осигуряват необходимите хранителни вещества. Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумосно-елувиалния хоризонт на почвообразувания субстрат. Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви са сравнително добре запасени с хранителни вещества, по-често са плиткокарбонатни. Хумусният хоризонт е средно мощен.

Фиг. III.1.4.1.4. Почвено-географско райониране на територията на Р България

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Източник – Атлас на почвите в България, 1998 г.

Излужените черноземи /LEACHED CHERNOZEMS-FAO-UNESCO/ са развити повсеместно в терените на общинатач върху високите заравнени и слабонаклонени тераси. Почвите имат сравнително мощен почвен профил, състоящ се от хумусно-акумулативен хоризонт /70-80 см/ и безкарбонатен преходен хоризонт /40-50 см/. Почвите са тежко-песъчливо-глинести, с плътно сложение, средно до силно излужени. Хумусният хоризонт е много тъмно-кафяв, с троховидно зърнеста структура, като карбонатите са измити над 90 см /карбонатен мицел в профила почти липсва/. Преходният хоризонт е светлокафяв, уплътнен,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

тежко-песъчливо-глинест и с буцеста структура. Водопрпускливостта им е добра и варира от 0.6 до 1.3 м/ч. Почвите са добре запасени с хумус /3-5%/, отличават се с добри общи физични свойства, добра водопрпускливост (0.6 до 1.35 м/24 ч, в зависимост от дълбочината) и добър въздушен режим. Водният капацитет е добър - ППВ при $pF = 2.5$, варира от 25-26.5%. Излужените черноземи са подложени на ветрова ерозия, а по рядка по склоновете на суходолието и на водна ерозия.

Почвите са от най – добре запасените с азот и хумус, но поради неравномерното разпределение на валежите в района, нитрификационните процеси не протичат равномерно, и снабдяването на растенията с азот през летните месеци е затруднено.

Слабо киселата реакция на горния А хоридонт, обуславя по-голяма подвижност на фосфора, който е усвоим за растенията.

Почвите са добре запасени с микроелементи с изключение на бор и молибден.

Деградирани черноземи–лесивирани /LUVIC CHERNOZEMS- FAO-UNESCO/. Разпространени са на отделни петна в североизточната част на общината. Тези почви в миналото неправилно са означавани като оподзолени. Този вид по отношение на химичния си състав и свойствата заема преходно положение между излужените черноземи и тъмно-кафявите горски почви – лесивирани. Образувани са върху горско-степни условия, върху лъос, тежко песъчливо глинест, разположен върху изветрели сарматски варовици и варовити мергели. Характеризират се с текстурно диференциран профил, в който хумусно-елувиалният хоризонт е по-светъл /около 50 см/, с троховидно-дребнобуцеста структура, уплътнен в долната си част. Илувиално-метаморфният хоризонт е около 60 см, с плътно сложение, с буцесто призматична структура. Реакцията на почвата е слабо до средно кисела. Степента на наситеност с бази Ca^{2+} и Mg^{2+} е по ниска в сравнение с останалите видове черноземи. Характеризират се с по-неблагоприятни общи физични и механични свойства в сравнение с предходния вид. Филтрацията е от 1,6 до 0,8 м/ч. Имат по-добра водозадържаща способност, по-ниска водопрпускливост и с по-голямо съдържание на въздух от предходния вид.

Глинести /тежки/ черноземи, временно повърхностно преовлажняващи се Деградирани черноземи–лесивирани /LUVIC CHERNOZEMS- FAO-UNESCO/. В практиката много често се срещат като тежки почви или тежки черноземи. Срещат се на отделни петна в основата на северните и северозападните склонове, в терени с нарушено водооттичане, върху жълто-кафяви глини. В миналото тези глини са били покрити от лъос, който е изнесен от ерозия и върху глините е установен черноземен тип почво образувателен процес. Тежките черноземи се преовлажняват временно и повърхностно всяка втора или трета година. В тях пролетното преовлажняване затормозява растежа и развитието на растенията. Почвите се характеризират с мощен профил, състоящ се от хумустно акумулативен и преходен хоризонт. Характеризират се с текстурно диференциран профил, в който хумусно-елувиалният хоризонт е много тъмно сив до сиво-кафяв /около 70-75 см/, с глинесто-буцеста структура, уплътнен в долната си част /с гланцирани структурни агрегати/, не шупва от солна киселина. Илувиално-метаморфният хоризонт е тъмно – кафяв, около 45-50 см, с плътно сложение, глинест, с буцеста структура, не шупва от солна киселина. „С” хоризонт

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

е жълтеникаво – кафяв, свеж, плътен, с буцеста структура, с карбонатни жилки и белоочки, шупва силно от солна киселина.

Антропогенни почви /ANTROSOLS-FAO-UNESCO/. Представени са от деградирани антросоли. Те са условно наречени почви и представляват терени с унищожени почвени характеристики вследствие на човешката дейност. В тази разновидност попадат:

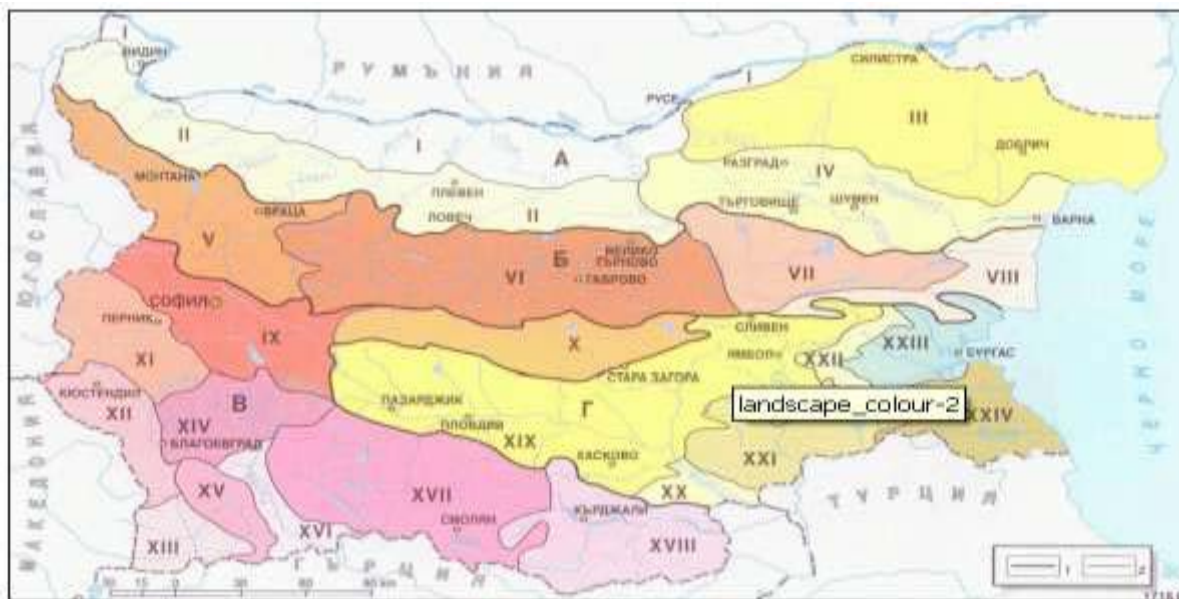
- терените с иззети почвени и подпочвени слоеве с цел разполагане на промишлени и комуникационни обекти;
- терени със съществено променена вертикална планировка - насипи, изкопи, корекция на дерета;
- терени с натрупани върху почвите изкуствени насипи от глинени материали за оформяне протежението на основните транспортни артерии-ЖП, пътища и др.

Антропогенните наслаги са променили изцяло естествената геоложка среда и почвените характеристики.

Бонитета на почвите в района е направен по агропочвени групи, според сравнителната оценка на почвите и климата, която се основава на качеството на земите и пригодността им за отглеждане на определени селскостопански култури. Почти цялата територия, заета от земеделски земи в общината е втора бонитетна група, което показва че те са добри земи с бонитет от 70 до 80 бала.

1.5. Зелена система и ландшафт

Според последното райониране на България (Петров, 1997 г.), територията на община Венец попада в Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина, Поповско-Шуменска-Франгенска подобласт .

Фигура II.1.5-1 Ландшафтно райониране (по Петров, 1997)

1-граница на област; 2 - граница на подобласт
А – Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина: I – Северна Дунавско-равинна подобласт; II – Южна Дунавско-равинна подобласт; III – Южнобългарска подобласт; IV – Поповско-Шуменско-Франгиска подобласт;
Б – Старопланинска област: V – Западностаропланинска подобласт; VI – Централностаропланинска подобласт; VII – Източностаропланинска подобласт; VIII – Приморско-Старопланинска подобласт;
В – Южнобългарска планинско-котловинна област: IX – Витошко-Ихтиманска подобласт; X – Средногорско-Задбалканска подобласт;

XI – Крайшенска подобласт; XII – Осоговско-Струмска подобласт; XIII – Южнострумска подобласт; XIV – Рилска подобласт; XV – Пиринска подобласт; XVI – Средноместенска подобласт; XVII – Западнородопска подобласт; XVIII – Източнородопска подобласт;
Г – Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини: XIX – Горнотракийска подобласт; XX – Долнотракийска подобласт; XXI – Сакарско-Дервенска подобласт; XXII – Бакаджишко-Хисарска подобласт; XXIII – Бургаско-Айтоска подобласт; XXIV – Странджанска подобласт

Ландшафтно устройство и зелена система

Ландшафтното устройство на Община Венец се обуславя от природо-географските характеристики на региона – географско положение, релеф, климатични и водни ресурси, почвена и геоложка характеристика и биологично разнообразие. Природните и антропогенни елементи, формиращи видовете ландшафт на територията на общината са: Паркове, градини и зелените площи за ограничено ползване в населените места; Гробищните паркове; Обектите за спорт и рекреация; Транспортните обекти и развитите зелени зони около тях; Ниви; Трайни насаждения; Ливади; Гори; Водни течения и площи и дървесно-храстовата растителност около тях.

На територията на Община Венец са определени следните видове ландшафти:

- ▶ Урбогенен/Селищен ландшафт;
- ▶ Агрогенен ландшафт;
- ▶ Дендрогенен ландшафт;
- ▶ Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти (Аквален ландшафт);
- ▶ Техногенен ландшафт.

Урбогенен/ Селищен ландшафт (Зелена система в урбанизираните територии)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Зелената система на Община Венец се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираната територия. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като терените за спорт и атракции, гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дворищното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

По данни от Общинска администрация в община Венец има 10 парка, три от които построени през 2012 година. По населени места, разпределението им е следното: с.Осеновец - площ 1420 м^2 – нов 2012 г.; с.Ясенково - площ 3220 м^2 – нов 2012 г.; с.Изгрев – площ 2720 м^2 – нов 2012 г.; с.Изгрев – площ 850 м^2 ; с.Дренци – площ 1620 м^2 ; с.Деница – площ 1650 м^2 ; с.Изгрев – площ 2720 м^2 ; с.К.Петко – площ 2100 м^2 ; с.Боян – площ 890 м^2 и с.Венец – площ 4400 м^2

Общата площ на парковете в Община Венец са $21\,590 \text{ м}^2$. Парковете заемат едва 2,40% от площта на урбанизираните територии.

Допълващи зелената система са озеленени площи за ограничено обществено ползване. Такива в община Венец по населени места са:

- с. Венец – спортна зала в сградата на Младежки дом-с. Венец, застроена площ 237 кв.м.
- с. Осеновец – стадион с футболно игрище, площ – $11\,900 \text{ кв.м.}$
- с.Боян - стадион с футболно игрище, площ – $21\,280 \text{ кв.м.}$
- с.Ясенково - стадион с футболно игрище, площ – $9\,512 \text{ кв.м.}$
- с. Капитан Петко - стадион с футболно игрище, площ – $16\,800 \text{ кв.м.}$
- с. Борци - стадион с футболно игрище, площ – $11\,648 \text{ кв.м.}$
- с. Деница - стадион с футболно игрище, площ – $12\,220 \text{ кв.м.}$
- с. Габрица - стадион с футболно игрище, площ – $12\,240 \text{ кв.м.}$

Посочените спортни терени са общинска собственост.

През 2014г. в община Венец са изградени 2 мултифункционални спортни площадки, съчетаващи футбол, баскетбол, волейбол и тенис в с.Ясенково и с.Венец.

Имотите отредени за спортни атракции заемат площ от 9,07 ха, от които 1,76 ха са в строителните граници на населените места в Община Венец.

Към озеленените площи със специфично предназначение се причисляват и гробищните паркове.

Агрогенен ландшафт

Независимо от антропогенната намеса при преобразуване облика на ландшафта на територията на община Венец съществуват ландшафтни комплекси, които имат както ландшафтооформящата, така и консервационна значимост. Община Венец принадлежи към селските райони на страната. Селското стопанство е силно развито и заема значителен дял от местната икономика. Това е и причината агрогенните /селскостопански/ ландшафти да са с основно присъствие в Община Венец. Този тип ландшафт, включва всички селскостопански територии – ниви, мери, ливади, зеленчукови градини, овощни градини, пасища и др. и се определя от приоритетното развитие на земеделието в региона.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Териториите за нуждите на селското стопанство представляват над 60% от общата площ на общината.

Наличните значителни поземлени ресурси и благоприятните почвено-климатични условия превръщат земеделието в основен източник на доходи. 87% от земеделските земи се обработват. Поливните площи са незначителни по размер – 0,6% от цялата обработваема земя.

Дендрогенен ландшафт

Горските територии, формиращи дендрогенния ландшафт в Община Венец, заемат площ от 6610.88 ха, което представлява 31,47%. Горите са естетическа категория със значително визуално и екологично въздействие. Горският фонд се състои от 6 по-големи комплекси и множество малки, пръснати из работните земи, с различна форма и големина.

В голяма част от територията на общината, дендрогенния ландшафт е устойчив и не е застрашен от големи урбанизационни промени.

Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти (Аквален ландшафт)

Към този тип ландшафт спадат териториите около водни течения и обекти, заети с влаголюбива дървесно-храстова растителност, която подчертава и засилва изразителността на бреговия силует. Площта на водните обекти в общината е 40,33 ха, а деретата заемат 86,66 ха.

Техногенен ландшафт

Този тип ландшафт, включва дървесно-храстови композиции развити около елементи на инженерно-техническата инфраструктура – пътища, надземни и подземни проводни.

През територията на Община Венец преминава ЖП линия №9 Русе разпределителна–Каспичан, която съгласно Наредбата за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура е I категория. Железопътната линия в междугарието Висока поляна-Хитрино също преминава границата на Община Венец.

Транспортната инфраструктура на община Венец носи типичните белези на селските райони и общини. През територията на общината преминава и пътя Шумен – Силистра. Общата дължина на пътната мрежа в общината е 91,24 км, от които 19,46 км. са от първи клас и 14,6 км от трети клас. Общинските пътища са с дължина 57,18 км.

Според Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022г, един от пътищата с най-голямо значение за интегрирането на Североизточен район, част от който е община Венец, в националната и европейската пътна мрежа, е път I-7 (Силистра – Шумен – Ямбол – Елхово). В НСРР 2012-2022 той е предвиден за изграждане като автомагистрала или скоростен път.

Озеленяването около транспортните трасета е сложен процес, с който се решават технически, екологични и композиционно-пространствени задачи. Надземните проводни също формират коридори, които оказват влияние върху облика на ландшафта.

Миграция на замърсителите в ландшафта

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Миграцията на замърсителите в ландшафта се осъществява по пътя на три основни компонента на околната среда - атмосферен въздух, води /повърхностни и подземни/ и почви. Анализът на възможните миграции дава основание за следната оценка:

- по пътя на атмосферният въздух - подчертаната динамичност на този компонент определя значително разнообразие в разпространението на вредности по въздушен път в пространствен аспект; предпоставките за разпространение на замърсители във въздуха на общината са налични, но източниците на замърсяване - незначителни, поради което общината не е включена в категорията “горещи точки на замърсяване”;
- по пътя на повърхностните води — по отношение на повърхностните води, миграцията на замърсители се стимулира по индиректен път - от подпочвените води и по директен - чрез вливането на непречистени отпадъчни води в речните води; веригата е сравнително лабилна и в първия случай зависи от състоянието на подземните води, а във втория - от техническата обезпеченост за пречистване на отпадъчните води; от двете възможности, по-неблагоприятната за общината е свързана с ниската степен на пречистване на отпадъчните води;
- по пътя на подземните води — по отношение на подземните води миграция на вредни вещества е възможна т. к. подхранването на водоносния комплекс е резултат от инфилтрацията на атмосферни валежи, повърхностни води, вкл. недостатъчно пречистени отпадъчни и подземни води;
- чрез почви — пренос на замърсители по пътя на почвите е възможна предвид наличието основно на нерегламентирани и нерекултивирани депа за отпадъци.

От посоченото по-горе може да се направи заключението, че ландшафтът на общината се характеризира с висока степен на естествена устойчивост и ниска степен на антропогенно натоварване. Независимо от това, основните му съставлящи елементи се намират в непосредствена връзка по отношение миграцията на замърсители и влошаването на състоянието на който и да е от тях се отразява неблагоприятно върху състоянието на всички останали.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

2. СОЦИАЛНО – ДЕМОГРАФСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

2.1. Демографски и социални характеристики

Населението на община Венец по официални статистически данни към 31.12.2020 г. е 7145 души, което е около 8,3% /86387/ от населението на област Шумен.

В следващата таблица са представени данни за броя на населението към 31.12 за периода от 2016 г. до 2020 г. по данни на Национален статистически институт.

Таблица III.2.1.1. Брой на населението на Община Венец за периода 2016г.-2020г.

№	Населено място	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
1.	с. Борци	571	578	586	584	581
2.	с. Боян	398	403	400	393	397
3.	с. Буйновица	241	247	261	267	266
4.	с. Венец	723	739	745	744	722
5.	с. Габрица	414	410	431	426	419
6.	с. Денница	115	124	127	129	124
7.	с. Дренци	263	262	268	265	265
8.	с. Изгрев	883	902	914	941	946
9.	с. Капитан Петко	470	475	480	484	483
10.	с. Осеновец	400	421	432	434	418
11.	с. Страхилица	84	77	76	76	72
12.	с. Черноглавци	590	599	598	595	611
13.	с. Ясенково	1932	1926	1936	1910	1841
Общо:		7084	7163	7254	7248	7145

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.bg

В Община Венец за периода 2016 г.-2018 г. се наблюдава положителен темп на нарастване на населението, като към 2016 г. то е 7084 души, а към 2018 г. е 7254 души (нарастване с 170 души). През 2019 и 2020 г. обаче отново има намаляване на населението.

От представените данни се вижда че броят на населението на Община Венец от 2016 г. до 2017 г. спада с 79 души, след което към 2018 г. се наблюдава темп на нарастване с 91 души за една година. От 2019г. има тенденция на спад като броят им е намалял с 6 души към 2019 г. и с 103 души към 2020 г. спрямо предходната.

Гъстота на населението на община Венец

Съгласно Общия устройствен план, площта на Община Венец е 210,070 км². От представените данни се вижда че гъстотата на населението е най-голяма през 2018 г.- 34.53 души/км² и най-малка през 2016 г. 33.72 души/км².

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Гъстотата на населението на община Венец към 31.12.2020 г. е 34 души на кв. км, което е под средното за областта (50 души на кв. км.) и за страната – от 62 души на кв. км.

Таблица III.2.1.2. Полова структура на населението в Община Венец по населени места

Община/ Населени места	2019 г.			2020 г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Венец	7248	3621	3627	7145	3550	3595
с.Борци	584	308	276	581	302	279
с.Боян	393	192	201	397	194	203
с.Буйновица	267	133	134	266	136	130
с.Венец	744	360	384	722	345	377
с.Габрица	426	223	203	419	221	198
с.Денница	129	63	66	124	59	65
с.Дренци	265	130	135	265	127	138
с.Изгрев	941	468	473	946	472	474
с.Капитан Петко	484	244	240	483	245	238
с.Осеновец	434	207	227	418	196	222
с.Страхилица	76	42	34	72	38	34
с.Черноглавци	595	298	297	611	300	311
с.Ясенково	1910	953	957	1841	915	926

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.bg

От представените данни за периода от 2019 г. до 2020 г. делът на жените в Община Венец е по-голям от дела на мъжете, като средно те заемат 50,3% от населението. През 2019 г. жените са по-вече с 6 души, а през 2020 г. с 45 души.

Тенденцията в отделните населени места е различна през годините. Към 2013г. двата пола са с много близки стойности, само в с.Борци мъжете са по-вече с 23 души от жените, а в с.Осеновец, женският пол е по-вече с 18 души.

Демографско развитие

Демографската ситуация в страната и в общината се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност, отрицателен естествен и механичен прираст

Броят на населението като величина е резултат от неговия естествен и механичен прираст.

Естественият прираст показва разликата между живородените и умрелите за даден период от време. В случая разглежданият период е 2016-2020 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Таблица III.2.1.3 Естествен прираст на населението в Община Венец

Години	Живородени			Умрели			Естествен прираст (брой)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016 г.	63	30	33	97	52	45	-34	-22	-12
2017 г.	64	30	34	101	49	52	-37	-19	-18
2018 г.	66	35	31	112	57	55	-46	-22	-24
2019 г.	70	48	22	99	55	44	-29	-7	22
2020 г.	43	25	18	127	61	66	-84	-36	-48

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.bg

Раждаемостта в общината намалява. Проявяващият се в момента отрицателен ефект от намаляващия брой на жените в родилна възраст ще дава отражение върху възпроизводството на населението и през следващите десетилетия. Естественят прираст на населението на община Венец за периода 2016 г.- 2020 г. е отрицателен, като бележи обща тенденция на увеличаване за изследвания период. Най-голям отрицателен естествен прираст е регистриран към 2020 г. (-84 души).

Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо.

Стойностите на показателя „механичен прираст на населението“ показва разликата от заселените и изселените в разглеждания времеви период.

Таблица III.2.1.4 Механичен прираст на населението в Община Венец

Години	Заселени			Изселени			Механичен прираст (брой)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016 г.	180	91	89	119	50	69	61	41	20
2017 г.	283	102	181	167	73	94	116	29	87
2018 г.	273	105	168	136	50	86	137	55	82
2019 г.	279	112	167	256	94	162	23	18	5
2020 г.	237	103	134	256	138	118	-19	-35	16

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.bg

Механичният прираст в община Венец в периода 2016 г.-2019 г. е бил положителен, но през 2020 г. става отрицателен с – 19 души, докато през 2018 г. е бил с + 137 души.

Най-значимата демографска характеристика е застаряването на населението, характерно за по-голямата част от страните в ЕС. За влошаването на възрастовата структура у нас съществено допринесоха мащабните емиграционни процеси предимно сред младите възрастови групи. Застаряването на населението е процес с дълбоки последици за икономиката, пазара на труда и социалните системи. То засяга всички аспекти на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

икономическия и социалния живот на страната и на общината.

Таблица III.2.1.5 Население по възрастови групи в Община Венец

Възрастова група	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Под трудоспособна възраст	1053	1034	1030	984	918
В трудоспособна възраст	4309	4376	4387	4325	4238
Над трудоспособна възраст	1722	1753	1837	1939	1989
Общо лица:	7084	7163	7254	7248	7145

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.bg

Основните проблеми на демографското развитие на общината са свързани с:

- ✓ Влошаваща се възрастова структура;
- ✓ Намаляване на естествения прираст, следствие от предимно социално – икономически фактори;
- ✓ Ниската образователна степен на населението, което е важна характеристика за прогнозиране развитието на общината.

2.2 Заетост и безработица

Икономическото развитие на общината е обвързано с основния за района отрасъл – земеделието и горското стопанство. Заетостта на работната сила в общината се влияе от сезона в тези отрасли. Традиционно това е летният сезон.

От своя страна, това води до създаване на големи групи от сезонно наети хора, които формират през зимния и пролетния сезон голяма група безработни. Тази група дори не отговаря на условието за необходима продължителност на трудова заетост, която позволява регистриране в Бюрото по труда. Така създамата се група зависи от социални помощи или от доходи от сивата икономика и изостря социалните проблеми в общината. Продължителният престой на трудовата борса също така демотивира безработните в процеса на търсенето и намирането на работа.

Друг негативен аспект е, че поради ниския икономически растеж, липсата на свежи инвестиции и технологично и продуктово обновление, безработните със специалност трудно се реализират и в повечето случаи се налага или да се занимават с дейности под тяхната квалификация или да имигрират.

Още един фактор, влияещ върху заетостта на община Венец е липсата на достатъчно предприятия, които да ангажират по-голям брой заети лица. Негативните тенденции в национален и регионален мащаб водят и до трайни негативни промени в местната икономика и закриване или преструктуриране на предприятията в общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

В Таблица 2.2.1 са представени данните за нивата на безработицата и тяхната динамика през изминалия период 2017-2019 г.

Таблица III.2.2.1 Динамика в дела на безработните в община Венец в периода 2017-2019

Регистрирани безработни	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо	934	677	685
В т.ч мъже	529	373	397
жени	405	304	288

Източник: План за интегрирано развитие на община Венец

Последиците от COVID – 19 през последната година увеличиха допълнително безработицата в цялата страна и в община Венец. Традиционно най-голям е делът на безработните лица, които са ниско образование – основно или начално образование. Веднага след тях се нареждат лицата, които имат придобито средно и средно професионално образование. Най-нисък остава делът на безработните лица, които притежават висше образование.

При това високо ниво на безработицата социалната дейност в общината е насочена основно към реализиране на мерки за намаляване на безработицата и в подпомагане на социално слабите.

Успешното решаване на проблемите със заетостта, безработицата и генерираната от тях (и от другите неблагоприятия в икономиката) бедност за нашите условия не може да се очаква, че ще стане в рамките на няколко години. Този процес ще бъде продължителен, защото зависи от решаването на редица други задачи, свързани с цялостната социално–икономическа политика на общината.

2.3 Икономически показатели

Община Венец се характеризира с преобладаващ селски начин на живот и специализация в развитието на селското стопанство. Общината попада в район със специфични проблеми, дефиниран като изостанал селски район. Има ниска степен на развитие на икономическата база и на поддържащата я техническа инфраструктура.

Отличава се с ниска степен на квалификация на работната сила и свързаните с това остри социални последици – високо равнище на безработицата, ниски доходи на населението и обезлюдяване на населените места.

Таблица III.2.3.1 Основни икономически показатели в Община Венец

Икономически показатели	2016	2017	2018
Брой предприятия – брой	123	127	118

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Бруто продукция - хил. левове	16137	20475	22013
Приходи от дейността - хил. левове	23615	29046	30702
Нетни приходи - хил. левове	17757	23202	24989
Разходи за дейността - хил. левове	20575	24660	26944
Печалба ¹ хил. левове	2804	4164	3447
Загуба - хил. левове	87	234	62
Заети лица - броя	340	398	425
Наети лица, броя	225	283	320
Средства за заплати и други възнаграждения - хил. лв/год	1620	2694	3315
Средства за заплати и други възнаграждения - Лева на един нает за годината	7200	9519	10359
Средства за заплати и други възнаграждения - Лева на един нает на месец	600	793	863
Материални дълготрайни активи - хил. лв	12536	16328	19181

Източник: Национален статистически институт, ПИРО

Отчита се положителна тенденция на увеличаване на доходите от труд на лицата, интегрирани в заетост за период 2016 г. – 2018 г. В чисто номинално измерение заплатите 3159 лв. на годишна база. Това от своя страна потвърждава още един път възходящата линия на развитие, която имат компаниите, извършващи дейност на територията на Община Венец. С оглед на добрата за българска икономика 2019 г. се очаква данните най-малкото да останат на същото ниво, но предвид пандемията, причинена от вируса SARS-CoV-2 няма изгледи този растеж да се запази що се отнася до частния сектор.

В Община Венец липсва интерес от страна на чуждестрани инвеститори. Местната икономика се формира под въздействието предимно на местния капитал. Малките и средни предприятия реализират продажбите си предимно в региона.

Таблица III.2.3.2. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия в община Венец 2017-2018г.²

Икономически показатели	Община Венец, общо		Микро до 9 човека		Малки от 10 до 49	
	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Брой предприятия – бр.	127	118	117	108	10	10
Бруто продукция - хил. Лв.	20475	22013	9246	10256	11229	11757
Приходи от дейността - хил. левове	29046	30702	13751	14269	15295	16433
Нетни приходи - хил. левове	23202	24989	10859	10874	12343	14115
Разходи за дейността - хил. лв.	24660	26944	10523	11812	14137	15132
Печалба ³ хил. левове	4164	3447	3045	2258	1119	1189

² Източник: НСИ, собствени изчисления, ПИРО

³ 1.Показателят е изчислен по методологията на Структурна бизнес статистика

2.Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Загуба - хил. левове	234	62	..	..	..	..
Заети лица - броя	398	425	209	215	189	210
Наети лица, броя	283	320	99	117	184	203
Средства за заплати и други възнаграждения - хил. левове	2694	3315	630	800	2064	2515
Материални дълготрайни активи - хил. левове	16328	19181	5811	7734	10517	11447
Добавена стойност по факторни разходи	9461	10610	4789	4814	4672	5796

Източник: Национален статистически институт , ПИРО

Както се вижда от данните от таблицата местната икономика се развива благодарение на малкия и среден бизнес, който е 100% с преобладаващи микро -предприятия през 2017 г. и 2018 г. и с еднакъв брой малки предприятия по 10. Делът на малкия и среден бизнес в община Венец следва тенденцията в страната и Европейския съюз.

В Таблицата е представена динамиката на наетите лица през 2017 г. и 2018 г в отделните сектори на местната икономика.

Таблица III.2.3.3. Средно списъчен брой трудови лица, наети по трудово правоотношение и по икономически дейности в община Венец

Код	Икономическа дейност	Брой трудови лица, наети по трудово правоотношение и по икономически дейности				
		2017 г.		2018 г.		Ръст %
		брой	%	брой	%	
	Общо	722	100	825	114.26	14.26
A	Селско, горско и рибно стопанство	158	100	172	108.86	8.86
C	Преработваща промишленост	40	100	39	97.5	- 2.50
F	Строителство	40	100	59	147.5	47.50
G	Търговия, ремонт на автомобили, мотоциклети	108	100	110	101.85	1.85
H	Транспорт, складиране и площи	23	100	29	126.08	26.08
I	Хотелиерство и ресторантьорство	3	100	-	-	-
M	Професионални дейности и научни изследвания	5	100	4	80	-20
N	Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-
O	Държавно управление	-	-	-	-	-
P	Образование	127	100	128	100.78	0.78
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	47	100	66	137.50	37.50
S	Други дейности	14	100	15	107.14	7.14

Източник: Национален статистически институт , ПИРО

3. . , .. “ Конфиденциални данни, съгласно чл. 25 от Закона за статистиката

4. . , - “ Няма случай

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Най голям през 2018 г е броят (172 от 825, представляващо 79.15%) на наетите лица в сектора на Селско, горско и рибно стопанство спрямо 2017 (722), което е ръст с 8.86%.

На второ място по брой на наетите лица е секторът на Търговия, ремонт на автомобили, мотоциклети с 110 наети лица през 2018 г с ръст 1.85%.

На трето място по брой на наетите лица през 2018 г. е секторът на строителството с 59 наети спрямо 2017 е ръст от 47.50%.

Динамиката в измененията на нетните приходи от продажби в отделните структуроопределящи отрасли на местната икономика за 2017 и 2018 г. са следните:

Таблица III.2.3.4. Структуроопределящи сектори на местната икономика в община Венец по нетни приходи за 2017 г. и 2018г.

Агрегирана номенклатура (A21)	2017 г.		2018 г.	
	Нетни приходи от продажба хил.лева	дял %	Нетни приходи от продажба хил.лева	дял %
Общо нетни приходи от продажба	23202	100	24989	100
A. Селско, горско и рибно стопанство	9749	42.01	10124	40.51
C. Преработваща промишленост	2056	8.86	2313	9.25
F. Строителство	2741	11.81	3088	12.36
G. Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7506	32.35	7921	31.69
H. Транспорт, складиране и пощи	846	3.65	1120	4.48
M. Хотелиерство и ресторантьорство	71	0.30	85	0.34
L. Операции с недвижими имоти	..	..	46	0.18
S. Други дейности	17	0.07	..	..

Източник: Национален статистически институт, ПИРО

Основни структуроопределящи сектори в местната икономика на община Венец са Селско, горско и рибно стопанство с дял 40.51% за 2018 г., Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети с дял 31.69% за 2018 г., Строителство с дял 12.36% за 2018 г. и Преработвателна промишленост с дял 9.25% за 2018 г.

Селското стопанство, горското и рибно стопанство е основен компонент на местната икономика. Водеща роля има селското стопанство, поради това, че земеделските земи заемат над 60 % от територията на Общината. Обработваемата площ е над 11000 ха. Географските характеристики и природните дадености на региона, на който е разположена общината, предполагат за развитие на икономика, в която доминира именно такъв тип дейности. Характеристиките на почвите и климата създават добри условия за добив на големи количества от пшеница, царевича и слънчоглед, които са преобладаващо добиваните култури на територията на общината. По-слабо се оползотворяват добивите от други култури в т.ч. и аквакултурите.

Животновъдството на територията е с все по-затихваща роля. Икономическата дейност по отглеждане на животни губи позиции по отношение на дела продукцията в общината, като не са налице тенденции в посока на промяната.

Горските територии заемат площ от 6610.88 ха, което представлява 31,47% от територията на общината. Горският фонд се състои от 6 по-големи комплекси и множество

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

малки, пръснати из работните земи, с различна форма и големина и разпределени като стопански, защитни и специални гори. На територията на общината се намира Държавна дивечовъдна станция „Паламара“ заемаща площ от 6708.8ха. Районът предлага отлични условия за развитие на ловното стопанство, съществува богата и разнообразна естествена хранителна база. Разчленеността на горските масиви позволяват дивеча да се възползва от културите създадени в селскостопанския фонд и изградената фуражна база, равномерно разпръсната по цялата площ, състояща се от дивичови ниви, дивечови ливади, ловни просеки осигуряваща паша и добив на фуражи.

Наличието на подраст и подлес в насажденията и младите култури осигурява естествени укрития. Високият процент на склонове с южно изложение осигурява удобни места за зимуване на дивеча в местообитанията. За да се избегнат частично неблагоприятните за спокойствието на дивеча елементи, като човешката дейност в селското стопанство и горското стопанство са създадени заградени площи със стабилна ограда за благороден елен и за дива свиня. Организираният ловен туризъм е традиционно развит в района, но в момента няма стопанско значение.

Слабо е застъпено рибното стопанство в т.ч. и аквакултурите.

Развитието на селското и горското стопанство, трябва да се базира на принципите за устойчивото развитие и щадене на природата, развитие на селските райони и периферни територии на ЕС и осигуряване на алтернативна заетост и социално благополучие на населението.

Изложените данни показват, че Община Венец е една от слабо развитите общини в страната и областта и може да се отнесе към общините за целенасочена подкрепа от страна на държавата и следва да се набележат мерки в тази насока, особено и в съответствие с новия план за възстановяване и развитие след пандемията Ковид 19, който правителството изготвя съгласно европейският механизъм за възстановяване и устойчивост и което ще се отрази във стратегическата част за развитие на общината.

Негативното развитие свързано с повишаването на безработицата в общината може да рефлектира над местните политики над опазването на околната среда в икономически аспект. Увеличаването на безработицата и намаляването на приходите на жителите на община Венец неимоверно ще доведе до малко данъци и такси в общинския бюджет. От друга страна може да се предвиди и намаляване на нивото на събираемост на местните данъци такси от общината, поради редуцираните възможности на данъкоплатците. В този смисъл се очаква възможностите на община Венец за формиране на политики в областта на околната среда да бъдат по-ограничени.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

2.4. Характеристика и състояние на инфраструктурата

2.4.1 Транспорт и пътища

Железопътна мрежа

През територията на Община Венец преминава ЖП линия №9 Русе разпределителна – Каспичан, която съгласно Наредбата за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура е I категория.

Железопътната линия в междугарието Висока поляна-Хитрино преминава границата на Община Венец в участъка от км. 99+391 до км.102+129 (дължина 2,738 км) и от км.103+934 до км.105+118 (дължина 1,184 км). Жп линията в участъка е единична и електрифицирана.

Техническото състояние на железопътните съоръжения и релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости.

Републиканска пътна инфраструктура

Транспортната инфраструктура на община Венец носи типичните белези на селските райони и общини. Разположена е на територията, която се пресича от пътя Шумен – Силистра. Общата дължина на пътната мрежа в общината е 91,24 км, от които 19,46 км. са от първи клас и 14,6 км от трети клас. Общинските пътища са с дължина 57,18 км.

Според Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022г, един от пътищата с най-голямо значение за интегрирането на Североизточен район, част от който е община Венец, в националната и европейската пътна мрежа, е път I-7 (Силистра – Шумен – Ямбол – Елхово). В НСРР 2012-2022 той е предвиден за изграждане като автомагистрала или скоростен път.

Общата дължина на пътищата в общината е само 0.25% от националната пътна мрежа, която е 37 295,7 км.

По данни от Агенция „Пътна инфраструктура“, Областно пътно управление Шумен, държавната пътна мрежа на територията на община Венец е представена от:

Таблица III.2.4.1.1 Републиканска пътна мрежа на територията на Община Венец

№	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина [км.]	Дължина [км.] с настилка	Дължина [км.] без настилка
	Първи клас					
I-7	"Граница Румъния - о.п.Силистра-о.п.Дулово-о.п.Шумен-о.п. Велики Преслав-Върбица-Бероново-Мараша-о.п.Ямбол-о.п.Елхово-Гранигово-Мелница-Лесово-	73+540	93+000	19.46	19.46	

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

	граница Турция"					
--	-----------------	--	--	--	--	--

общо: 19.46 км

	Трети клас					
III-7002	"(о.п.Дулово-о.п.Шумен)Венец-Борци-Ясенково - Голяма вода - Хърсово -Голям извор - (Ясеновец-Лудогорци)"	0+000	10+600	10.60	10.60	
III-7005	"(ол.Дулово-о.п.Шумен) Изгрев - Тъкач -Каолиново - Тодор Икономово"	0+000	4+000	4.00	4.00	

общо: 14.60 км

Източник: Областно пътно управление- Шумен

По данни на Областно пътно управление -Шумен състоянието на републиканската пътна инфраструктура е в добро физическо състояние.

В землището на община Венец няма пътища от II^{ри} клас .

Държавната пътна мрежа е представена от пътища първи и трети клас.

Реконструиран е и пътен участък Венец-Борци-Ясенково III клас път, с обща дължина от 11 км.

Общинска пътна инфраструктура

Географско положение на община Венец (общинският център с.Венец е на приблизително 30 км от областния център гр.Шумен и на 88 км от третия по големина град в България - Варна) предполага обстойно разглеждане на потенциала за развитие на транспортно –комуникационната инфраструктура, предвид голямото и значение за икономическия прогрес и териториалното устройство на общината.

Най – голям е делът на общинските пътища IV^{ти} клас.

Таблица III.3.2.4.1.2 Общинска пътна мрежа на територията на Община Венец

№	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина [км.]	Дължина [км.] с настилка	Дължина [км.] без настилка
	Общински пътища					
20033	/Разград - Шумен/ - Самуил - Кривица -Боян - Деница - /Хитрино - Ясенково/	18+900	24+600	5.70	2.30	3.40

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

№	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина [км.]	Дължина [км.] с настилка	Дължина [км.] без настилка
23412	Духовец - Климент - Наум - Изгрев	7+800	9+570	1.77	1.77	
23402	/Исперих - Подайва/Лъвино - Кара Михал - Голяма вода Ясенково - Борци - Венец - Черноглавци - Сини вир - Лятно/Каолиново -Долина/	26+830	39+100	12.27	12.27	
23404	/Ясенково - Венец/ Борци - Паламара	0+000	3+550	3.55	3.55	

Източник: Общинска администрация-Венец

№	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина [км.]	Дължина [км.] с настилка	Дължина [км.] без настилка
70014	/Дулово - Шумен/Изгрев - Буйновица /Осеновец - Пчелина/	0+000	3+200	3.20	3.2	
70016	/Дулово - Шумен/Осеновец - Буйновица -Пчелина - Здравец /Подайва -Владимировци/	0+000	4+800	4.80	4.8	
70018	/Дулово - Шумен/ - Капитан Петко	0+000	4+920	4.92	4.92	
70019	/Дулово - Шумен / - Дренци	0+000	1+300	1.30	1.3	
70021	/Дулово - Шумен/ Близнаци - Габрица -Черноглавци /Венец - Сини вир/	6+500	14+620	8.12	8.12	
70022	/Дулово - Шумен/ - Страхилица	0+000	0+800	0.80	0.8	
70024	/Дулово - Шумен/ - Хитрино - Деница -Капитан Петко - Ясенково	8+200	22+350	14.15	14.15	
общо:				60.58	57.18	3.40

Източник: Общинска администрация- Венец

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

През изминалите чрез рехабилитация на част от общинската пътна мрежа са възстановени и подобрени транспортно - експлоатационните качества и носимоспособността на настилната, с оглед осигуряване условията за безопасност на движението и добро отводняване на пътищата .

Освен на пътната мрежа, в община Венец се обръща специално внимание на благоустрояването на уличните мрежи в населените места, където над 50% от настилната е черен път.

Към настоящия момент са реконструирани 26 км. IV клас пътища общинска собственост през 2012 г., също така е подобрено и състоянието на главните улици в почти всички населени места на общината (през 2012 и 2013 г.).

Улична мрежа

Пътната настилка по уличната мрежа в населените места е в лошо състояние. Наблюдават се деформации на пътната настилка, наличие на дупки, затлачване от наноси, довеждащо до промяна на габарита на активните ленти за движение. Повечето улици никога не са били асфалтирани.

Поради естеството на разрушенията / предимно повърхностни / не се налагат локални ремонти на конструкцията на пътното тяло. Налага предварително подравняване на съществуващите трошенокаменни настилки за постигане на равна основа за полагане на асфалтобетон.

По данни на Община Венец, 60% от уличната мрежа е с трошенокаменна настилка. Изградените тротоари в населените места е около 20-30 %, като състоянието им е добро.

2.4.2 Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Водопроводната мрежа в община Венец започва да се изгражда след 1927 г. Водопроводите са в експлоатационна възраст между 40 и 84 г. Общата дължина на довеждащите водопроводи в общината е 63 км., а на разпределителната мрежа – 85 км. Изградените водопроводи са главно от етернитови, манесманови, стоманени и поцинковани тръби.

Водоснабдителното дружество разчита на водата от дълбоките тръбни кладенци. Населението на общината получава вода и от плитки подземни водоизточници, които са изградени в кватернерните отложения (шахтови кладенци и каптажи) и се влияят от антропогенната дейност.

Водата от плитките подпочвени води - до 10 м. от терена (шахтови кладенци, дренажи и каптажи) се влияят от климатичните условия. Обикновено през пролетното пълноводие водите са с отклонение по показател мътност и нитрати. Това налага необходимостта от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

вземане на бързи мерки за изграждане на допълнителни водоснабдителни съоръжения за питейните води от страна на общинската администрация.

Външно водоснабдяване

Външната водопроводна мрежа в Община Венец е на възраст между 42 и 86 години. Експлоатационния период на водопроводите отдавна е изтекъл. Експлоатационната възраст обуславя: големи загуби, намалена проводимост, чести аварии, влошено качество на питейните води.

Общата дължина на външната водопроводна мрежа в Община Венец е 56 738.00м.

По данни на „ВиК –Шумен“ ООД сервитута на външните водопроводни мрежи до Ф1000мм е по 3м от двете страни на оста на водопровода. На територията на Община Венец няма водопроводи по-големи от Ф1000.

Поради липсва на геодезическо заснемане на външните водопроводи, нанесените трасета на опорни план не отразяват точното им местоположение.

Вътрешна водопроводна мрежа

Общата мрежа на вътрешната водопроводна мрежа в Община Венец е 8042 м.

Проблем по отношение на водоснабдяването е остарялата водопроводна мрежа за питейна вода, която често аварира. Едни от най - належащите проблеми е включването на нови водоеми към водоснабдителната мрежа.

Проблем при водоснабдяването е отдавна е изтеклият експлоатационен период на водопроводите. Експлоатационната възраст обуславя:

- ✓ големи загуби;
- ✓ намалена проводимост;
- ✓ чести аварии;
- ✓ влошено качество на питейните води.

Загубите на вода се разделят на два вида: технически и търговски

- ✓ *Техническите загуби* се дължат на скрити течове, видими аварии, изтичане на вода от водоеми и др. Те от своя страна се делят на външни в довеждащите тръбопроводи извън населените места и вътрешни във водоразпределителните мрежи по населени места.
- ✓ *Търговските загуби* се формират най-вече в следствие неточно отчитане на консумираната от потребителите вода или изобщо неизмерена такава при консуматорите без водомери, кражби на вода и други.

За преодоляване на тези аварии и модернизация на водопроводната мрежа от 2018 г. Община Венец изпълнява проект за реконструкция и рехабилитация на водопроводната мрежа в с. Ясенково, с. Капитан Петко и с. Боян, финансиран по подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020, съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

Инвестициите предвидени в проекта са насочени към компрометираните елементи и материали на съществуващите водопроводни мрежи, като се предвижда да се подменят водопроводните тръби в трите населени места. Предвидените за изпълнение СМР са: рязане и разкъртване на пътна настилка, изкопи в земни почви, полагане на пясъчна подложка, монтаж на тръби, обратно засипване и уплътняване, полагане на сигнална и детекторна лента, полагане на трошен камък, възстановяване на пътна настилка, изпитване и дезинфекция на водопровод.

С изпълнението на проекта ще се подобри водопроводната мрежа в селата Ясенково, Капитан Петко и Боян, ще се подобри качеството на водата във водопроводната мрежа, като се постига максимален оборот на водата и се ликвидират мъртвите зони във водопроводната мрежа; ще се осигури непрекъснатост на водоснабдяването за по-голям период в сравнение с настоящото положение; ще се намалят разходите за експлоатация и поддръжка на водопроводната мрежа и ще се намалят загубите на вода по водопроводната мрежа.

Канализационни мрежи и пречиствателна станция

В община Венец няма изградена канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадъчни води, което е основен проблем на ВиК системата. Формираните битови отпадъчни води се отвеждат в попивни ями. Всички битови отпадъчни води се просмукват в почвата и подпочвените води. Това създава неблагоприятни санитарно-хигиенни условия. Повечето изгребни ями са амортизирани, затлачени и водопроницаеви, като с това не функционират по предназначение. Към настоящия момент всички битови отпадъчни води от с.Ясенково, поради липса на канализационна мрежа и ПСОВ, се заустват в примитивни попивни ями, част от тях се заустват в р.Ясенковец, която минава през населеното място.

В началото на 2012г. са изготвени прединвестиционни проучвания за изграждане на канализационната мрежа и ПСОВ и реконструкция на водопроводната мрежа в с.Ясенково за 2289 ЕЖ

Хидромелиоративни съоръжения

Няма изградени съоръженията за напояване на територията на Община Венец.

2.4.3 Енергийна инфраструктура

Електроснабдяване

Всички населени места в община Венец са електрифицирани. Дължината на ел.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

проводите на тази територия е 98 км по данни на „Енерго-Про Мрежи“ АД. Общият брой трафопостовите разположени на територията на общината е 40 – 13 500kVA.

Газификация

По данни на „Булгартрансгаз“ на територията на Община Венец няма изградени съоръжения. Към момента дружеството няма инвестиционни намерения за изграждане на газопроводни трасета на територията на общината.

3. УПРАВЛЕНСКИ РЕСУРСИ

Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Кметът на Община Венец е орган на изпълнителната власт в общината. Неговата дейност се подпомага от един секретар и двама заместник-кмета.

Дейността на общинската администрация се контролира и утвърждава от Общинския съвет, който има 17 члена, представители на различни политически партии и на различни териториални и социални общности. Към Общинския съвет действат постоянни комисии, включително постоянна комисия "Устройство на територията, пътна и селищна мрежа, околна среда и благоустройство" - 3 общински съветника.

Според разпределението на дейностите, които извършва, общинската администрация е обща и специализирана. Общата администрация осигурява технически дейността на Кмета на Общината, на неговата специализирана администрация и дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Специализираната администрация включва дейности, които подпомагат и осигуряват осъществяването на правомощията на Кмета на Общината.

Общата администрация е организирана в една дирекция “Финансово-стопански дейности и УС”

Специализираната администрация също е организирана в една дирекция “АО, ПИ и ТСУ”

Изпълнението на дейностите свързани с околната среда се осъществява от специализираната дирекция в съответствие със законодателството, местните нормативни и стратегически документи. На дирекция “АО, ПИ и ТСУ” са възложени функции по:

1. Разработване инвестиционни програми за реализиране на мероприятия на Общината в областта на инфраструктурата и околната среда и прави периодични отчети за тяхното изпълнение;

2. Планиране на регионално развитие, съобразно изискванията на Закона за регионалното развитие и подзаконовите му актове, както и в процесите на програмиране на местно ниво, в изпълнение на национални стратегии, програми и планове;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

3. Изготвяне кратко-, средно- и дългосрочни стратегии и програми за подобряване и поддържане на техническата инфраструктура и околна среда;
4. Целесъобразно разходване на финансовите средства по бюджета на Общината за жилищно, комунално-битово строителство и благоустрояване при спазване на разпоредбите на действащото законодателство;
5. Организиране, координиране и контролиране инженерно-техническото обслужване на Общината;
6. Съгласуване, при необходимост, на инвестиционни проекти и документации във връзка с извършването на оценка за съответствието им със съществените изисквания към строежите;
7. Осъществяване дейности по изграждане и поддръжка на зелената система, съобразно действащите планове;
8. Контролиране състоянието на околната среда и дейностите по сметопочистване и сметоизвозване, като разработва програми и реализира мероприятия за опазването ѝ;

Дейността на дирекцията, както и задълженията на експертите и служителите са да:

- Координират цялостната дейност по спазване на специфичните изисквания към физически и юридически лица по отношение опазване и използване на компонентите и факторите на околната среда: атмосферният въздух, водите, ландшафтът, природните обекти, биологичното разнообразие, шум, ДДД дейности и безстопанствени животни;
- Анализират информацията за състоянието на околната среда и предлагат решения за подобряването ѝ;
- Изготвят местни нормативни актове за опазване, възстановяване, възпроизвеждане и развитие на околната среда;
- Участват и координират разработването на стратегии, планове, програми и проекти, касаещи опазване на околната среда на територията на общината;
- Координират изпълнението на общинските програми по опазване на компонентите на околната среда;
- Инициират и/или участват в рутинни или предизвикани проверки, касаещи замърсяване на територии и увреждане на околната среда;
- Координират и участват в съвместни мероприятия в ситуация на бедствия, аварии и катастрофи;
- Анализират и контролират информация за компонентите на околната среда, прилагат мерки за подобряването ѝ;
- Изготвят и предлагат проекто-бюджета за екологични инициативи и мероприятия;
- Дирекцията осъществява контакт и съвместни дейности с всички държавни институции (МОСВ, МЗ, МВР, МПРБ и др.), както и с неправителствени организации, имащи отношение към екологичната политика;
- Участват в организиране и провеждане на кампании и прояви на територията на Община Венец, касаещи опазване на околната среда;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

- Участват и координират провеждането на мероприятия, касаещи опазване на околната среда;
- Изготвят отчети, справки и информации в съответствие с изискванията на нормативната уредба по управление на околната среда и по искане на компетентните институции;
- Участват при организирането на дейността за разделно събиране на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба МПС, излезли от употреба гуми, отработени масла и негодни за употреба батерии и акумулатори).
- Извършват публично обявяване на съобщението по ал. 1 от Закона за водите на разрешителни за водовземане;
- Организируют работата на постоянната общинска епизоотична комисия и следи за изпълнение на взетите решения;
- Организируют подготовката и следят за изпълнението на дейностите по осъществяване на външните, масови ДДД-дейности (дезинсекция, дезинфекция и дератизация) на територията на Общината, както и за навременното уведомяване на контролния орган и засегнатото население;
- Координират работата по изпълнението на дейностите по развитие, поддържане и опазване на зелената система на територията на Община Венец и изготвя годишни отчети за изпълненото;
- Осъществяват превантивни процедури свързани с опазване на околната среда, издаване на становища, осигуряване на обществен достъп до дейностите свързани с оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), превантивен инструмент за идентифициране на евентуалните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от строителството и експлоатацията на инвестиционните предложения във всички отрасли на икономиката и развитието на инфраструктурата, на ранния етап от тяхното проучване и разработване, преди да е взето решение за реализацията им на конкретно място при съответната технология, начин на строителство и др.;
- Провеждане на процедури, издаване на становища, осигуряване на обществен достъп до дейностите, свързани с екологична оценка, превантивен инструмент за оценяване на евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от национално, регионално и местно равнище, които са в процес на изготвяне.

В структурата на общинска администрация Венец няма назначено лице с длъжностна характеристика, включваща управление на околната среда. Дейността се изпълнява от Зам. кмета на общината. При извършване на проверки по жалби и сигнали на граждани и предприятия се включват и инспекторите по Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред и чистотата на територията на община Венец.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Сътрудничество с други институции, организации и дружества

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства, фирми и бизнес организации:

- Министерство на околната среда и водите
- Изпълнителна агенция по околна среда
- Областна администрация Шумен
- Регионална инспекция по околна среда Шумен
- Басейнова дирекция Дунавски район – Плевен
- Басейнова дирекция Черноморски район – Варна
- Регионална здравна инспекция Шумен, към МЗ
- Областна дирекция „Земеделие“ Шумен, към МЗХГ
- Регионална дирекция по горите Шумен, към ИАГ
- Държавно ловно стопанство „Паламара“, към СИДП Шумен
- Напоителни системи ЕАД клон Шумен
- Териториално статистическо бюро Шумен, към НСИ
- Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
- "Водоснабдяване и Канализация" ЕАД Шумен
- Общини в Шуменска област
- Сметосъбиращи и почистващи фирми
- Други

Информирание на обществеността

Чрез специализираните си структури Община Венец събира и предоставя данни за състоянието на околната среда, информира обществеността за предстоящи екологични мероприятия, за разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и др. Чрез секретаря на общината, който от своя страна пренасочва получената информация към съответните информационни средства (официален сайт на Община Венец, медии, информационни табла на Община Венец). Режимът на поднасяната информация е ежедневен, периодичен и постоянен, в зависимост от значимостта и естеството на съобщението.

Ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са проектите, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които Община Венец разработва. Те са насочени към различни възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора.

IV. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ФАКТОРИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

4.1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

Атмосферният въздух е елемент на околната среда, който оказва пряко и косвено въздействие върху здравословното състояние на човека. Атмосферното замърсяване е проблем на модерното общество, актуален най-вече за големите градове и индустриалните райони.

Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

Тези проблеми действително са много тревожни, но изглеждат отдалечени от ежедневието на хората. За много здравни експерти и гражданите по - важното е директната връзка между качеството на въздуха в населените места и човешкото здраве.

Територията не е класифицирана като “гореща точка” по отношение замърсяването на атмосферния въздух. В сайта на Националния Институт по Метеорология и Хидрология, БАН - <http://www.meteo.bg/>, не са представени данни за замърсяването на района с азотен и серен диоксид, въглероден оксид, прах и др. Районът в който попада общината не е обременен с емисии на вредни вещества тъй като освен разглеждания обект в близост няма сериозни промишлени замърсители.

Замърсяването в района на Община Венец се формира основно от битовото отопление, селскостопанските дейности и транспорта. Основното замърсяване е с прах, серен диоксид (SO_2), азотни оксиди (NO_x), оловни аерозоли и въглероден оксид (CO). Наднормени показатели вероятно формира замърсяването с прах и по-рядко със серен диоксид. Замърсяването на атмосферния въздух на територията на общината се дължи основно на битовото отопление през студения период, транспортния поток по градската улична мрежа, селскостопанските дейности в близост до градската територия.

Най-значим проблем е замърсяването на атмосферния въздух с фини прахови частици. Източниците на емисии на ФПЧ_{10} са битовото отопление и автомобилния транспорт.

Управлението на КАВ в райони, в които въз основа на предварителна оценка се очакват превишения на нормите, има за цел да гарантира, че концентрациите на замърсителите ще намалеят до нива под нормите до предварително зададена дата и след това ще се поддържат под тези норми. Тъй като концентрациите на замърсителите не са статични, а варират според фактори като местоположение, интензивност, честота, продължителност и височина на емисиите в атмосферния въздух, както и според условията на дисперсия, които силно зависят от метеорологични фактори като посока на вятъра, скорост на вятъра, валежи, условия за температурни инверсии и т.н., то целта ще се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

постигне само, ако се поддържа известна разлика между реалните концентрации, които ще бъдат постигнати, и нормите, т.е. реалните концентрации като правило трябва да са значително по-ниски от нормите.

Процесът на управление на КАВ на местно може да бъде представен опростено като състоящ се от следните основни стъпки:

- ✓ Измерване на концентрациите на замърсителите на подходящи места чрез подходящи методи с необходимата продължителност; осигуряване на достатъчно качество на данните чрез прилагане на типичните методи за качествено осигуряване.

- ✓ Въз основа на наличните данни от измерванията и евентуално с помощта на допълнителни измервания, определяне дали концентрациите на замърсителите в района превишават нормите. В случай на превишения – определяне на честотата/размера на превишението.

- ✓ Анализ на причините за превишението (причина за замърсяването / емисионен източник, условия за дисперсия, особености в метеорологичната обстановка и т.н.). Моделирането на КАВ е важен инструмент за анализ на причините за превишението.

- ✓ За замърсителите, за които има превишение – търсене на подходящи мерки за подобрене на локалното качество на атмосферния въздух, които да доведат до достигане на нормите (най-вече мерки с голям потенциал за намаляване на концентрациите). Анализ на възможностите за провеждане на тези мерки и на разумен план-график, както и на въпросите по финансирането. Определяне на най-подходящите мерки след обсъждане с всички заинтересовани страни, и след информиране /участие на местната общественост.

- ✓ Осигуряване на навременното прилагане на мерките и контрол върху влиянието им върху КАВ. Ако се наложи, мерките ще трябва да се коригират при недостатъчен ефект на подобрене.

Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици (ФПЧ10) се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

- ✓ наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоеене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;

- ✓ наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);

- ✓ наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).

- ✓ наличие на големи промишлени източници на замърсяване;

- ✓ наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха (транспорт, бит, селско стопанство).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

На територията на община Венец, няма изградена и/или функционираща Автоматична измервателна станция, като част от НСМОС. Не са извършвани замервания и с МАС за определяне качеството на атмосферния въздух. В докладите за състоянието и опазването на околната среда на РИОСВ гр. Шумен няма данни за замърсяване на въздуха на територията на общината.

От националната мрежа за мониторинг има само една станция за община Шумен в самия град, която не е представителна за областта. Съгласно класификацията на пунктовете за мониторинг АИС Шумен е градски фонов пункт (ГФ), с обхват 100 м – 2 км.

Община Венец няма разработена „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“. Предвид разпоредбата на чл. 27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.“, ръководството на общината счита, че на територията на общината няма превишаване на нормите и съответно не е необходимо да се разработва програма.

Инвентаризация на източниците на замърсяване на атмосферния въздух

Замърсяването на атмосферния въздух е следствие от 3 основни фактора:

- *транспорт – пътна инфраструктура, състояние - линейни източници на замърсяване*

Основните интензивни транспортни потоци в община Венец се развиват по:

- Първокласен път I 7

През общината преминава международен път е път I-7 (Силистра –Шумен –Ямбол – Елхово) "Граница Румъния - о.п.Силистра-о.п.Дулово-о.п.Шумен-о.п. Велики Преслав-Върбица-Бероново-Мараша-о.п.Ямбол-о.п.Елхово-Гранигово-Мелница-Лесово-граница Турция”

Дължината на първокласния път е 19,46 км, или 20% от общата пътна мрежа в общината. Състоянието на пътя е добро.

- Второкласни пътища

Не преминават през територията на общината.

- Третокласен път III-7002

Трасето на пътя е:

- (о.п.Дулово-о.п.Шумен) Венец- Борци -Ясенково - Голяма вода - Хърсово -Голям извор - (Ясеновец-Лудогорци)
- (ол.Дулово-о.п.Шумен) Изгрев - Тъкач -Каолиново - Тодор Икономово

Общата дължина на третокласния път 14,6 км., или 15% от пътната мрежа в общината. Настилката е асфалт и е в сравнително добро състояние.

- Четвъртокласна пътна мрежа

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Всички пътища, свързващи селата са от IV клас. Също четвъртокласни са пътищата от третокласния път до селата. Общата дължина на четвъртокласните пътища е 60,58 км, или 65% от пътната мрежа в общината. На територията няма пътища с паважна, трошенокаменна или баластрена настилка. Състоянието на четвъртокласната общинска пътна мрежа, чието поддържане е в прерогативите на общината, се определя от общинската администрация като задоволително.

Пътната настилка по уличната мрежа в населените места е в лошо състояние.

С общия устройствен план на община Венец не се предвижда увеличаване на общинските пътища.

Замърсяването на атмосферния въздух от автотранспорта както обществения, така и личния е незначително. Транспортният трафик на Община Венец е слабо натоварен. На територията на населените места липсва градски транспорт, броят на автомобилите е сравнително малък.

Бъдещото подобряване на транспортната инфраструктура на общината (подобряване на състоянието на пътищата), по принцип е свързано с различни строителни дейности. В общия случай строителството е свързано от една страна с вредни емисии от двигателите на използваната техника и от друга със значителни емисии от прах, в това число и ФПЧ10. Интензивността и количествата на тези емисии пряко зависи от интензивността на бъдещите строителни дейности и тяхното разсредоточване във времето.

– *промишленост – статични източници на замърсяване;*

Съществуващите производствени обекти/предприятия, отделят отпадни газове, които са значително под нормативно приетите стойности за качество на атмосферния въздух. Причина за това е естеството на местната промишленост - представена от малки цехове от дървообработващата и преработваща промишленост, от обекти на търговията и обслужването и селското стопанство. Това от своя страна не предизвиква замърсяване в районите, където са ситуирани или съседните територии.

Територията на общината не е обект на мониторингово проучване и за чистотата на атмосферния въздух могат да се правят само аналогови изводи. В този смисъл от обекти, в зависимост от вида на предприятията могат да се очакват отделяне на пари от разреждатели на бои и лакове, маслени аерозоли, бензинови пари, прах с различен произход – инертен, дървесен и др. При хигиенизирането и дезинфекцията на работните помещения могат да се очакват газове и пари от препаратите, с които се почиства /обикновено хлор/ и ПАВ.

– *битови отоплителни източници – твърди, течни и газови горива – статични източници на замърсяване.*

Размерът на замърсяването на атмосферния въздух през хладния период зависи пряко от броя на населението във всяко селище. Според броя на обитателите в общината, (НСИ, 2020 г.) само едно от населените места е с над 1000 души - с. Ясенково. Замърсяванията на атмосферния въздух от битови потребители са главно през зимния период, при ползването на твърди горива в битовия сектор, в зависимост от метеорологичните условия.

Анализът на наличната информация показва, че през зимния период, въпреки на интензивното използване на твърди горива за отопление в битовия сектор при определени

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

метеорологични условия /безветрие/, е малко вероятно да се натрупват замърсители в приземния слой от ФПЧ10, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид до границите на пределно допустимите норми .

През летните месеци замърсяванията са главно от прах и неприятни миризми, породени от състоянието на инфраструктурата /липса на канализации и недобре поддържани улични мрежи в населените места/, нерегламентирани замърсявания, отглеждане на различни видове животни, както и използването на естествени и изкуствени торове. Това води до допълнително замърсяване на атмосферния въздух с летливи органични съединения /ЛОС/, метан и амоняк.

Ориентираните преобладаващи западни и северозападни ветрове дренират въздуха добре, а липсата на крупни промишлени замърсители на територията на общината допринася също за поддържане висока чистота на въздушния басейн на общината.

4.2 ВОДИ

През територията на общината преминават поройни дерета, които дренират водите си във валанжския хоризонт и го подхранват. В хидрогеоложко отношение районът е добре проучен чрез проучвателни и хидрогеоложки сондажи с различна дълбочина и предназначение. Отнася се към западната част на Варненския артезиански басейн от Долнодунавската област.

В геоморфоложко отношение община Венец заема югозападната част на Лудогорието. Северно от с. Капитан Петко са разположени източните продължения на Самуиловските височини с кота 490 м. По тях преминава главния повърхностен вододел, който отделя на север района на Добруджанските реки с директно оттичане към р. Дунав или пълното им пониране в окарстени терени - реките Канагьол и Сенковец от поречието на р. Провадийска на юг. Средната гъстота на речната мрежа е 0.2 до 0.4 км/ км², а средния модул на оттока е 1 до 2 л/с км².

С най-голямо стопанско значение за района са пукнатинно карстовите до карстови по тип и напорни по характер подземни води, формирани в малм -валанжинските карбонатни седименти /варовици, доломити/ от Каспичанската свита. Те имат повсеместно разпространение в Североизточна България, като образуват общ водоносен хоризонт със значителни експлоатационни ресурси. По данни от проучвателни сондажи и изградени тръбни кладенци в района – с.Ясенково, с.Борци, с.Капитан Петко, с.Габрица с.Венец и с.Деница /нов/ могат да се черпят от 8 до 20 л/с от един сондаж.

Като цяло речната мрежа на територията на Общината е рядка и слабо развита. Горните и средните течения на реките са врязани в лъоса и в терциерните и кредни варовици, като образуват дълбоки и сухи долини. Морфологията на речните долини, врязани в миоценски варовици и пясъци се отличава съществено от морфологията на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

долините, врязани в плиоценските и лъсови наслаги. Високите части на склоновете са заети от структурни стъпала, а върху по-ниските са развити речни тераси.

В общината са изградени следните язовири и водоеми:

Таблица IV.4.2.1. Водоеми в община Венец

№	Воден обект, № на имота, местност, землище на населеното място и ЕКАТТЕ	Собствеността на имота	Договор №/ дата срок на договора
1	Язовир "Габрица" Имот № 000050 в землището на с. Габрица, ЕКАТТЕ 14132	Община Венец АОС № 584/21.03.2013 г.	-
2	Водоем "Денница" Имот № 000053 в землището на с. Денница, ЕКАТТЕ 20643	Община Венец АОС № 023/10.04.2001 г.	Концесия Договор от 19.07.2013 г. за 25 години
3	Язовир "Дренци" имот № 000037 в землището на с. Дренци, ЕКАТТЕ 23724	Община Венец АОС № 034/12.04.2001 г.	Концесия Договор от 13.03.2015 г. за 25 години
4	Язовир "Изгрев" Имот № 000086 в землището на с. Осеновец, ЕКАТТЕ 54119	Община Венец АОС № 585 / 21.03.2013 г.	Концесия Договор от 22.10.2013 г. за 30 години
5	Водоем "Черноглавци" Имот № 000039 в землището на с. Черноглавци ЕКАТТЕ 81061	Община Венец АОС № 022/09.04.2001 г.	Концесия Договор от 01.08.2014 г. за 25 години
6	Водоем "Лабба" Имот № 000003 и № 000120 в землището на с. Венец, ЕКАТТЕ 10542	Община Венец АОС № 122/14.05.2003 г.	Концесия Договор от 12.07.2013 г. за 25 години
7	Язовир "Ясенково" Имот № 000045 в землището на с. Ясенково, ЕКАТТЕ 87610	Община Венец АОС № 065/22.06.2001 г.	

Източник: Общинска администрация- Венец

В община Венец няма потенциално опасни язовири, които да застрашават живота на хората при пропукване на стена или друга авария.

На територията на Общината не попадат минерални води от Приложение № 2 на Закона за водите.

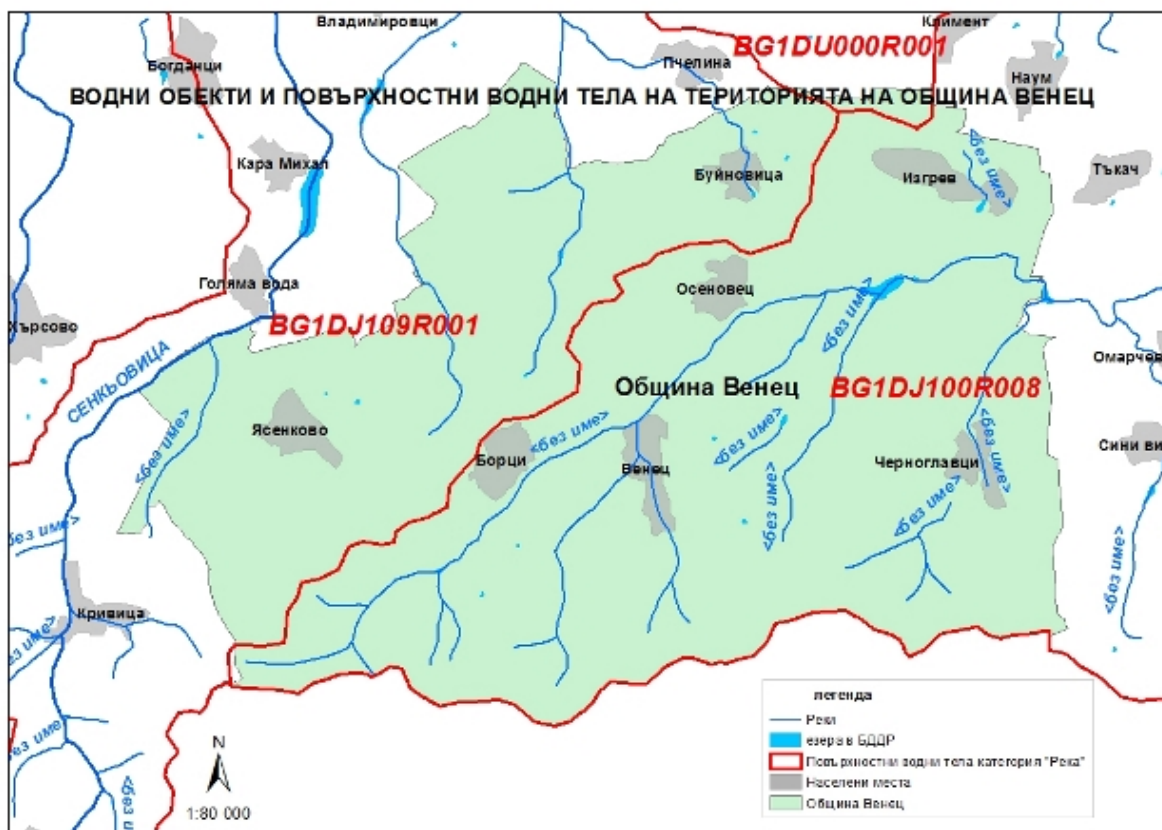
4.2.1 Повърхностни води

На територията на община Венец са разположени части от четири повърхностни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

водни тела. Първото е част от водосбора на р.Ружичка в поречие Дунавски Добруджански реки с европейски код BG1DJ900R1008 , а второто е част от водосбора на р. Сенкьовица в горното си течение с европейски код BG1DJ109R001 също в поречие Дунавски Добруджански реки. Водните тела са категория река, тип BGTR10 (типология 2009 г.) – пресъхващи (пониращи) реки.

Фиг. IV.4.2.1.1 Водни обекти и повърхностни водни тела

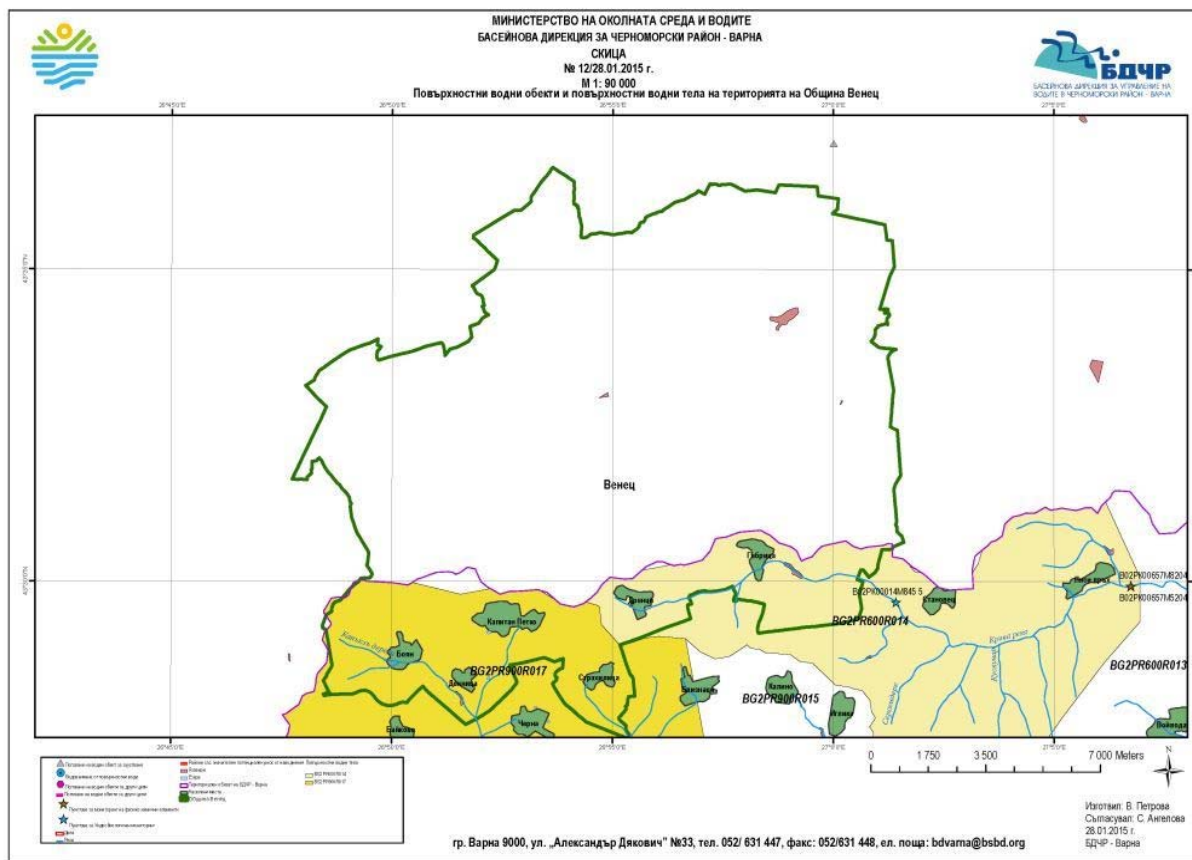
Източник: Басейнова дирекция Дунавски район Плевен

Третото водно тяло – горната част на водосбора на водно тяло с код BG2PR900R017 (р. Провадийска до с. Каменяк) и четвърто водното тяло с код BG2PR600R014 (р. Крива до с. Лиси връх).

Първите две водни тела попадат на територията на Басейнова дирекция Дунавски район – Плевен, а третото и четвъртото - Басейнова дирекция Черноморски район – Варна.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Фиг. IV.4.2.1.2 Повърхности водни обекти и повърхностни водни тела на територията на общината

Източник: Басейнова дирекция за управление на водите Черноморски район с център Варна

Във връзка с по-горе посоченото и за целите на изготвянето на ЕО на ОУП на община Венец са използвани данните от ПУРБ 2016-2021 г. Обобщена информация за състоянието на повърхностните водни тела на територията на община Венец и целите им за опазване, съгласно двата ПУРБ 2016 – 2021 г. е дадена в Таблица II.1.2.2 по-долу. Целите за опазване на околната среда на повърхностните водни тела се класифицират на база на тяхното екологично състояние в пет класа – много добро, добро, умерено, лошо и много лошо. Целта е постигане на добро състояние до 2027 година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

*Таблица IV.4.2.1.3 Цели за опазване на околната среда за повърхностни водни тела
на територията на община Венец*

Код на водното тяло	Име на водното тяло	СМВТ /ИВТ*	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за прилагане на изключение от постигане на доброто състояние 2015 г.
BG1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	не	умерено - отклонения (ел.пр., БПК 5, N-соединения, N и P-total, МЗБ, ФБ)	добро	Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на повърхностното водно тяло. Предотвратяване на замърсяването и запазване на доброто химично състояние	Постигане на СКОС за ел.пр., БПК 5, N-соединения, N и Ptotal, МЗБ, ФБ за добро екологично състояние до 2021г. Предотвратяване влошаване на екологичното състояние по останалите елементи за качество. Предотвратяване на замърсяването и запазване на добро химично състояние.	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	чл. 156в от ЗВ (4.4.от РДВ) до 2021г. - съгл. Приложение 5.1.2
BG1DJ109R001	р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина	не	добро	добро	Постигане и запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Не приложимо

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Код на водното тяло	Име на водното тяло	СМВТ /ИВТ*	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за прилагане на изключение от постигане на доброто състояние 2015 г.
BG2PR900R017	р. Провадийска - от извора до преди с. Каменяк	не	Мн.лошо – отклонения (N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total)	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Поддържане и запазване на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на водното тяло за постигане на умерено екологично състояние: - запазване на добро състояние по биологични елементи - постигане на възможно най добро еко-логично състояние по физикохимични елементи - N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 3. Запазване на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - постигане и запазване на добро състояние по физикохимични елементи - N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 3. Запазване на добро химично състояние		чл. 156в, т.1 „Б“ от ЗВ (4.4.iii от РДВ)

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

BG2PR600R014	р.Крива - от извора до след с.Лиси връх	не	Умерено – отклонения (БПК, N-NH4, N-NO3, N-total, P-PO4, P-total)	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние. - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи; 2. Поддържане и запазване на добро химично състояние; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи; - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NH4, N-NO3, N-total, P-PO4, P-total; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние	неприложимо
--------------	---	----	---	-------	--	---	---	-------------

*СМВТ - Силномодифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло

Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДУВ ДР и БДУВ ЧР

На територията на община Венец няма пунктове за следене на имисионното състояние на водните обекти. Всички населени места в общината нямат изградена канализационна мрежи за отпадъчни води. Промислеността е слабо развита, вследствие на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

което няма големи емитери на производствени отпадъчни води, които да окажат голямо натоварване на повърхностните водни обекти в този район.

Съгласно, утвърдените Планове за управление на речните басейни 2016-2021 г. към раздел 7 „Програма от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда" за разглежданите водни тела, община Венец трябва да се съобрази със следните предвидени мерки:

- ✓ Контрол на изпълнението на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
- ✓ Контрол върху прилагането на торове и препарати за растителна защита
- ✓ Контрол върху прилагането на приетите правила за добра земеделска практика извън нитратно уязвими зони
- ✓ Прилагане на приетите програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в нитратно уязвими зони;
- ✓ Изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система вкл.ГПСОВ, определени за конкретните агломерации с над 2000 е ж., съгласно приложение № 2 към Националния каталог от мерки

Замърсяване на повърхностните води на територията на община Венец

Повърхностните води на територията на община Венец са подложени на различни видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност, което оказва влияние върху състоянието им. Тези източници се разделят на:

☞ Точкови източници на замърсяване:

- Зауствания на селищни непречистени отпадъчни води – към настоящия момент на територията на община Венец не са изградени канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения;
- Земеделски източници на замърсяване на повърхностните води.

☞ Дифузни източници на замърсяване:

- Гори, преходно гористо-храстови масиви, неполивни ниви, земеделски земи, участъци с естествена растителност, урбанизирани територии;
- С битов характер от населени места под 2000 е.ж. без канализация и ПСОВ – както бе упоменато и по-горе при точковите източници на замърсяване към настоящия момент на територията на община Венец не са изградени канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения;

Уязвими и чувствителни зони на територията на общината

Уязвимите и чувствителните зони, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3 от Закона за водите (ЗВ) представляват зони за защита на водите. БДУВДР води регистър на тези зони, който

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

включва и карти, на които е посочено местоположението на зоните и основанийето, съгласно което са обявени като такива.

Уязвима зона

Цялата територия на община Венец попада в нитратно уязвима зона, в която земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати, обявена със заповед № РД-930/25.10.2010 г. на Министъра на околната среда и водите. Ключовата типова мярка съгласно ПУРБ 2016-2021 г. е „Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието“. Мярката на ниво район за басейново управление е „Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници“. Действията за изпълнение на мярката са:

- ✓ Забрана за торене в определени периоди от време съгл. Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати на МЗХ;
- ✓ Изграждане или реконструкция на съоръжения за съхранение на органични торове, при спазване на изискванията за предотвратяване на свободно изнасяне или разпространение на тор;
- ✓ Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове;
- ✓ Ограничения при внасянето на тор в съответствие с правилата за добра земеделска практика;
- ✓ Определяне на капацитета на съоръженията, предназначени за събиране на оборски тор от животновъдството осигуряващ възможност за за събиране на тор през най-дългия период на забрана за внасяне на торове в уязвимата зона;
- ✓ Осигуряване на защита от замърсяване на повърхностните и подземните води в района на съоръжения за събиране на оборски тор.

Чувствителна зона

Понятието „чувствителни зони“ е термин от Директива 91/271/ЕЕС, характеризиращ даден водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на *еутрофикация* – обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор. Това състояние е свързано с ускорен растеж на водорасли и по-висши растителни видове, в резултат на което настъпва нежелано нарушаване в баланса на присъстващите във водите организми и влошаване на качеството на водите.

Община Венец не попада в чувствителни зони, съгласно Заповед № РД 970/28.07.200 г. на Министъра на ОСВ. Чувствителните зони в повърхностните водни обекти в териториалния обхват на БДУВДР: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“.

В случай, че даден водоприемник е обявен за чувствителна зона отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 еквивалент жители (е.ж.), които се заустват в него е необходимо освен биологичното пречистване да бъде осигурено и отстраняване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

биогенните елементи азот и фосфор до съответните концентрации, регламентирани в Наредба № 6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. При изграждане или реконструкция градските пречиствателни станции за отпадъчни води на тези агломерации, трябва да предвидят освен съоръжения за биологично пречистване (биологично стъпало), но и допълнителни пречиствателни съоръжения за отстраняване на азота и фосфора. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване в неговото състояние.

В община Венец липсва канализационна мрежа. Общината не отговаря на изискванията на Наредба № 6 от 9.11.2000 г., а именно - всички агломерации с повече от 2 000 е.ж. следва в определен срок да изградят централизирана канализационна мрежа за събиране и отвеждане на отпадъчните води и да осигурят биологично им пречистване. Сроковете за изграждане на канализационни мрежи и за осигуряване на необходимото пречистване за Р България са заложили в Договора за присъединяване към Европейския съюз: за агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж. срокът е бил до 31.12.2014 г.

Райони с потенциален риск от наводнения на територията на общината

Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН) на Черноморски район за басейново управление 2016-2021 г. е приет с Решение № 1103/29.12.2016 г. на Министерски съвет. Територията на община Венец не попада в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ съгласно приложение № 1 към заповед № 128/15.08.2013 г.

Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН) на Дунавски район за басейново управление 2016-2021 г. е приет с Решение № 1104/29.12.2016 г. на Министерски съвет. Територията на община Венец не попада в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ съгласно приложение № 1 към заповед № РД-744/01.10.2013 г.

На територията на община Венец няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл.143г от ЗВ.

Основните мерки за намаляване на риска от наводнения, които могат да бъдат изпълнявани, са следните:

- ▶ поддържане проводимостта на речните легла, вкл. в 500-метровата зона след язовирите;
- ▶ поддържане и експлоатация на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета, отводнителни помпени станции (ОПС);
- ▶ ежегодни пролетни и есенни технически прегледи на хидротехническите съоръжения, приключващи с изготвяне на протоколи, в които се набелязват ремонтните и инвестиционни работи за следващата година;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

- ▶ изготвяне на анализ на техническото състояние на всяка язовирна стена веднъж на три години;
- ▶ изготвяне и проиграване на аварийни планове на язовирни райони и обособяване на аварийни складове, оборудвани с необходимите техника и материали;
- ▶ изграждане на съвременни системи за оповестяване;
- ▶ ликвидиране на потенциално опасни язовири, чието техническо състояние не позволява по-нататъшната им експлоатация.
- ▶ изграждане и поддържане на дъждовна канализация.

4.2.2. *Подземни води*

На територията на Община Венец, област Шумен, съгласно плановете за управление на БДУВДР и на БДУВЧР 2016-2021 г. попадат четири подземни водни тела.

Територията на Община Венец, област Шумен в частта ѝ управлявана от БДУВ-ДР Плевен попада в обхвата на следните две подземни водни тела от:

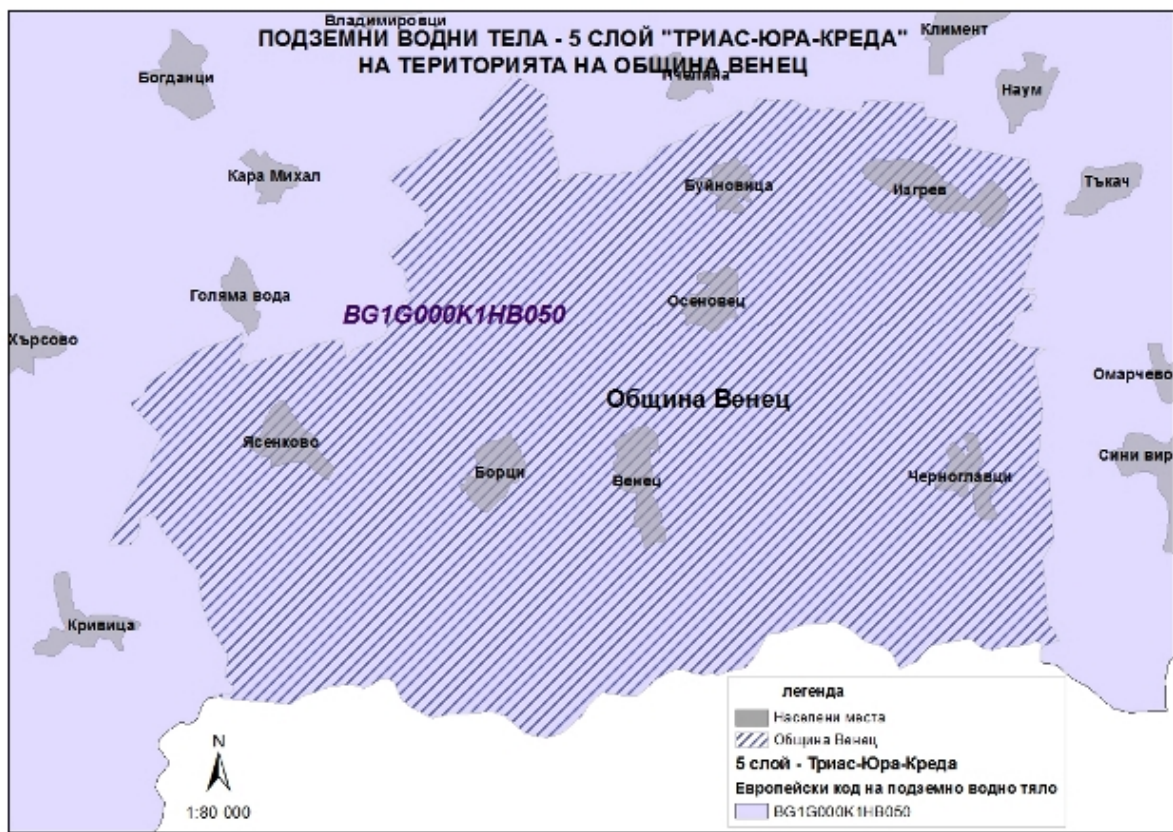
СЛОЙ 5 ТРИАС –ЮРА-КРЕДА

Подземно водно тяло с име „ Карстови води в Разградската формация” и код BG1G000K1NB050 , което според ПУРБ 2016-2021 г.:

- ★ е в добро количествено състояние
- ★ е в лошо химично състояние по нитрати ;
- ★ е определено като зона за защита на питейните води съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите (ЗВ) с код BG1DGW000K1hb050, като състоянието на зоната е лошо ;
- ★ попада в регистъра на нитратно уязвимите зони в ДРУВ, съгласно заповед № РД-146/25.02.2015 г. на министъра на околната среда и водите., като подземно водно тяло което е замърсено или застрашено от завърсяване с нитрати от земеделски източници.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Фиг. IV.4.2.2.1 Подземни водни тела- 5 слой „Триас-юра-креда“

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район

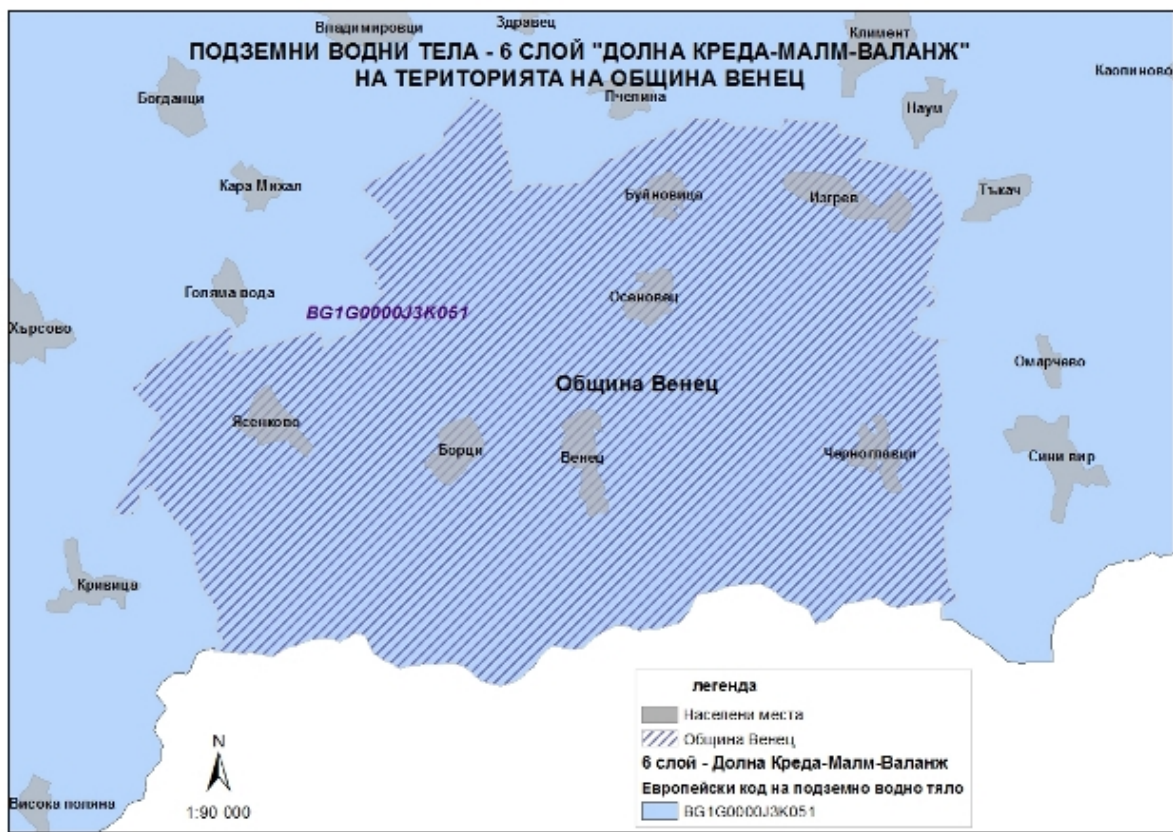
СЛОЙ 6- ДОЛНА КРЕДА -МАЛМ-ВАЛАНЖ

Подземно водно тяло с име „Карстови води в Малм-Валанжския басейн” и код BG1G0000J3K051, което според ПУРБ 2016-2021 г.:

- ★ е в добро количествено състояние
- ★ е в добро химично състояние;
- ★ е определено като зона за защита на питейните води съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите (ЗВ) с код BG1DGW0000J3K051, като състоянието на зоната е добро;
- ★ попада в регистъра на нитратно уязвимите зони в ДРУВ, съгласно заповед № РД-146/25.02.2015 г. на министъра на околната среда и водите., като подземно водно тяло което е замърсено или застрашено от завърсяване с нитрати от земеделски източници.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Фиг. IV.4.2.2.2 Подземни водни тела- 6 слой „Долна креда – Малм валанж“

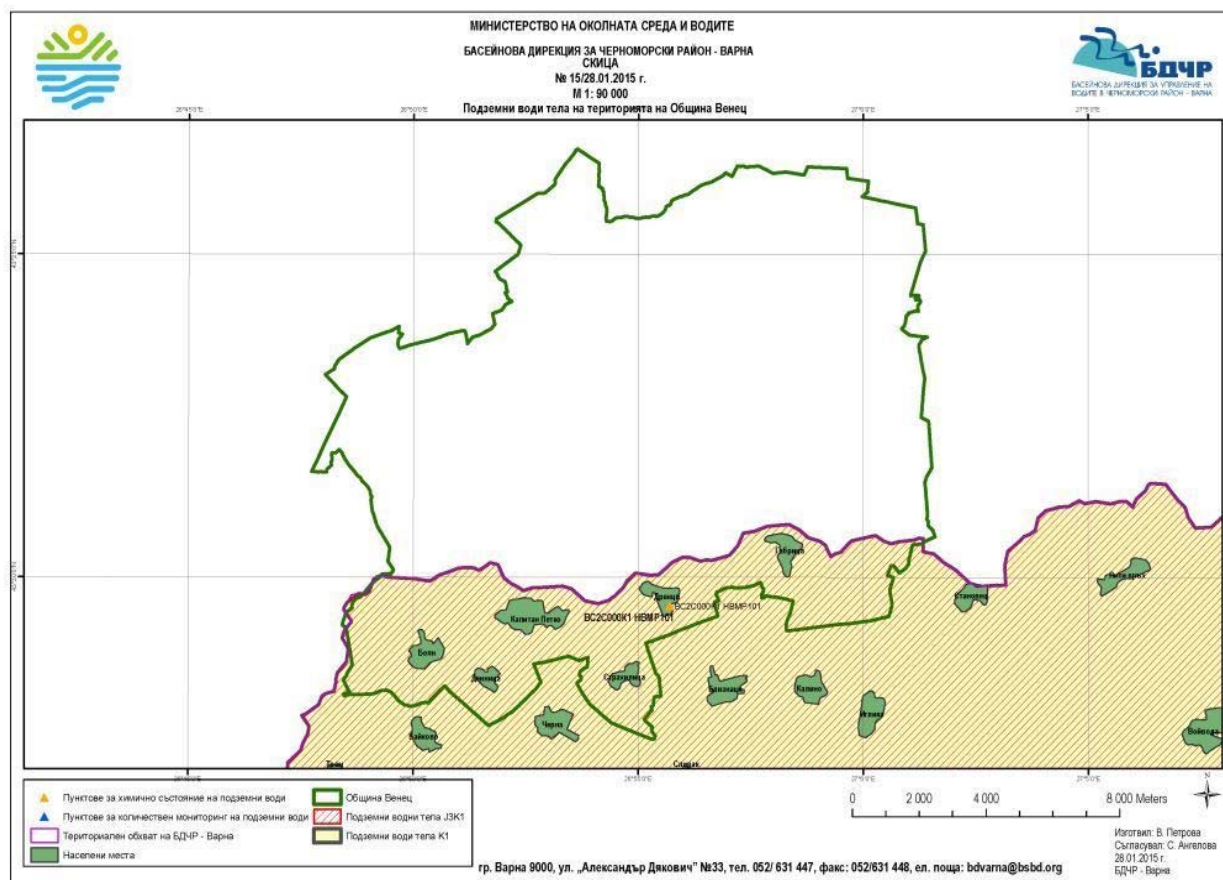
Източник: Басейнова дирекция Дунавски район

Територията на Община Венец, област Шумен в частта ѝ управлявана от БДУВ-ЧР Варна попада в обхвата на следните две подземни водни тела:

- ✓ Подземно водно тяло с име „Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Каспичан, Тервел, Крушари“ и код BG2G000K1hb036, което според ПУРБ:
 - ★ е в лошо химично състояние;
 - ★ показатели над ПС – NO₃;
 - ★ Категория на източника на замърсяване:
 - дифузни източници: дренаж от градовете, инфраструктура без канализация, селскостопанска дифузия;
 - ★ Характеристика на покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване – открит (инфилтрация на валежи в зоната на разкриване).
- ✓ Подземно водно тяло с име „Карстови води в малм-валанж“ и код BG2G000J3K1041, което според ПУРБ:
 - ★ е в добро химично състояние;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Фиг. IV.4.2.2.3 Подземни водни тела на територията на общината

Източник: Басейнова дирекция Черноморски район

Във връзка с по-горе посоченото и за целите на изготвянето на ЕО на ОУП на община Венец са използвани данните от ПУРБ 2016-2021 г. Обобщена информация за състоянието на подземните водни тела на територията на община Венец и целите им за опазване, съгласно двата ПУРБ 2016 – 2021 г. е дадена в Таблица II.1.2.3 по-долу.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Таблица IV.4.2.2.4 Цели за опазване на околната среда за подземни водни тела на територията на община Венец

Код на водното тяло	Име на подземното водно тяло	количествено състояние	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за изключения от постигане на добро химично състояние
BG1G000K1NB050	Карстови води в Разградската формация	добро	Лошо (показател с отклонение от СКОС – NO3)	1.Постигане и запазване на добро количествено състояние; 2. Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показател NO3;	1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние по останалите показатели	1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние.	1. Запазване на добро количествено и химично състояние.	чл.156в от ЗВ до 2027г
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	добро	добро	Постигане и запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	-
Код на водното тяло	Име на подземното водно тяло	количествено състояние	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	обосновка	Основание за изключения от постигане на добро химично състояние
BG2G000J3K1041	Карстови води малм-валанж	добро	добро	1. Запазване на добро химично състояние 2.Запазване на добро количествено състояние	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	Неприложими	-

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

BG2G000K1NB 036	Пукнатинни води в хотрив - барем - апт Каспичан, Тервел, Крушари	добро	Лошо (показател с отклоне- ние от СКОС – NO3)	1.Недопус- кане понадъш но влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя NO3.. 2.Запазван- е на добро количеств- ено състояние	1.Предотвра- тяване влошаване то на химичното състояние по показатели те NO3, намаляван- е под ПС, обръщане на посоката на възходяща та тенденция. 2. Опазване, подобрява- не и възстановя- ване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Запазване на добро количеств- ено състояние. 4. Опазване на добро количествен- о състояние. в зоните за защита на водите около водоизточ- ници за питейно- битово водоснабд- яване чрез спазване на забраните и ограничен- ията в Наредба 3/16.10.20 00г.	1.Предотвратя- ване влошаването на химичното състояние по показателит- е NO3, намаляване под ПС, обръщане на посоката на възходящата тенденция. 2. Опазване, подобряване и възстановява- не на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Запазване на добро количествен- о състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточни- ци за питейно- битово водоснабдя- ване чрез спазване на забраните и ограничения та в Наредба 3/16.10.2000 г.	Естестве- ни условия- незащитен водоносен хоризонт с добра водопропу- скливост и уязвим на повърхно- стни замърсите- ли, Антропоге- нно въздейст- вие – Развитие- то на земеделие- то, като отглеждан- е на монокулту- ри и прилагане то на изкуствен и азотни торови в близкото минало, предизвик- ва отрицател- ни промени в състава на почвата и съответно на водите. Разходите за прилагане то на технологии и за очистяване на ВТ са непропорц- ионално високи.	чл.4.5. от РДВ, чл.156г.т.2, т.3, от ЗВ По малко строги екологични цели, налице са въздействия, които не са могли да бъдат избегнати поради характера на човешката дейност или на замърсяването и са постигнати: б) възможно най-малки промени в добро състояние на подземните води; 3. не настъпва по нататъшно влошаване в състоянието на водите в засегнатото водно тяло
--------------------	--	-------	--	---	--	--	--	--

*СМВТ - Силномодифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло

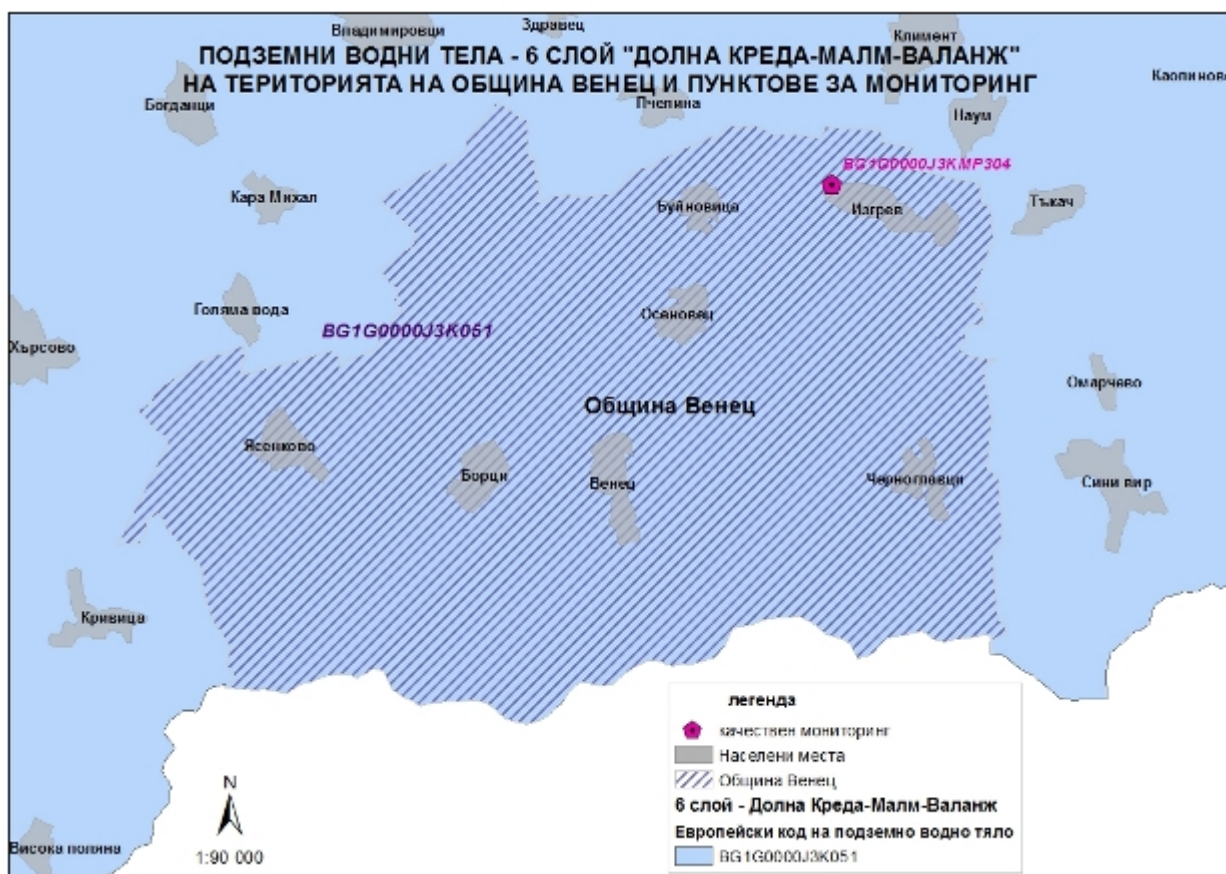
Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДДР и БДЧР

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Съгласно „Програмата за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води и мониторинг в зоните за защита на питейните води на територията на Дунавски район за периода на ПУРБ 2016-2021 г.” на територията на Общината попада:

Мониторингов пункт за наблюдение на качеството на подземните води на подземно водно тяло BG1G0000J3K051. Пункта е : Изгрев, Тръбен кладенец с код BG1G0000J3KMP304

Фиг. IV.4.2.2.5 Подземни водни тела- 6 слой „Долна креда – Малм валанж“ и
пунктове за мониторинг

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район

Съгласно „Програмата за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води и мониторинг в зоните за защита на питейните води на територията на Черноморски район за периода на ПУРБ 2016-2021 г.” на територията на Общината попада:

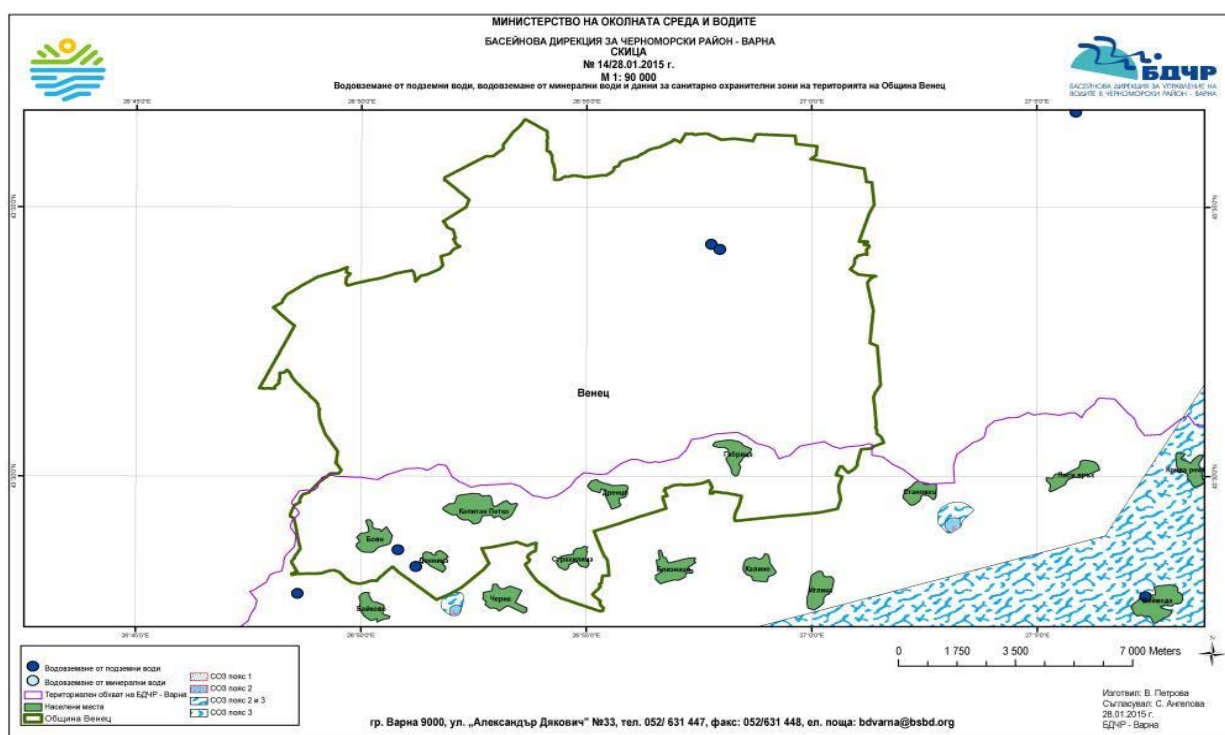
Мониторингов пункт за наблюдение на качеството на подземните води на подземно водно тяло BG2G000K1 HB036 „Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Каспичан“
Пункта е : Дренци, 138 Извор с код BG2G000K1 HBMP101

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

През 2015 г. са констатирани превишения над ПС в концентрациите на нитрати в мониторинговия пункт (38,5 мг/л при ПС-38,42мг/л).

Мерките за постигане и запазване на доброто състояние на водите, определени в двата ПУРБ 2016 – 2021 г. в Дунавски и в Черноморски район, са взети под внимание при разработване на общия устройствен план на община Венец. По отношение на повърхностните води те са насочени към намаляване на замърсяването от населените места; към намаляване на замърсяването от индустриални източници; към намаляване на замърсяването от селското стопанство; към намаляване на хидроморфологичния натиск и към опазване на зоните за защита.

Фиг. IV.4.2.2.6 Водовземане от подземни води и данни за СОЗ

Източник: Басейнова дирекция Черноморски район

Санитарно-охранителни зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води

Санитарно-охранителни зони (СОЗ) представляват пояси около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, които се ползват със специален статут. Дейностите, които могат да се извършват в тях са строго регламентирани с Наредба № 3 от 16 Октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците. Организиран са три зони (пояси) за санитарна защита:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

- пояс I – той има за цел защита на самите водовземни съоръжения като предотврати външния достъп до тях, чрез затваряне и ограждане на съоръженията и началните водопроводи около последните;
- пояс II – срещу биологични, бързоразвиващи се и силносорбируеми химически замърсители;
- пояс III – срещу стабилни химически замърсители.

Границите на пояси II и III най-общо се оразмеряват в съответствие с хидрогеоложките условия в района на вододобивните съоръжения и в зависимост от режима на тяхната експлоатация. Техните размери се определят чрез математическо моделиране.

Пояс I от СОЗ се огражда с трайна ограда с височина не по-малка от 1.40 м, която се сигнализира с предупредителни надписи върху табели.

Границата на пояс II се сигнализира с ясно водими предупредителни надписи и табели, поставени на добре видимо разстояние едни от други, поставени на колове или съществуващи дървета или огради.

Пояс III се сигнализира аналогично на пояс II.

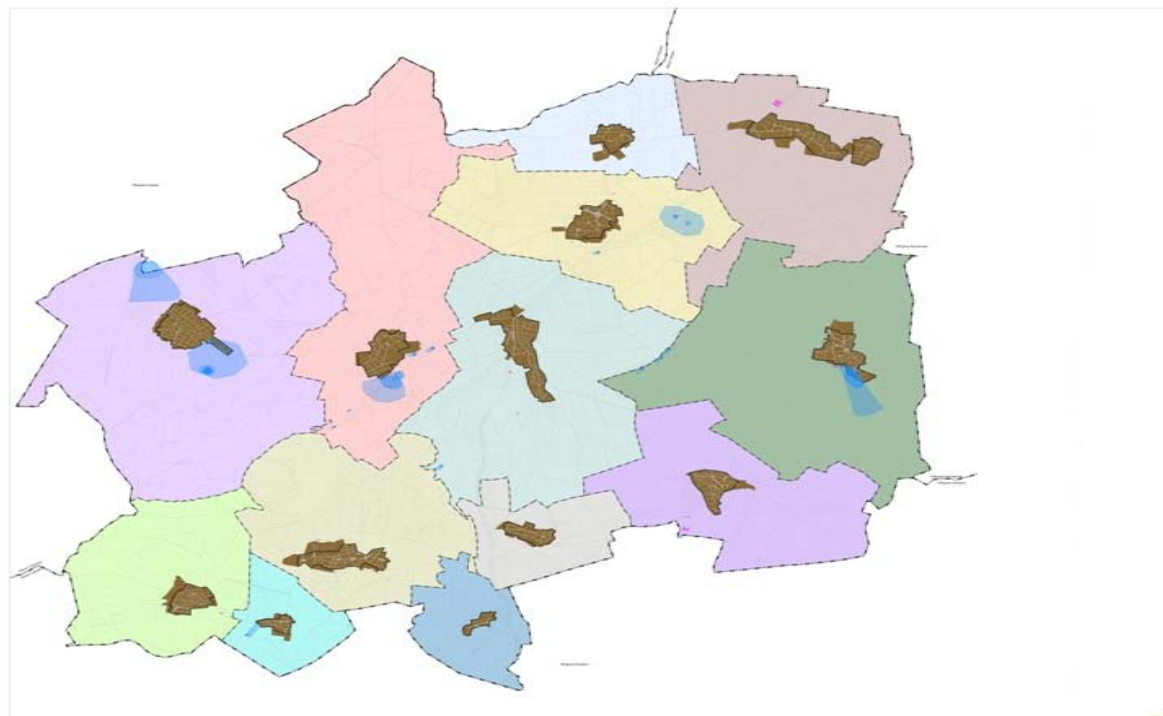
Собствениците на земи в границите на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, са длъжни да спазват забраните и ограниченията, определени от СОЗ, в който попада имотът, съгласно Приложения № 1 и 2 към чл. 10, ал. 1 от Наредба № 3/2000 г.

Осъществяването на дейност в границите на пояси II и III, за която е регламентирано ограничение (О) или ограничение при доказана необходимост (ОДН), се разрешава само, ако инициаторите на дейността с конкретни изследвания и оценка на въздействието върху околната среда докажат, че дейността няма да доведе до негативни последствия за водоизточника.

Във връзка с водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, за които няма учредени СОЗ, в ОУП на община Венец са определени нови площи за Пояс I на СОЗ, съвпадащи с границите на поземлените имоти по КВС, в които попадат водоизточници и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и предстои да бъдат учредени II-ри и III-ти пояси.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Фиг. IV.4.2.2.7 Санитарно – охранителни зони на територията на общината

Източник: ОУП на община Венец

Източници на замърсяване

Екологичният проблем на общината свързан със замърсяването на водите е в тясна връзка с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на:

- канализационни системи ;
- пречиствателни станции за отпадни води;

– Битови отпадни води

Като основен източник на замърсяване на реките в региона са вливащите се в тях битово-фекални води. Важен проблем за всички селища в обхвата на община Венец е липсата на изградени канализационни мрежи и пречиствателни станции за битово - фекални води.

Формираните битови отпадъчни води от домакинствата се отвеждат в септични или изгребни ями, след което попиват в земята. Тяхното състояние не се контролира и това допринася за замърсяване на подземните води в района.

Минералните съединения в битовите отпадни води са представени от солите на амоняка, фосфати, хлориди, хидрокарбонати и др. Органичните примеси обикновено съдържат азот (белтъци и продукти на тяхната хидролиза-пептиди и аминокиселини). В тях мога да се съдържат и безазотни органични съединения- киселини, спирт, алдехиди, кетони и др. Постоянен компонент на битовите отпадни води станаха ПАВ (повърхностно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

активните вещества), следствие от широко използваните в бита синтетични миещи препарати.

– *Производствени отпадъчни води*

Производствените отпадъчни води са също източник на замърсяване на повърхностните и подземни води, особено ако се заустват във водните обекти без пречистване или с пречистване, но без удовлетворяване на нормативните изисквания.

Контролът от страна на компетентните органи се осъществява от – РИОСВ Шумен и съответната Басейнова дирекция.

– *Дифузни източници- Инфилтрираните води от нерегламентираните сметища*

Инфилтрираните води от нерегламентираните сметища са сериозен източник на замърсяване на повърхностните и подземни води. Общината е изпълнила проекта за рекултивация на нерегламентираното сметище. Независимо, че е организирано централизирано сметосъбиране и сметоизвозване в населените места, съществува вероятност от инцидентно възникващи локални замърсявания.

– *Селско стопанство. Животновъдни ферми*

По данни на ОСЗ Венец, на територията на общината има 25 бр. категоризирани животновъдни ферми за производство на сурово краве мляко, 1бр. птицевъден обект за отглеждане на бройлери с капацитет над 25 000 бр. бройлери.

Отпадъчните води от селското стопанство съдържат органични и неорганични суспендирани вещества, амоняк, нитрити, нитрати, микроорганизми.

Животинския тор по степен на зърмсеност с органични вещества и микробиална обсемененост значително превишава битовите фекални води. В твърдият и течен тор се съдържат повече от 30 вида непатогенни микроорганизми.

3.ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, с което опазването им е приоритет както на държавните органи, така и общински органи, физически и юридически лица. Съгласно Закона за почвите (ЗП), политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на местно ниво се осъществява от кметовете на общини. В рамките на своите правомощия, кмета на общината осигурява участие на обществеността при вземане на решения и разработване на стратегии, програми и планове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите. Кметовете на общини имат задължение да разработят Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в съответствие с Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите за период не-покрътък от 3 години. Тези програми са неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда съгласно чл. 26 от Закона за почвите. Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се изготвя съгласно Методическите указания за разработване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

областни и общински програми, разработени на основание Мярка 1.1.3 от Плана за действие към Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Съгласно Закона за почвите, кметовете на общините правят предложения за включване на площи с увредени почви, към регистър, поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), съдържащ информация за местоположението, източника на замърсяване/увреждане, вида на площта на увреждането, оценка на риска и др.

В съответствие със Закона за почвите, кметовете на общините осъществяват контрол върху изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на приложното поле на Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

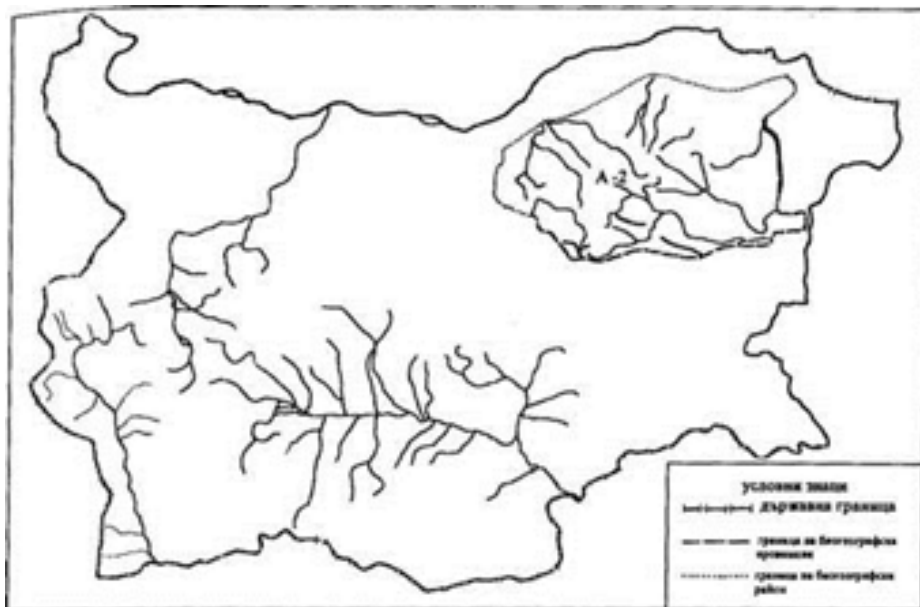
Приложение 2 към настоящата програма е *Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Венец за периода 2021-2028 г.*

4. БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Биогеографска характеристика на района.

Община Венец е разположена в Североизточна България. Граничи с община Каолиново на североизток, на север и северозапад - с община Самуил, обл.Разград и на югоизток - с община Хитрино. На територията на общината се намират тринадесет населени места - общинският център с.Венец, с.Борци, с.Боян, с.Буйновица, с.Габрица, с.Дренци, с.Денница, с.Изгрев, с.Капитан Петко, с.Осеновец, с.Страхилица, с.Черноглавци и с.Ясенково.

По Асенов А., 2006: Биогеография на България, тази част на страната се обособява в Лудогорски биогеографски район.

Фиг.№ II.1.6.1 Биогеографска карта на България

Лудогорският район, обхваща едноименното плато, високите плата на Източната Дунавска равнина и Източния Предбалкан. На запад и север граничи с Дунавски район, на изток с Добруджанския и Черноморския район, а на юг със Старопланинския и Източностаропланинския район. В този си обхват Лудогорският район заема значително пространство, в което релефът от равнинно-платовиден на север преминава в платовиден, а на юг нископланински. Характерът на релефа е определил наличието на значително по-малко антропогенизирани територии спрямо Дунавски район и запазване на естествената лесостепна растителност, която в най-южните части под влияние на височинната зоналност придобива облика на биома *Aestilignosa*. Доминиращия лесостепен еколого-физиологичен облик на растителността определя участието на Лудогорския район в структурата на Долнодунавската биогеографска провинция и биома *Aestilignosa*. Предходното положение на лесостепите и граничното положение на района между два биома предполага твърде континуален характер на неговите граници. Особено северната граница, която приблизително следи двеста метровата изохипса на релефа и източната граница, преминаваща по долината на Суха река, имат изявено условен характер. Смесените гори от дръжкоцветен дъб - *Quercus pedunculiflora* и летен дъб - *Quercus robur* заедно със степните храсталаци на ниския бадем - *Amygdalus nana* маркират границата с Добруджанския район. От друга страна хетерогенният островен характер на биотичните съобщества предполага различни позиции за детайлна биогеографска хорологизация на този район.

Климатът на Лудогорския район е изразен умерено-континентален със средна януарска температура от -2°C и средномесечна юлска температура от 24°C . Средногодишните валежни количества варират от 450 до 550 mm като в южните части на района имат и по-високи стойности. Южната част на района има температурни стойности и валежни количества, които отговарят на преходноконтинентален тип климат.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Пространственото разпределение на валежните количества показва изразен петнист характер, което в някаква степен е свързано с дислокацията на биотичните съобщества.

В Лудогорския район почвената покривка има мозаично разпределение, предизвикано от повърхностия карст, ерозията и значителното участие на рендзините, които на места разкъсват черноземите. Широко са разпространени файоземите, а на юг и лесивираните почви. Незначителни пространства заемат ранкерите и наносните почви. В почвено-географско отношение Лудогорският биогеографски район обхваща изцяло Лудогорската и Провадийската провинция (Нинов, 1997), заедно с части от Дунавско-Добруджанската и Старопланинската средновисока провинция.

Естествената растителност е лесостепна и степна и заема ограничени пространства – територии, неизползвани за земеделие, обикновено по вододелните била. Разнообразието на почвено-климатични условия в източната област на Дунавската равнина определят териториалното разпределение на различните растителни видове. В нейният обсег, независимо от широкия обхват на обработваемите земи и по-голямото стесняване на естествената растителност се наблюдават най-обширните площи с общо взето добре запазена естествена горска и тревна растителност.

4.1 Растителност

В Лудогорското плато най-съществено участие в растителната покривка има формацията на цера *form. (Querceta certis)*, която лимитира границата с Дунавския биогеографски район. Между Дулово и Тервел и източно от Кубрат са запазени смесени гори от сребролистна липа - *Tilia tomentosa*, обикновен габър - *Carpinus betulus*, цер - *Quercus cerris*, на места с горун - *Quercus dalechampii* и полски клен - *Acer campestre*. На ограничени пространства се срещат гори от формацията на горуна (*form. Querceta dalechampii*) или смесени гори от горун - *Quercus dalechampii*, обикновен габър - *Carpinus betulus*, цер - *Quercus cerris* и полски клен - *Acer campestre*.

В Лудогорския район съществуват находища на 28 вида висши растения, които са общи с Добруджанския и Черноморския район. Сред тях са два интродуцирани вида в българската флора, храстовидната аморфа - *Amorpha fruticosa* и миризливата върба - *Eleagnus angustifolia*, които се проявяват като агресивни антропофити и са представители на биота *Aestivumherbosa*. Тук има местообитания на още няколко вида, които се срещат още само в Добруджанския и Източната част на Дунавския биогеографски район. Сред тях са лесингиановото коило - *Stipa lessingiana*, молдавското плюскавиче - *Silene moldavica*, рогатото клинавче - *Astragalus cornutus*, палазиановият лен - *Linum pallasianum*, пелинът - *Artemisia pedemontana*, нарязанолистният тъжник - *Spiraea crenata* и многообразната мъдрица - *Sysimbrium polymorphum*. У нас само в Дунавската биогеографска провинция респективно и в Лудогорския район се срещат типичните степни видове, храстовидната карагана - *Caragana frutex* и източният равнец - *Achillea leptophylla*. Балкански ендемит с находище в района е сър-пецът - *Serratula bulgarica*.

В района са разпространени българските ендемити плевенско обичниче *Thalictrum*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЧ 2021 - 2028 г.

aquilegifolium ssp. storgosiacum, шкорпилова детелина - *Trifolium medium ssp. skorpilii*, български опопанакс - *Oporanax chironium ssp. bulgaricum*, тракийско омразниче - *Onosma thracica*, крумово великденче - *Veronica krumovii*, български миск - *Jurinea bulgarica*, тракийски магарешки бодил - *Carduus thracicus*, давидов мразовец - *Colchicum davi-dovii* и урумово лале - *Tulipa urumoffii*.

Млади формообразуващи огнища в Лудогорския район са Преславската планина, Шуменското плато, ограничени пространства от Лудогорското и Момино плато.

В долините на Черни Лом и Малък Лом, както и по вододелното било между тях преобладават вторични съобщества, доминирани от цер - *Quercus cerris*, с примес от келяв габър - *Carpinus orientalis* и мъждрян - *Fraxinus ornus*. Определени пространства са покрити с производната формация на келявия габър (*form. Carpineta orientalis*). В южна посока вододелът между тези реки и Голяма река е покрит със смесени гори от цер - *Quercus cerris* и благун - *Quercus frainetto*. В източна посока по склоновете на Разградските и Самуиловските височини, включително по Провадийското, Роякското и Момино плато, преобладават също благуново-церо-вите гори. Върху Лилякското плато са разпространени вторични съобщества от горун - *Quercus dalechampii* и келяв габър - *Carpinus orientalis*. На юг върху Антоновските височини благуново-церовите гори имат вторичен произход и са смесени с келяв габър - *Carpinus orientalis*.

В Преславска планина се появяват гори от мизийски бук - *Fagus moesiaca*, но преобладават смесените гори от сребролистната липа - *Tilia tomentosa*, обикновения габър - *Carpinus betulus*, горуна - *Quercus dalechampii* и полския клен - *Acer campestre*. Част от южните склонове на Преславска планина са покрити със смесени гори от космат дъб - *Quercus pubescens* и виргилиев дъб - *Quercus virgiliana*. Независимо от ограничения си ареал, заслужава внимание реликтната формация на конския кестен (*form. Aesculeta hippocastani*), разположена в същата планина. В тази планина се намира и най-голямото естествено находище у нас на терциерния реликт див рожков - *Cereis siliquastrum*. Северните склонове на планината са покрити от смесените гори на обикновения габър - *Carpinus betulus* и келявия габър - *Carpinus orientalis*, а също голяма площ заема формацията на сребролистната липа (*form. Tilieta tomentosae*). В Драгоевска и Лиса планина преобладават горите от мизийски бук, образуващи формацията (*form. Fageta moesiacae*). На прехода към Котленска и Върбишка планина са запазени пространства, заети от формацията на горуна (*form. Querceta dalechampii*) и габърво-горуновата формация (*form. Querceto-Carpineta betuli*).

В източната част на Лудогорския район са запазени лесостепни храстови съобщества от формацията на ниския бадем (*form. Amygdaleta nanae*) и на драката (*form. Paliureta spinachristi*). Между тях или в непосредствена близост е възникнала производна степна растителност, представена от формациите на белия пелин (*form. Artemisieta albae*), бранзовия житняк (*form. Agropireta brandsae*) и изправената овсига (*form. Brometa erectii*). Значителни площи в целия район, вторично са покрити от ксеротермните тревни формации

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

на белизмата (form. *Dichantieta ischaemi*), луковичната дивадина (form. *Poaeta bulbosae*) и садинама (form. *Chrysopogoneta grylli*).

Тревният тип растителност е представен предимно от вторичен тип растителност, който е адаптиран към ареала на унищожените гори. Тя е тясно свързана с ливадите и пасищата. Ливадите съпровождат предимно влажните и умерено влажни почви, а сравнително по-рядко се срещат върху сухите почви. Техните тревни съобщества са представени от житни и бобови растения. Тревният състав се състои от червена (*Trifolium pratense*) и бяла детелина (*Trifolium repens* L.), ливадна класица (*Alopecurus pratensis*), овсига (*Bromus arvensis*), коило (*Stippa capillata*) и др. В заливните тераси на реките се наблюдават представители предимно от житното растение пирей (*Agropyrum repens*), ливадината (*Limnanthes alba*), полевицата (*Agrostis tenuis*) и др.

4.2 Животински свят

Съгласно Буреш и Попов, 1973, в зоогеографско отношение територията на Община Венец се намира в Палеарктичната зоогеографска област, Евро-Сибирската подобласт, Предпланински район (до 1000 м.н.в.).

Според Асенов, 2006, територията на Община Венец попада в Лудогорски биогеографски район.

Безгръбначната водна фауна показва сравнително добро разнообразие отреснически едноклетъчни (тип - Ciliophom), малочетинести червеи (клас - Oligochaeta), едnodневки (разред – Ephemeroptera), перли (разред - Plecoptera), бръмбари (разред - Coleoptera), ручейници (разред - Trichoptera) и двукрили (разред - Diptera).

Безгръбначната сухоземна фауна на района притежава най-голямо видово разнообразие сред насекомите (Клас - Insecta). Характерни насекоми за района, са водните кончета: *Calopteryx virgo meridionalis*, *Platycnemis pennipes* и *Aeshna affinis*, малката богоможа - *Ameles heldreichi* (разред - Mantodea); черното житно пиле от правокрилите - *Bradyporus dasypus* (разред - Orthoptera); равнокрилото хоботно - *Eurybregma nigrolineata* и др. Значителен е броят на твърдокрилите насекоми (разред - Coleoptera), като типични видове сред бръмбарите листояди, са - *Chrysolina graminis*, *Ch. staphylea* и *Phratora vulgatissima*, а сред бръмбарите сечковци - *Pachyta quadrimaculata*, *Asmaeops pratensis*, *Anoploclerus nigripes*, *Necydalis major*, както и редките видове сечковци - *Brachyleptura tesserula* и *Vadonia imitatrix*. Тук се среща и защитеният бръмбар бегач - *Calosoma sycophanta*. Ципокрили насекоми (разред - Hymenoptera), обитаващи Лудогорието са широко разпространените в Европейския континент лесостепни видове мравки - *Messor structor*, миризливата мравка - *Liometopum microcephalum* и *Formica cinerea*, а в населените места се среща интродуцирания у нас синантропен вид, фараонова мравка - *Monomorium pharaonis*. Тук се срещат и паразитиращи ихнеумониди (сем. Ichneumonidae, Hymenoptera) като - *Scambus elegans* (паразитоид по пеперуди) и *Tromatobia ornata* (паразитоид по паяци).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

От пепрудите (разред - *Lepidoptera*) тук се срещат освен аполоновата пеперуда - *Parnassius apollo* и индикаторните таксони за района - *Colias hyale*, *Lopinga achine achine* и *Melitaea arduinna* от семействата *Hesperiidae*, *Papilionidae* (Абаджиев, 1999).

От земноводните се срещат обикновената чесновница - *Pelobates fuscus*, жабата дървесница - *Hyla arborea* и горската дългокрака жаба - *Rana dalmatina*. Характерни рептилии за района са шипобедренага костенурка - *Testudo graeca*, шипоопашатата костенурка - *Testudo hermanni*, кримския гущер - *Podarcis taurica*, големия стрелец - *Coluber caspius*, пъстрия смок - *Elaphe quatuorlineata sauromates*, медянката - *Coronella austriaca* и пепелянката - *Vipera ammodytes*.

Във фаунистично отношение, бозайниците в Лудогорския биогеографски район представляват смесен комплекс между видове, обитаващи широколистните гори и такива, които са свързани със степния биом. От насеко-моядните видове на разред - *Insectivora*, в района обитават таралеж - *Erinaceus concolor*, белокоземна белозъбка - *Crocidura leucodon*, голям подковонос - *Rhinolophus ferrum-equinum*, малък подковонос - *Rhinolophus hipposideros* и южен подковонос - *Rhinolophus euryale*. Срещат се още обикновен хомяк - *Cricetus cricetus*, черногръд хомяк - *Mesocricetus newtoni*, обикновена полевка - *Microtus arvalis* и степна домашна мишка - *Mus spicilegus*. От разред хищници - *Carnivora* ограничено присъствие в района има вълкът - *Canis lupus*, докато популациите на чакала - *Canis aureus*, лисицата - *Vulpes vulpes*, енотовидното куче - *Nyctereutes procyonoides*, язовеца - *Meles meles*, видрата - *Lutra lutra*, Златката - *Martes martes*, степния пор - *Mustela eversmanni* и дивата котка - *Felis silvestris* са по-многобройни.

Общото състояние и описание, може да се заключи в:

Фауната, в т. ч. и гръбначната (тип *Chordata*, подтип *Vertebrata*), която е най-добре проученият тип фауна и чийто природозащитен статус у нас е най-пълно регламентиран, в този район е от видове, характерни за ниските части на страната, какъвто е и разглежданият терен. В зоогеографски аспект фауната е от палеарктичен тип и по-конкретно от видове предимно на умерените географски ширини, като в района се срещат и известен брой видове с южно разпространение за Европа, т. е. с ареали в Средиземноморската подобласт на Палеарктика, което в климатично отношение е следствие от непосредствената близост на морето, която близост обуславя и по-мекия климат на тези територии. В животинския свят преобладават евроазиатски и средноевропейски зоогеографски елементи. Най-добре запазена и богата е фауната в горите.

Животинският свят на територията на общината се характеризира с богато видово разнообразие на птици, по-голямата част от видовете са постоянни, а друга част – преминаващи. Най-често срещаните видове птици са представители на: врабчоподобни, соколоподобни, совоподобни, щъркелоподобни, гълъбоподобни и кокошоподобни. Широколистните гори са обитавани от следните гнездящи видове: обикновен мишелов (*Buteo buteo*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), малък орел, орел змияр (*Circus gallicus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*) малък

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

ястреб (*Accipiter nisus*), черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), гарван (*Corvus corax*), бял щъркел (*Ciconia ciconia*), черен щъркел (*Ciconia nigra*) и др. От пойните птици и кълвачите се срещат обикновена чинка, кос, голям синигер, поен дрозд, гургулица, обикновен скорец, домашно врабче, полска чучулица, черен и зелен кълвач, пъдпадък и др.

Освен богата орнитофауна в района се срещат и много бозайници, най-често благороден елен (*Cervus elaphus L*), сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), дива котка (*Felis silvestris*), обикновен сънливек (*Glis glis*), обикновена горска мишка (*Sylvaeus sylvaticus*), катерица (*Sciurus vulgaris*), вълк (*Canis lupus*), чакал (*Canis mesomelas*), лисица (*Vulpes vulpes*), белка (*Martes foina*), пъстър пор (*Vormela peregusna*), язовец (*Meles meles*), видра (*Lutra lutra*). От ихтиофауната в язовирите се срещат уклей (*Chalcalburnus chalcoides*), каракуда (*Carassius gibelio*), шаран (*Cyprinus carpio*) и толстолоб (*Hypophthalmichthys molitrix*).

Континенталния климат е причина за по-голямото разнообразие на животински групи, като птиците, докато влечугите и земноводните са доста по-слабо представени.

4.3 Горски територии

Според горскорастителното райониране територията на общината попада в Мизийска област - подобласт на Шуменско-Провадийските плата и подобласт Лудогорие. Заема един пояс и един подпояс от него, поради малкия диапазон на надморските височини - от 100 до 600 метра, а именно:

М-I-Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори /0 -600 м.н.в/

Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори /М-I-2/ от 0 до 600 м.н.в.

Тук попада цялата дървопроизводителна площ на общината. Най-широко разпространеното месторастение е равнинно, свежо, на излужен или карбонатен чернозем и на тъмносива горска почва -Д-2(12). То е разпространено е на равнинни терени до 10° наклон на сенчести изложения, върху излужени и карбонатни черноземи и тъмносиви горски почви. Почвите са песъчливо-глинести със слабо кисела или слабо алкална реакция, хумусни, средно богати на азотни и фосфорни съединения, добре овлажнени, слабо скелетни, богати и свежи. Месторастенето също е определено като богато и свежо. Естествената растителност настанила се на тези месторастения е главно от издънкови церови насаждения от I до III бонитет, и по - рядко от смесени насаждения от бук, габър, цер и други. Създадените култури са с твърде разнообразен видов състав, но преобладават културите от червен дъб и сребролистна липа, планински ясен и сребролистна липа, орех и акация и други. Тенденцията е в бъдеще сегашния състав да не се променя значително. Преобладават комбинациите в които участва цер, чист или в смес с благуна, липа, габър,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

зимен дъб ясен. Своето място са намерили чистите и смесени с липа култури от червен дъб и ясен. Богатството на месторастенето определя и високата очакваема производителност на бъдещите дървостои - I и II бонитет.

Горската растителност е представена от три основни групи насаждения:

а/ естествени издънкови насаждения от цер (*Quercus cerris*), габър (*Carpinus betulus*), сребролистна липа, благун, зимен дъб, клен, келяв габър и др., които представляват основната част от дървесните запаси.

б/ естествени семенни насаждения, съставени от цер, зимен дъб (*Quercus petraea*), и благун.

в/ изкуствени насаждения - главно от черен бор (*Pinus nigra*), червен дъб (*Quercus rubra*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), акация (*Robinia Pseudoacacia*), полски ясен (*Fraxinus angustifolia*), топола и с по-малко участие на явор, шестил, бук, череша, бял бор, смърч, мъждрян, бреза и др.

Срещат се следните храстови видове: червен глог (*Crataegus monogyna*), леска (*Corylus avellana*), дрян, бъз, шипка, аморфа и др. От полухрастите се срещат къпината. Основният дървесен вид, даващ облика на естествената горска растителност е церът. Среща се повсеместно и образува предимно чисти насаждения или смесени с благун (*Quercus frainetto* Ten.) и габър.

Гъби - на територията на община Венец са със сравнително ограничени находища. Няма данни за промишлено събиране на видове гъби. Някои видове като сърнела и печурка са преобладаващи и се събират в по-големи количества, но само за лични нужди.

Горите и земите от горския фонд на територията на общината се стопанисват от държавно ловно стопанство "Паламара", което е териториално поделение на „Североизточно държавно предприятие“ ДП – гр. Шумен (СИДП ДП – Шумен). Разпределението на горската територия по видове гори и по функции на горите е дадена в таблиците по-долу.

Таблица IV.5.1.1 Разпределение на горската площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	358.60	5.3
Широколистни високостъблени	2071.50	30.9
За реконструкция	40.80	0.6
Издънкови за превръщане	3673.30	54.8
Нискостъблени	564.60	8.4
Всичко:	6708.8	100.0

Източник: ТП ДЛС „Паламара“

Таблица IV.5.1.2 Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни	Широколистни	Всичко
------------	------------	--------------	--------

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС функции	328.00	305.50	4849.30	4486.70	5177.30	4792.20
Защитни	21.20	20.70	108.90	106.40	130.10	127.10
Рекреационни	9.40	7.30	1392.00	1239.10	1401.40	1246.40
Защитени	-	-	-	-	-	-
Други	-	-	-	-	-	-
Общо ЗРЗТ	30.60	28.00	1500.90	1345.50	1531.50	1373.50
Общо ЗРЗТ+ДСФ	358.60	333.50	6350.20	5832.20	6708.80	6165.70
Горски пасбища	-	-	-	-	-	-
Общо	358.60	333.50	6350.20	5832.20	6708.80	6165.70

Източник: ТП ДЛС „Паламара“

4.4. Защитени зони

Защитените зони са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение. България е на второ място в ЕС с процент от територията, която е в Натура 2000 (34.3% или 3 905 989 ха обща площ).

Национална екологична мрежа включва освен съществуващите територии, обявени по Закона за защитените територии, така и територии, обявени в отговор на ангажиментите, поети от Република България по Директива № 92/43/ЕЕС (за хабитатите) и Директива № 79/409/ЕЕС (за опазване на дивите птици).

Съгласно изискванията на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), държавата изгражда Национална екологична мрежа (НЕМ), включваща защитени зони, в които могат да участват защитени територии. Защитените зони са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

Защитени зони се обявяват за:

- ✓ опазване на типовете природни местообитания, посочени в приложение 1 на ЗБР;
- ✓ опазване местообитания на видовете растения и животни (без птици), посочени в Приложение 2 на ЗБР;
- ✓ опазване на местообитания на видовете птици, посочени в приложение 2 на ЗБР;
- ✓ опазване на територии, в които по време на размножаване, линее, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение 2.

На територията на община Венец няма разположени защитени зони от Националната екологична мрежа “Натура 2000”.

4.5. Защитени територии

Към настоящият момент България има развита мрежа от защитени територии в европейски план, включваща 973 ЗТ с обща площ 583 876.3 ха, което представлява около

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

5.3 % от територията и акваторията на страната. В системата от ЗТ се включват резерватите, националните паркове, природни забележителности, природни паркове и защитени местности.

Законът за защитените територии (ЗЗТ), обнародван в ДВ, бр.133/1998 год., с изм. и доп., урежда режима на опазване, ползване и управление на защитените територии в България. Цел на закона е опазване и съхраняване уникалността на природата, обект на защита в защитените територии, като национално и общочовешко богатство. Със ЗЗТ държавата, в съответствие с международните договори по опазване на околната среда, по които България е страна, регламентира и осигурява функционирането и съхранението на система от защитени територии, като част от регионалната и европейска екологична мрежа. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Законът регламентира процедурите за обявяване и промените в защитените територии - прекатегоризиране, заличаване, промяна на площта, режима и др., както и управлението, стопанисването и охраната им. Съгласно чл.5 от ЗЗТ, защитените територии се делят на следните категории: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк, защитена местност. С управлението на тези категории защитени обекти се цели създаване и развитие на екотуризъм.

Територията на община Венец не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии, не попада и в границите на защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

Находищата на лечебни растения на територията на община Венец са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е ограничено.

В Община Венец не са установени територии, които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения тях.

Приложение 1 към настоящата програма е *Раздел „Лечебни растения“*.

5. ОТПАДЪЦИ И ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

Неразделна част от подобряването на екологичната обстановка е ефективното управление на отпадъците, включващо подобряване на инфраструктурата и дейностите свързани с отпадъците. Във всички населени места на територията на община Венец се извършва организирано събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, като системата обхваща 100% от населението на общината. Общината е осигурила съдове и техника за събиране и извозване на смесените битови отпадъци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Битовите отпадъци, образувани на територията на общината преминават през сепарираща инсталация, находяща се с. Близнаци, общ. Хитрино, стопанисвана от „Декра Строй“ ЕООД, притежаващ документ по чл. 35 от ЗУО № 15 – РД – 444 – 00 от 12.02.2020 г.

Необходимо да се увеличи процента на разделно събираните отпадъци. Да се въведе компостиране на отпадъците по домовете и в общината (от поддържане на зелените площи, храстите и дърветата в парковете и градините). Всички тези препоръки са залегнали в Общинската програма за управление на отпадъците. Цялостната интегрирана система за управление на отпадъците ще допринесе за постигане на поставените екологични цели на общината, като запазване на най-важния ресурс - земята от замърсяване.

Смесените битови отпадъци от всички населени места на територията на община Венец, след преминаване през сепарираща инсталация се депонират на Регионално депо кв. Дивдядово за неопасни отпадъци за общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар, отговарящо на нормативните изисквания.

На територията на общината няма действащи депа за отпадъци и няма съществуващи стари замърсявания с битови и други отпадъци.

Чрез сътрудничество с Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, притежаващи разрешения от МОСВ, Община Венец е осигурила инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци, както следва:

- за отпадъци от опаковки - договор с “Булекопак” АД.
- за негодни за употреба батерии и акумулатори “Рекобат” АД
- за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване - „Еко-Ел България“ АД;

В изпълнение на законодателното изискване за регионално управление на битовите отпадъци, Община Венец членува в Регионално сдружение за управление на отпадъците на Регион Шумен, заедно с общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар.

Очаква се прилагането на интегрирания подход за управление на отпадъци да спомогне за развитието на фактора „Отпадъци“, което ще намали влиянието му върху компонентите на околната среда и ще намали риска за човешкото здраве.

Действията на общинската администрация са насочени и към намаляване на безконтролното изхвърляне на отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности край междуселищните пътища и на нерегламентираните сметища.

През 2002 г. всички негодни за употреба пестициди на територията на общината са запечатани в „Б-Б“ кубове от фирма “Балбок Инженеринг”. Кубовете са поставени на специална площадка намираща се в землището на с. Изгрев. Количествата залежали и негодни за употреба пестициди, като опасни отпадъци, натрупани на територията на община Венец са 45000 кг и 2900 л. Ежегодно комисия с участието на представители на Гражданска защита, РПУ и общинска администрация извършва проверки за състоянието на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

кубовете и съставя протокол. Осигурява се периодично наблюдение на контейнерите.

В границите на общината не са разположени предприятия, които работят с отровни вещества и не съхраняват такива. На територията на община Венец няма съществуващи предприятия, класифицирани като предприятия с нисък или висок потенциален риск.

Формираните утайки от пречистване на отпадъчните води, след изграждане на ПСОВ Ясенково, ще се оползотворяват съгласно програма за управление на утайки, която ще бъде съобразена с действащата нормативна уредба.

Приложение 3 към настоящата програма е **Програма за управление на отпадъците на община Венец за периода 2021-2028 г.** Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общината, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г. изм. и доп.) и подзаконовите нормативни актове. Тя се разработва като секторна политика, съгласно чл. 52 ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Общинската програма за околна среда. Програмата се разработва и се приема за период, съвпадащ с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците.

6. **ВРЕДНИ ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ**

Шум

Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за шумови нива в общината. Шумът, излъчван в околната среда от транспортните средства (автобуси и леки коли) е епизодичен с ниво около 60 dBA. В определени моменти (форсиране на двигателя, звукови сигнали, затваряне на врати и др.) шумът е импулсен и може да достигне сравнително високи нива.

Граничните стойности на показателите за шум в околната среда $L_{ден}$, $L_{вечер}$ и $L_{нощ}$ са посочени в приложение № 2 от Наредба № 6/ 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, издадена от МЗ и МОСВ (Обн. ДВ. бр.58 от 18 Юли 2006г.) и са както следва:

Таблица IV.6.1.1 Показатели за шум

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

2.	Централни градски части	60	55	50
3	Производствено-складови територии и зони	70	70	70

Вредни за здравето са физичните фактори - шум и вибрации. В околната среда се различават основно промишлен (производствен) шум, транспортен, вътреквартален, вътреградски, вътрежилищен (битов) шум, шум от строителни работи. Шумът е комплекс от трептения, различни по честота, сила, периодичност и др. Класификацията на шума се прави по произход - производствен, транспортен, комунално-битов; по вид на трептенията - нискочестотен, средно или високочестотен. В зависимост от характера на шума той бива постоянен и променлив (прекъснат, интермитентен, периодически повтарящ се. Въздействието на шума е различно в зависимост от характера, честотата, интензитета и продължителност на експозицията.

Източници на шум в околната среда са:

- ✓ Транспортен шум - леки автомобили, обществен и товарен транспорт, мотоциклети, мотопеди, наземен и подземен градски релсов транспорт, железопътен транспорт, авиационен транспорт;
- ✓ Градски вътреквартален шум - паркинги, гаражи, сметосъбиращи коли, спортни площадки, училища, детски градини и ясли, магазини, товарене и разтоварване на стоки, ресторанти, дискотеки, кинотеатри, клубове и други обществен заведения, автогари, ж. п. гари, летища;
- ✓ Вътрежилищен шум - от битови прибори, звукозаписна техника, озвучителни уредби, телевизори, музикални инструменти, разговори, кавги и др.
- ✓ Вътреградски шум - технически оборудване, вентилационни уредби, хладилно оборудване, работилници и др.
- ✓ Промислен шум - производствени предприятия.

При оценка на вибрациите с хигиенна цел се въвежда понятията ниво на вибрационна скорост и ниво на вибрационно ускорение, които също се логаритмични величини, подобно на тези за оценка на шума.

В зависимост от временните си характеристики вибрациите се делят на периодични, неперидични и случайни (стохастични). В зависимост от това върху каква част от човека те въздействат, вибрациите се разглеждат като общи или локални.

В околната среда източници на общи вибрации могат да бъдат транспортните средства, строителните машини и съоръжения.

Връзката между застроените територии в общината, както и тази с другите общини и населени места се осъществява единствено чрез изградената пътна мрежа, която минава през населените места и създава допълнително шумово натоварване там. Основните източници на шум на територията на общината са вътрешноселищния и транзитен автомобилен транспорт, както и различни дейности на населението с промишлен характер,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

работилници, търговски и строителни обекти, паркинги и др.

Няма значителна промяна в акустичната обстановка в общината сравнено с предишни години. Стойности на шумовите нива в село Венец се определят от характерните особености на устройството на общинския център - преминаване и на транзитен моторен поток; липсата на защитни „зелени екрани“; остаряла настилка и остарял автомобилен парк.

В община Венец понастоящем няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

На територията на града няма работещи шумни предприятия и обекти, което спомага нивото на шума в различните устройствени зони да бъде в границите на допустимите норми.

Шумовото замърсяване от автомобилния транспорт зависи и от вида на преминаващите автомобили (леки, товарни), състоянието им, скоростта, пътните и климатични условия.

За намаляване на шума от транспортните средства трябва да се подобри пътната инфраструктура. С тази цел се предвижда реконструкция и рехабилитация на съществуващата улично-пътна мрежа в общината.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ - Шумен организира извършване на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Осъществяваният контрол е превантивен, текущ и последващ.

За територията на община Венец няма данни за превишения нивата на шума на производствените предприятия, намиращи се в обособените производствени зони. Има различни локални източници на шум (работилници, търговски обекти, заведения и др.) с ограничен обхват на шумово въздействие. Няма данни за превишения на шума в жилищните зони.

Радиационна обстановка, йонизиращи и нейонизиращи лъчения

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води и почви и се осъществява чрез:

- автоматизирана система за on line наблюдение;
- лабораторно-аналитична дейност за off line наблюдение (достъпът е ограничен).

Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

органи на управление и обществеността. На базата на резултатите от проведения радиологичен мониторинг се изготвят тримесечни бюлетини и Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в България. Данните от извършвания радиологичен мониторинг се докладват ежегодно към ЕК и се събират в общоевропейска база данни – REM (Радиологичен мониторинг на околната среда). Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гамафон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата.

На територията на община Венец няма разположена локална мониторингова станция, както и няма изградени обекти и други антропогенни източници, които са доказани замърсители, допринасящи за промяна в радиационната обстановка.

Агенцията за ядрено регулиране <http://eservices.bnra.bg>, поддържа публичен регистър на лицата, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения (в частност – на територията на община Венец). За територията на община Венец, агенцията за ядрено регулиране няма издадени лицензи за дейност с ИЙЛ. На територията на община Венец няма обекти, работещи с радиоактивни вещества. Като потенциални източниците на нейонизиращи лъчения на територията на община Венец могат да секласифицират: - радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни; - частни радиостанции на УКВ; - телевизионни предаватели и ретранслатори; - подстанции за високо напрежение; - електропроводи; - трафопостове, хранящи жилищни квартали; - базови централи на мобилните оператори; - системи за мобилни комуникации на транспорт, полиция, бърза помощ и др.; - радарни системи и други сателитни връзки;

За посочените предаватели няма експертни оценки, не е определяна хигиенно-защитна зона спрямо жилищната и работната среда. Не съществува информация дали интензитета на РЧ полетата е в границите или над нивата на пределно допустимото ниво (ПДН) - 3 V/m за жилищни квартали и 60 V/m за работна среда (БДС 14525 и Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ). Липсата на данни от измервания, информация за експертизи и други проучвания показва, че източниците на ЕМП не са предмет на наблюдение и контрол както по време на проектирането и изграждането, така и при експлоатацията им.

Йонизиращи са лъченията, които при взаимодействие с веществото (органична или неорганична материя) водят до образуване на електрични товари с различни заряди – йонизират веществото. Йонизиращи лъчения са алфа- и бета-частиците, гама-лъчите, електроните, позитроните, протоните, рентгеновите лъчи, неутроните, тежките йони и др. естествени и изкуствени радиоактивни източници. Естествени източници на йонизиращи лъчения Основната част от облъчването на населението се получава от естествени източници на радиация. Естествени източници на йонизиращи лъчения са: космични лъчи, земна радиация, води, строителни материали и др. Към изкуствените източници на йонизиращи лъчения се отнасят: - Газоаерозолни и течните радиоактивни изхвърляния на обекти на атомната енергетика; - Отпадъчни води и отбита скална маса при миннодобивната дейност в т.ч. и от бивши обекти на уранодобива; - Отпадъци от изгаряне на въглища при експлоатация на топлоелектрически централи (шлака, сгурия, пепел и др.) - Отлагания, налепи и утайки от инсталации за добив и преработка на нефт и газ; -

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Минерални торове, получени от някои фосфорити; - Странични и отпадъчни продукти от производството на черни и цветни метали, фосфатна промишленост и др. - Строителни материали и др. - Производство и употреба на радионуклиди за медицински и научни цели.

Нейонизиращото лъчение е термин, даден на радиацията в частта от електромагнитния спектър, където няма достатъчно енергия да предизвика йонизация. Той включва електрически и магнитни полета, радиовълни, микровълни, инфрачервени, ултравиолетови и видими лъчения. Най-често срещаните видове ЕМП са: ЕМП с промишлена честота – в енергетиката (около високоволтовите линии, в подстанциите за високо напрежение и др.); радиочестотни ЕМП в телекомуникационните системи, машиностроенето, металообработването, електрониката, при физиотерапевтични процедури и др.

Няма известни данни за разположени на територията на общината значителни източници на нейонизиращи лъчения. Няма установено завишаване на естествения радиационен фон.

През последните години се наблюдава тенденция към нарастване на броя и разновидностите на източниците на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани за лични, производствени и търговски цели. Такива източници са телевизията, радиото, компютрите, мобилните клетъчни телефони, микровълновите печки, радарите и някои уреди, използвани в индустрията, медицината и търговията. Електромагнитните вълни могат да предизвикат биологични ефекти, които понякога, но не винаги, могат да доведат до неблагоприятни здравни ефекти.

Като малка община, Венец има на своя територия относително ограничен брой източници на електромагнитни лъчения (ЕМЛ), които най-общо са следните:

- радио предаватели с дълги, средни, къси вълни;
- подстанции - открити и закрити разпределителни устройства;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни сгради;
- базови станции за мобилна комуникация - аналогови и цифрови.

За общината не може да се очаква, че електромагнитният фон е силно завишен от наличието на източници за енергетиката и комуникацията. Наднормени стойности могат да се очакват главно в непосредствена близост до подстанции за високо напрежение, електропроводи, трафопостове и др. Понастоящем няма достатъчно данни за "електромагнитното замърсяване" на района. Няма данни и за негативно здравно въздействие върху населението.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

V. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-анализ)

SWOT-анализът дава възможност за създаване на условия за стратегическо планиране на развитието и се основава на концепцията, че обектът на изследването трябва да се анализира в средите, в които функционира. В този смисъл за обекта на изследване, който е околната среда на община Венец, се разглеждат особеностите на вътрешната среда - характеристики, както и на външната среда - фактори. В резултат на проведените изследвания и анализи в хода на изготвяне на програмата, на констатираните факти, регистрираните тенденции и направените хипотези, в тази част от текста се извършва оценка на вътрешните за Община Венец силни и слаби страни, както и на външните за нея възможности и заплахи, които се разкриват развитието ѝ.

Между четирите квадранта съществуват зависимости, които индикират към определени организационни потребности и цели. Свързаността между силните страни и възможностите дава възможност да се проследят за механизмите, които водят до развитие. Зависимостта между слабите страни и заплахите, които произтичат от външната среда, формира основните проблеми, които могат да възпрепятстват развитието на организацията. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете пред развитието на организацията, докато връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

СИЛНИ СТРАНИ		СЛАБИ СТРАНИ	
ОБЩИ			
• Добре развита транспортна инфраструктура • Изграден капацитет и експертен потенциал за провеждане на успешни политики в областта на опазването на околната среда • Приоритизиране на политиките за опазване на околна среда • Градация на резултатите в политиките за опазване на околната среда • Добри условия за инвестиции в малък бизнес		• Недостатъчно висока екологична култура на населението • Недостатъчно добро структуриране на данните за околна среда в годишния бюджет и доклада към него, както и в други програмни документи; • Слаба структурираност на данните за изпълнение на проекти с европейско финансиране • Липсва единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво	
ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА			

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

• Умерен спад на населението • Развита стопанска дейност в областта на отглеждането и добива на житни култури • Изградена организационна структура за създаване и развитие на политики в областта на опазването на околната среда • Позиция на заместник- кмет включваща ресор екология • Създадени мрежи с различни организации и физически лица • Опит при кандидатстване и управление на инвестиционни и други проекти, финансирани с европейски средства • Опит при работата с ПУДООС • Нарастване на приходите от дейности в областта на опазването на околната среда • Нарастване на разходите за провеждане на еко политики • Изградена политика за информирание на обществеността по темите, свързани с опазването на околната среда	• Ниска раждаемост • Висока степен на изселване на населението • Отрицателен естествен прираст • Отрицателен механичен прираст по отношение на миграцията • Липса на средни и големи предприятия • Липса на големи чуждестранни инвеститори, които създават дългосрочна заетост • Отслабване на животновъдния сектор • Липса на условия за развитие на конкурентен дърводобивен сектор • Увеличение на хората в над трудоспособна възраст • Сезонна заетост • Увеличаваща се безработица • Ниска степен на финансова независимост • Застрашена финансова устойчивост • Висок дял на разходите от общите разходи на общината, които се използват за заплати на общинските служители; • Нисък дял на капиталовите разходи в общите разходи.
КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
• Община Венец се намира в незамърсен район с неувредени компоненти на околната среда • Подходящи условия за сравнително слабо замърсяване на въздуха • Добро състояние на почвите • Благоприятни температури за отглеждане на зърнени култури; • Подходящи условия за сравнително слабо ниво на акустично замърсяване • Постигнат сериозен напредък в изграждане на системата за управление на отпадъците • Изцяло обхванато в система за сметосъбиране население • Функционална интегрираност в Регионалната система за управление на отпадъците. • Създадени възможности за разделно събиране.	• Силни ветрове • Летни засушавания • Заснежавания на пътищата през зимата • Неблагоприятни хидрогеоложки условия за добив на вода • Качество на питейната вода, което не е много високо • Остаряване на някои гори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

• Рекултивирани стари ДБО и микросметища	
АНТРОПОГЕННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
• Подменено на 100% улично осветление с енергоспестяващи осветителни тела; • Подходящи условия за сравнително слабо ниво на акустично замърсяване • Постигнат сериозен напредък в изграждане на системата за управление на отпадъците • Изцяло обхванато в система за сметосъбиране население. • Функционална интегрираност в Регионалната система за управление на отпадъците район Шумен • Създадени възможности за разделно събиране. • Рекултивирани стари ДБО и микросметища. • Редовно почистване и рекултивиране на нововъзникващи микросметища. • Осигурени събиране на строителни отпадъци • Всички населени места са водоснабдени • Висок потенциал на водоизточниците да покрият питейните нужди • Липса на големи индустриални замърсители	• Липсващи актуални данни за шумово замърсяване от пътния трафик • Недостатъчно висока екологична култура на населението по отношение на управление на отпадъците. • Продължаващо изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места. • Недостатъчно утилизирание на възможностите за разделно събиране на отпадъците. • Сравнително по-нисък дял на рециклираните и рециклируеми отпадъци • Проблеми със задоволяването на стопанските нужди от вода при продължителна липса на валежи • Висока стойност на разходите за питейна вода • Състоянието на водопреносната мрежа не е добро • Чести аварии във водопреносната мрежа, водещи до загуби на големи количества вода • Липса на изградена канализационна мрежа и ПСОВ • Лошо управление на отпадните води, което води до замърсяване • Запазени в слаба степен естествени гори
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
ОБЩИ	
• Активни усилия за формиране на екологична култура и навици сред населението, особено сред подрастващите. • Създаване на единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво	• Насочване на интереса на инвеститорите към големите общини в страната • Заплаха от формиране на политики на база фрагментирани данни и недостатъчна наличност на такива • Замърсяване на околната среда, в резултат на ниската екологична култура • Липса на граждански контрол при провеждането на политиките за опазване на околната среда
ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

• Наличието на мерки за подпомагане на бизнеса по време на кризата • Наличие на мерки за стимулиране на бизнеса • Развитие на ВЕИ сектор • Създаване на условия и насърчаването на големи инвеститори, чрез инструментите на данъчната политика и др. • Наличието на мерки за подпомагане на заетостта по време на кризата, причинена от COVID-19 • Използване на средства от Плана за възстановяване и развитие • Участие в програмите за финансиране на проекти в новия програмен период • Продължаване на сътрудничеството с ПУДООС	• Пандемията от COVID - 19, която ще засили негативните процеси на смъртност • Свив в инвестициите в резултат на пандемията от COVID - 19 • Намаляване на разходите в заплахата от влошаване на икономическата ситуация • Възникване на висока безработица • Замразяване на заплатите в частния и в публичния сектор • Увеличаване на бюджетния дефицит • Редуциране на капиталовите разходи • Намаляване на ефективността по отношение на броя на общинските служители на едно лице от населението • Намаляване на приходите за опазване на околната среда, като следствие на пандемията от COVID – 19 • Невъзможност за добро планиране на приходите от дейности за опазване на околната среда, като следствие на пандемията от COVID – 19 • Липсата на одобрен бюджет на ЕС • Редуциране на нивата на субсидия от централния бюджет с оглед на процесите, свързани със свиването на икономиката в страната
КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
• Екраниране на населените места с растителност и създаване на по-големи площи от растителни ветрозащитни пояси. • Редовно почистване на улиците, вкл. чрез измиване, както и поэтапно ограничаване на ръчното метене и замяна със специализирана техника, позволяваща отстраняване на замърсяванията без разпрашаване. • Използване на химически заместители при третирането против обледяване. • Екраниране на пътните платна с растителност, както за пътищата от републиканската мрежа, така и за пътните артерии в населените места, където това е възможно. • Осигуряване на условия за повишен контрол и спазване на ограниченията в	• Периодични силни запрашвания на въздуха от прашни бури • Периодични замърсявания на въздуха с вредни емисии от транспорта • Вероятност за нарастване на замърсяванията на въздуха с вредни емисии от транспорта • Периодични замърсявания на въздуха с вредни емисии от битовото отопление • Ветрова ерозия • Вероятност за засилване на свлачищните и срутищни процеси • Ограничен брой източници на водоснабдяване

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

населените места по отношение на трафика от леки автомобили и особено на тежкотоварни. • Контрол и по-високи санкции при нарушения като горене на гуми, изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, паркиране в зелени площи и др. • Разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите и енергийна ефективност, вкл. чрез разяснителни кампании. • Засилен строителен контрол при спазване на цялата строгост на нормативно заложените правила и изисквания.	
АНТРОПОГЕННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
• Проектна готовност за реконструкция на улици и пътища • Проектна готовност за реконструкция на ВиК мрежата • Проектна готовност изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ • За местата, на които не може да се извърши озеленяване или нивата на шума са прекалено високи - екраниране на транспортния шум с пана. • Продължаваща поддръжка на състоянието на пътната мрежа чрез собствено и проектно финансиране. • Провеждане на кампании с обществеността в посока намаляване на общото ниво генерирани отпадъци • Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране. • Въвеждане на система от стимули за предотвратяване образуването на отпадъци и разделното им събиране	• Липса на средства за поддържане и доизграждане на Зелената система; • Лошо фитосанитарно състояние на дървесната растителност в населените места • Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили • Вероятно засилване на превишаването на шумовите норми поради повишен транспортен поток • Продължаващо изоставане в разделното събиране и рециклирането на отпадъци • Нарастване на нормата на натрупване и общото ниво депонирани отпадъци. • Образуване на нерегламентирани сметища • Риск от влошаване на качеството на водата • Риск от кратки водни ограничителни режими (спиране на водоподаването) в условия на големи аварии • Тенденции за повишаване на уязвимостта на местообитанията в резултат на човешката намеса

От ключово значение за положителното развитие на община Венец при реализацията и на политики за опазване на околната среда е да бъдат предвидени освен дейности за укрепване на силните страни и възползване от възможностите, също и такива за намаляване на слабите страни и ограничаване на заплахите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

VI. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Общинското ръководство на Венец работи сериозно за подобряване на икономическото, битово-социалното, културното и демографско състояние на жителите на всички населени места. Всички тези дейности са пряко или косвено свързани и с решаването на проблемите на околната среда. Община Венец предоставя информация за предприеманите действия, предстоящи проекти, организира обществени обсъждания, открити сесии на Общински съвет на всички проекти, мероприятия и решения относно развитието на населените места и околната среда. Задължително е да се организират срещи с жителите, да се информират за екологичните мероприятия и да бъде привлечено по различни начини да прави предложения за решаване и се ангажира в изпълнението им.

Визията за бъдещото развитие и състояние на Община Венец допълва визията заложена в ПИРО по следния начин:

ОБЩИНА ВЕНЕЦ –
“Устойчиво развиваща се територия с подобрена социална и техническа инфраструктура , предлагаща благоприятна среда за развитие на икономиката и подобрена среда за живеене.”
със съхранена природа, културно-историческо наследство и традиции.

Визията описва перспективите за развитие на Общината в близките години. Тя дава общата представа за характеристиките на общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Чрез нея се цели постигане на съгласуваност между целите на политиката за устройство на територията и тази за регионалното развитие като задължително условие за динамично, устойчиво и балансирано развитие на територията на община Венец. В тази връзка следва да се осигурява процеса на постигане на устойчивост на селищната мрежа и изграждане на качествена жилищна среда, която да гарантира благоприятно социално-икономическо и екологично развитие на общината

Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво. Отделните аспекти от Визията на Община Венец, вземайки под внимание основните принципи за устойчиво развитие могат да се формулират по следния начин:

Околна среда

- ✚ Свеждане до минимум замърсяването с битови отпадъци в урбанизираните и извънселищни територии на населени места
- ✚ Рационално използване на природните ресурси

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

- ✚ Свеждане до минимум замърсяването на въздуха от автомобилния транспорт
- ✚ Интегрирано управление на околната среда
- ✚ Създадена е система от индикатори за оценка на устойчивостта;

Използване на земите целесъобразно

- ✚ Въвеждане на система за устойчиво управление на териториите.
- ✚ Обусловени предпоставки за балансирано използване на територията на Община Венец за комерсиални, жилищни, индустриални или рекреативни цели.

Инфраструктура

- ✚ Подобряване на транспортната инфраструктура
- ✚ Шумоизолиращи екрани – зелени пояси
- ✚ Разделно събиране на отпадъците
- ✚ Естетично оформени и поддържани зони за отдих
- ✚ Спортни терени в населените места
- ✚ Съобразена за инвалидите инфраструктура

Демографски параметри

- ✚ Адекватни социални условия за жителите на община Венец
- ✚ Балансиран прираст на населението

Икономически растеж

- ✚ Икономически растеж на дребният и среден бизнес
- ✚ Разширена търговска структура и стокообмен в международен аспект
- ✚ Намаляване на безработицата
- ✚ Повишен стандарт на живот
- ✚ Система за възобновяеми източници на енергия
- ✚ Развитие на селски екотуризм

Здраве

- ✚ Добри условия за здравословен начин на живот
- ✚ Здравно образование

Качество на живот

- ✚ Материална осигуреност на местното население
- ✚ Социална интеграция
- ✚ Пълноценно и хармонично развитие на обществото по отношение спорта, културата и отдиха;
- ✚ Повишена обществена активност и участие в процесите на развитие и политиката на общината

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Местна власт

- ✚ Повишена роля на местната власт
- ✚ Сnižена степен на бюрокрация
- ✚ Адекватна демократична и рационална административна структура
- ✚ Ефективно обслужване на населението

Обхват на Програмата

Териториален: територията на Община Венец

Секторен: основните компоненти на околната среда – въздух, води, почви, биологично разнообразие и факторите на въздействие - отпадъци, шум, повишаване на екологичната култура на населението

Времеви: 2021 – 2028 година

Основание за разработване на Програмата – чл. 79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда.

Програмата за опазване и възстановяване на околната среда на Община Венец е разработена в съответствие с Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми по околна среда.

Визията за околната среда на община Венец може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

ВИ. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

В процеса на анализ на всички данни, имащи отношение към състоянието на околната среда, се установиха силните и слабите страни на община Венец по отношение на възможностите ѝ да формулира ефективни политики за опазването на околната среда. Идентифицираха се и възможностите за надграждане над постигнато при изпълнение на дейностите за опазване на околната среда, както и възможните заплахи възпрепятстващи процеса.

Определени са целите, достигането на които, ще доведе до подобряване състоянието на околната среда в общината и ще оправдае очакванията на обществеността и на всички заинтересовани страни за осигуряването на чиста околна среда.

Стратегическа цел 1 – „Поддържане и подобряване качеството на живот на населението в общината, чрез създаване на условия за устойчиво управление на околната среда, запазване природните дадености в региона“

За постигането на тази Стратегическа цел е необходимо да бъдат изпълнени следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 1.1. Редуциране нишата на риска от замърсяване на околната среда чрез подобряване на инфраструктурата и осигуряване на други съпътстващи дейности

Приоритет 1.1.1. Поддържане качеството на атмосферния въздух

Въздухът осигурява условията за живот на хората, като от неговото състояние е ключов фактор, който рефлектира на здравния статус на населението. В този смисъл стремежът за неговото подобряване на качеството е от витално значение за населението на Община Венец.

Позитивното развитие ще се отбележи при осъществяване на контрол над източниците на замърсяване, разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите, намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор, оптимизиране на транспортната мрежа.

Приоритет 1.1.2. Изграждане, доизграждане и реконструкция на водопреносната инфраструктура на територията на община Венец, изграждане на канализационна инфраструктура и изграждане на ПСОВ в с. Ясенково

Водопреносната мрежа в населените места от община Венец в голяма степен е амортизирана. Отчита се необходимостта от нейната реконструкция и осъвременяване. От ключово значение за създаване на добро качество за живот на местните жители е осигуряването на достатъчно по количество и качество вода за питейни и стопански нужди. Изграждането на канализационна мрежа и изграждането на ПСОВ за отпадъчни води с. Ясенково ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води, почвите и ще намали вредните емисии. Изпълнението на приоритета, налага предприемането на набор от мерки, насочени към осигуряването на проектна готовност,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

организация за тяхното изпълнение и осигуряването на финансиране чрез подходящи външни източници.

Приоритет 1.1.3. Оптимизиране на системата за управление на отпадъците на територията на общината

Екологосъобразното управление на отпадъците е от съществено значение за редуциране на неблагоприятното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве. В съответствие с принципите и политиката на ЕС Община Венец има за цел да сведе този фактор до минимум. Основните посоки на работа мога да бъдат представени са насочени към намаляване на общото ниво генерирани отпадъци, по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне, оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци и създаване на условия за разделно събиране, които да обхванат 100% от населението.

Приоритет 1.1.4. Благоустрояване на населените места

Този приоритет предвижда изпълнението на дейности, с които предстои да се осигури подобряване физическата и жизнена среда в общината като основна предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична среда с по-високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие. Основните дейности, които се предвиждат са реконструкция и основен ремонт на пътища, тротоарни настилки, обновяване на сградния фонд на училищата от общината както и на обществени и административни сгради, благоустрояване на спортни комплекси в някои неселени места и др.

Приоритет 1.1.5. Повишаване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия

Повишаването на енергийната ефективност и минимизиране на загубите, носи преки ползи за подобряване на състоянието на околната средата, доколкото спомага да се ограничи енергийното търсене. Това от своя страна намалява натиска над околната среда, което се изразява в по-малко използване на дърва за огрев, намаление на количеството енергия генерирано от ТЕЦ-ове, и в този смисъл общо намаляване на вредните емисии, опазване на горите и други природни ресурси.

За периода на Програмата се предвижда дейностите ще бъдат съсредоточени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност, които са на микро ниво. Част от предвидените мерки включват реконструкция на уличното осветление в населените места от общината, саниране на обществени сгради и др.

Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, увеличаване на зелените площи в общината

Приоритет 1.2.1. Опазване и съхранение на биологичното разнообразие на територията на Община Венец

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Биологично разнообразие е подложено на въздействието на широк спектър от заплахи в резултат на човешката дейност от една страна и от друга са налице естествените процеси, протичащи в екосистемите, които също са обект на овладяване. Заплахите, независимо дали взети поотделно или в комбинация с други неблагоприятстващи опазването на околната среда фактори, засягат в различна степен различните организмови групи, като оказват пряко или косвено влияние върху видовете, съобществата и природните местообитания. Най-важните и видими заплахи за биологичното разнообразие и същевременно предизвикателства за овладяването им, са свързани с потенциалната загуба на местообитания, причинени от дейности в различните сектори на икономиката, в това число, инфраструктурни проекти, урбанизация на природни територии, нерегламентирани сечи в горите, унищожаването на животни и растения, в повечето случаи предизвикано от ползването на биологични ресурси; генетичната ерозия и внасянето на неместни видове по естествен път или в резултат на човешката дейност, които представляват заплаха за генетичната чистота на местните популации или увреждат качествата на природните местообитания; замърсяването на въздуха и ефектът на глобално изменение на климата.

Многообразието от природни обекти е показател за наличие на богата природна среда, включваща редица защитени растителни и животински видове. Устойчивото управление и разумно използване на природните ресурси, трябва да бъде обект на целенасочена и добре формулирана местна политика, която взема под внимание целия контекст от събития, политики и перспективи. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие, не само в защитените територии и зони, не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в Община Венец, поради което е приоритетно да се формулират политики и отделят средства в тази посока..

Приоритет 1.2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на наситена парковата среда

Предвиждат се дейности, които са насочени основно към обновяване на парковата среда и поддържане и увеличаване на зелените площи в общината. Към момента има прогрес, доколкото общината успява да реализира проект в тази насока/ Този приоритет може да се постигне с помощта на реализиране на готови проекти в областта, финансирани от ПУДООС (в рамките на ежегодно провежданата Националната кампания „Чиста околна среда”), със средства от общинския бюджет както и други външни източници. Разширяването на парковата среда ще допринесе за по отворен към околната среда начин на живот и ще рефлектира на здравния статус на населението.

Специфична цел 1.3. Ефективно и ефикасно използване и управление на горските ресурси и осигуряване на превенция за справяне с климатичните промени и природни бедствия

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Приоритет 1.3.1. Прилагане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове

Пожарите са една от най-големите опасности за унищожаването и замърсяването на компонентите на околната среда. Те водят до загуба на органично вещество и местообитания, ерозия на почвата и са един от най-големите източници на въглероден диоксид в атмосферата, оказващ влияние върху изменението на климата. Развитието им може да доведе до унищожаване на биологични единици в т.ч и защитени видове.

Необходимо е прилагането на мерки за приоритетно възстановяване и превенция на горските територии, засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша и незаконни сечи, с цел увеличаване площта на горите и повишаване тяхната устойчивост, производителност и капацитет за усвояване на въглероден диоксид, за да се адаптират към климатичните промени.

Като превантивна мярка общината ще подкрепи провеждането на занятия по горската педагогика на деца от детските градини и от 1 до 4 клас. Световната практика показва, че обучението на деца в тази насока дава добри резултати ако се започне в ранна възраст. Горската педагогика е най-резултатният и достъпен начин, използван от лесовъдите в Европа за възстановяване на връзката между обществото и природата (горите), възстановяването на контакта между съвременния човек и околната среда и развиването по този начин на разбиране и усещане за природните процеси. Едновременно с това ГП запознава обществото с ролята и значението на лесовъдите за поддържането и съхраняването на горските екосистеми и осигуряването на техните многостранни и полезни екологични функции. Дейностите на горската педагогика ще се осъществяват на открито в гората – сред природата. Те ще осигурят информация за околната среда, нейната защита и устойчиво управление. Това е най-ефективният начин за превенция при опазването на горските екосистеми и всички техни функции сред обществото.

Други мерки, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения.

От ключово значение е предприемането на мерки, посветени на възстановяването на горски масиви, засегнати от бедствия – наводнения, пожари и др. чрез залесяване и повишаване качествата на горските култури, като фактори за противодействие на наводненията и вредното въздействие на климатичните промени.

Стратегическа цел 2 – „Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда, повишаване на екологичната култура, информираност и активно участие на гражданите при формулиране на политиките за опазването на околната среда решаване на екологични проблеми”

Изпълнението на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели и приоритети:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Специфична цел 2.1. Повишаване на квалификацията на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и синхронизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания в областта на околната среда

Приоритет 2.1.1. Създаване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от местната администрация отговарящи за управлението и опазването на околната среда

В административната структура на Община Венец, основните функции, посветени на изпълнението на дейности в областта на политиката по опазване на околната среда са възложени на Дирекция „Административно обслужване, проекти и инвестиции”, която е подчинена на заместник-кмет със сходно поле на дейност.

Динамиката на трансформацията в нормативната уредба, касаеща европейските изисквания и произтичащите от това промени налагат повишаване качеството на административните услуги както и квалификацията на общинските служители. В тази връзка е необходимо служителите в дирекцията да бъдат адекватно подготвени и обучавани във всяка едно направление, касаещо околната среда. Това е възможно да се постигне, посредством множество участия в организирани работни срещи/семинари на регионално и национално ниво, специализирани обучения, финансиране на общината на допълнителните квалификационни степени и подкрепа в цялостния процес на повишаване на квалификацията на служителите.

Приоритет 2.1.2. Актуализация и допълване на общинските наредби и програми в областта на околната среда

Съществуващата и действаща към настоящият момент нормативна уредба на Община Венец, отговаря на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в направленията „Околна среда” и „Управление на отпадъците”.

С оглед на динамичните процеси на промяна на европейското и национално законодателство е необходимо общинската нормативна уредба в областта да бъде съобразена и актуализирана своевременно. Това се отнася и до общинските програми в областта на околната среда

При настъпили промени във външната или вътрешна среда, в които се формират политиките за опазване на околната среда, в приоритетите на общината, в националното законодателство и/или европейското такова или при промени в други фактори със стратегическо значение, същите ще бъдат допълвани и актуализирани.

Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността при вземане на решения по въпроси свързани с околната среда и повишаване екологичната култура на населението

Приоритет 2.2.1. Насърчаването на участието на обществеността при решаването на проблемите свързани с опазването на околната среда

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Гражданското участие в процеса формулиране на политики за опазване и възстановяване на компонентите на околната среда е от същинско значение условие за постигане на целите на програмата.

Така се дава възможност на общественост в община Венец да идентифицира екологичните дефицити, проблеми и недостатъци в населените места и предлагат идеи

за тяхното разрешаване. Дейностите допринасят за повишаването на принципи на представителност и гражданско участие, като за изпълнението на този ангажимент трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие (обществени обсъждания/допитвания, форуми, кръгли маси дискусии и др.).

Приоритет 2.2.2. Повишаване на общественото съзнание и културата за изграждането на нови модели на поведение на обществото, щадащи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие

Повишаване културата за опазването на околната среда на населението на община Венец е ключова предпоставка за адекватното прилагане на екологичното законодателство в областта на околната среда. Познаването на екологичните проблеми и негативните последици, произтичащи от тях от страна на гражданите, би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение цялостното облагородяването на състоянието на околната среда.

Дейностите по информиране на обществеността трябва да обхванат всички възрастови групи като поднасянето на информацията трябва да бъде периодичното и посредством инструментите за поддържане на актуална информация на интернет страницата и информационното табло на общината; социалните мрежи, екологични кампании, както и публикации и медии.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ				
ПРИОРИТЕТ	МЯРКА/ДЕЙНОСТ	НЕОБХОДИМИ СРЕДСТВА/ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ВРЕМЕННИ ГРАФИК
1	2	3	4	5
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. „ПОДДЪРЖАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЗАПАЗВАНЕ ПРИРОДНИТЕ ДАДЕНОСТИ В РЕГИОНА”				
Специфична цел 1.1. Редуциране на риска от замърсяване на околната среда чрез подобряване на инфраструктурата и осигуряване на други съпътстващи дейности				
Приоритет 1.1.1 Поддържане качеството на атмосферния въздух	1.1.1.1 Подобряване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия. Разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Венец	2021-2028 г.
	1.1.1.2 Реконструкция и рехабилитация на общинската пътна мрежа	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		
	1.1.1.3 Почистване на най-натоварените пътни артерии от прах и осигуряване поддържането им в добро техническо състояние. Редовно почистване на улиците, вкл. чрез измиване.	50 000 лв Общински бюджет		
	1.1.1.4 Създаване на екип за контрол върху превозващи пръст и строителни отпадъци товарни автомобили.	10 000 лв Общински бюджет		
	1.1.1.5 Осигуряване на технически условия и установяване на постоянен контрол за ограничаване на нерегламентираното паркиране върху зелени площи и тротоарни настилки	5 000 лв Общински бюджет		
	1.1.1.6 Екраниране на пътните платна с растителност, както за пътищата от републиканската мрежа, така и за пътните артерии в населените места, където това е	60 000 лв Общински бюджет		

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

	възможно. Екраниране с растителен пояс около населените места в посока земеделските земи и райони с открити площи.			
Приоритет 1.1.2. Изграждане, доизграждане и реконструкция на водопреносната инфраструктура на територията на община Венец, изграждане на канализационна инфраструктура и изграждане на ПСОВ в с. Ясенково	1.1.2.1 Ремонт, реконструкция и разширяване на водопреносната инфраструктура	5 000 000 – 50 000 000 лв Централен бюджет/ Външни източници	Община Венец	2021-2028 г.
	1.1.2.2 Премахване от употреба на азбесто-циментови тръбопроводи за водоснабдителната мрежа и замяна с нови	1 000 000 – 10 000 000 лв Централен бюджет/ Външни източници		
	1.1.2.3 Реализация на инвестиционен проект за изграждане на канализационна инфраструктура в село Ясенково	Няма актуализиран разчет		
	1.1.2.4 Реализация на инвестиционен проект за изграждане на ПСОВ в село Ясенково	Няма актуализиран разчет		
Приоритет 1.1.3. Оптимизиране на системата за управление на отпадъците на територията на общината	1.1.3.1 Оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци	10 000 Общински бюджет	Община Венец	2022-2028 г.
	1.1.3.2 Създаване на условия за разделно събиране (чрез закупуване на контейнери за текстилни отпадъци и строителни отпадъци), които да обхванат 100% от населението.	200 000 Общински бюджет		
Приоритет 1.1.4. Благоустрояване на населените места	1.1.4.1 Ремонт и реконструкция на сгради, които са собственост на общината (училища, детски градини и др.)	1 000 000 – 10 000 000 лв Централен бюджет/ Външни източници	Община Венец	2023-2028 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

	1.1.4.2 Изграждане и ремонт на улици, обновяване и ремонт на всички детски площадки	1 000 000 – 10 000 000 лв Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 1.1.5. Повишаване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия	1.1.5.1 Адаптиране на слънчеви колектори за осигуряване на битово горещо водоснабдяване в обекти общинска собственост, за производство на ел. енергия за собствени нужди и разработване и прилагане н мерки за въвеждане на хибридно улично осветление	500 000 – 1 000 000 лв Общински бюджет/ Външни източници	Община Венец	2023-2028 г.
	1.1.5.2 Саниране на сгради, които са собственост на общината	500 000 – 1 000 000 лв Общински бюджет/ Външни източници		
Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, увеличаване на зелените площи в общината				
Приоритет 1.2.1. Опазване и съхранение на биологичното разнообразие на територията на Общината Венец	1.2.1.1 Картиране на биологичното разнообразие и на лечебните билки на територията на общината	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Венец НПО	2022-2028 г.
	1.2.1.2 Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 1.2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на наситена парковата среда	1.2.2.1 Поддържане на зелените площи и градинките на територията на Община Венец	100 000 Общински бюджет	Община Венец	2021-2028 г
	1.2.2.2 Реконструкция и рехабилитация на спортни съоръжения и детски площадки	40 000 Общински бюджет		
	1.2.2.3 Развитие и разгръщане на парковите пространства на територията на цялата община	300 000 Общински бюджет/Външни източници		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

Специфична цел 1.3. Ефективно и ефикасно използване и управление на горските ресурси и осигуряване на превенция за справяне с климатичните промени и природни бедствия

Приоритет 1.3.1. Прилагане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове	1.3.1.1 Залесяване на опожарени горски територии и извършване на превантивни дейности в общината за предотвратяване на горски пожари	300 000 Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Венец	2022-2028 г.
	1.3.1.2 Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения	100 000 Общински бюджет		
	1.3.1.3 Създаване и обновяване на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения	200 000 Общински бюджет		
	1.3.1.4 Провеждане на занятия по Горска педагогика с деца в предучилищна и начална образователна степен	10 000 Общински бюджет/Външни източници		

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 – „ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА КУЛТУРА, ИНФОРМИРАНост И АКТИВНО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ПРИ ФОРМУЛИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА РЕШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ”

Специфична цел 2.1. Повишаване на квалификацията на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и синхронизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания в областта на околната среда

Приоритет 2.1.1. Създаване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от местната администрация	2.1.1.1 Повишаване на административния капацитет на служители от общинската администрация в контекста на прилагането на екологичното законодателство (участие в семинари, форуми, кръгли маси, конференции обучения и др.)	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Венец НПО	2021-2028 г.
	2.1.1.2 Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

отговарящи за управлението и опазването на околната среда		бюджет/Външни източници		
	2.1.1.3 Подобряване на капацитета за работа по проекти за външно финансиране	5 000 Общински бюджет/Външни източници		
	2.1.1.4 Подобряване на информационната обезпеченост в контекста на процеса на управление на околната среда	3 000 Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 2.1.2. Актуализация и допълване на общинските наредби и програми в областта на околната среда	2.1.2.1 Синхронизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство	15 000 Общински бюджет	Община Венец	2021-2028 г
	2.1.2.2 Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	40 000 Общински бюджет		
	2.1.2.3 Проучване на добри практики в областта на опазването на околната среда и тяхното отразяване в общинските наредби за последващото им приложение	1 000 Общински бюджет/Външни източници		
Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността при вземане на решения по въпроси свързани с околната среда и повишаване екологичната култура на населението				
Приоритет 2.2.1. Насърчаването на участието на обществеността при решаването на проблемите свързани с опазването на околната среда	2.2.1.1 Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на общината	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Венец НПО	2021-2028 г.
	2.2.1.2 Участие в национални , регионални и общински кампании свързани, посветени на опазването на околната среда	5 000 Общински бюджет/Външни източници		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.**

	2.2.1.3 Организиране на обществени обсъждания, кръгли маси и дискусии по екологични проблеми	3 000 Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 2.2.2. Повишаване на общественото съзнание и културата за изграждането на нови модели на поведение на обществото, щадящи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие	2.2.2.1 Провеждане на педагогическа, логистическа и координационна работа с учебните и детски заведения в общината по проблемите, свързани с опазването на околната среда	3000 Общински бюджет	Община Венец	2021-2028 г.
	2.2.2.2 Провеждане на кампании с обществеността в посока намаляване на общото ниво генерирани отпадъци.	2000 Общински бюджет		
	2.2.2.3 Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране	2000 Общински бюджет/ Външни източници		
	2.2.2.4 Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро утилизирание на създадената система за събиране на битови и строителни отпадъци и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне	2500 Общински бюджет/ Външни източници		
	2.2.2.5 Провеждане на информационна кампания за възможностите при използването на ВЕИ, информиране жителите на общината за възможните финансови схеми при реализирането им.	1000 Общински бюджет/Външни източници		

IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Същността на организацията за изпълнението на Програма за опазване на околната среда на Община Венец представлява хомологичен и перманентен процес на стратегическо планиране, събиране, анализ и синтез на информация и данни, а също така разработване на инвестиционни проекти, проекти за насърчаване на практиките за опазване на околната среда, посредством комуникационни кампании и други осведомителни мероприятия, изпълнение на финансираните проекти и множество, контролни, спомагателни и подпомагащи дейности.

Доколкото всяка една от изброените дейности се разполага в различно структурно звено е препоръчително общината да разработва, модифицира, трансформира и прилага определена матрица за организация на изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

Удачен подход е прилагането на т.нар. "RACI" матрица (Таблица на отговорностите). Използването ѝ (в различните ѝ версии) е една от популярните практиките в областта на управлението на проекти и процеси. При изпълнението на всяка задача се дефинират различни роли:

- ✓ Responsible (Реализиращ) – извършва основата работа по заданието и лидира процеса;
- ✓ Accountable (Отговарящ) - контролира изпълнението на задачите, като бива държан отговорен за тях;
- ✓ Consulted (Консултираш) – лице с компетенции да изпълни задачата или част от нея, но в случая само консултира;
- ✓ Informed (Информиран) – получава информация за развитието на задачите.

Прилагайки този модел на организацията на работата в рамките на своята структурата, общината може да оптимизира процесите на работа и да гарантира ефективно изпълнение на задачите, свързани с изпълнението на Програмата.

За изследването на степента на изпълнение на целите и мерките, заложи в Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда да се изгради система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на индикатори за мониторинг и оценка;
- Синхронизиране с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност;

Мониторингът и оценката всяка година ще проследяват в каква степен са изпълнени конкретните задачи (посредством показателите) за постигане целите на ПООС, а също така ще съблюдава за това дали са спазени основните нейни принципи. При констатация, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност ще се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

Основен координиращ орган за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинската програмата за опазване на околната среда е РИОСВ Шумен.

Във връзка с изпълнението на реализацията на заложените в Програмата мерки, цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на експертите по екология в Общината.

Необходимо е периодично да се извършва актуализация на Програмата, при промяна на условията във вътрешната и външната среда на Общината.

Предвижда се да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет, в т.ч. да се извършва анализ на приходите по различните възможни източници на финансиране както следва:

- Централен бюджет;
- Общински бюджет;
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС);
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Програма "LIFE";
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;
- Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027 г.;
- Програма за развитие на селските райони
- Механизъм „съвместно изпълнени“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

X. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесите на мониторинг и контрол, както и механизмите, които те въплъщават в себе си, имат определени цели и функции по отношение на реализацията на публичните политики в областта на околната среда, като осигуряване на прозрачност, отчетност, отговорност на управлението, качеството на изпълнението, създаване на механизми за участие, постигане на съгласие, повишаване на ефективността и ефикасността на включените в програмата мерки и политики и изграждането на стратегическа визия. В този смисъл дейностите за мониторинг и контрол ще бъдат прилагани в следните аспекти:

Прозрачност

Прозрачността е основна характеристика на демократичния процес и позволява на гражданите да осъществяват форми на контрол в процеса на вземане на политически решения и в частност формулирането на публични политики и програми. В този смисъл, трябва да се отбележи, че при реализацията настоящата програма, отговорните за нейното изпълнение структури трябва да осигуряват свободен достъп до информация за състоянието на околната среда и за цялостното изпълнение на програмата, към заинтересованите страни и обществеността, като цяло. Свободният достъп ще гарантирана проследимостта на прилагането на интегрираните мерки, в т.ч. очакваните резултати, цели, положителни въздействия и други ефекти.

Отчетност

Мониторингът има за цел да обезпечи осигуряването на информация за степента на достижимост на наредените цели, изпълнението на мерките, за ефективността, ефикасността и рационалността на използване на публични ресурси и за степента на постигнато въздействие. Дейностите по мониторинг и контрол по отношение на отчетността ще се извършват като се генерира информация за нивото на изпълнение на всяка една от разписаните мерки, стойността на разходваните средства и създадените ефекти. Отчетността трябва да се гарантира с представяне на годишни доклади за изпълнението на Програмата, които да са публично достъпни.

Отговорност на управлението

Общинското ръководство, общинският съвет и служителите в публичния сектор следва да отговарят пред заинтересованите страни и обществеността за упражняването на техните правомощия, да вземат мерки при критика или изисквания, поставени от гражданите, както и да поемат отговорност за грешки и некомпетентност. В този смисъл е важно да се разработят механизми на мониторинг и контрол по отношение на регулярното повишаване на уменията и квалификация на отговорните лица, както и да се изградят различни нива на проверка на качеството във връзка с начина на отчитане и изпълнението на програмата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Подобряване на качеството на изпълнението

По време на прилагането на мерките за мониторинг и контрол за изпълнение на програмата е необходимо да се изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетаване на резултати с ресурси. Необходимо е се да анализира как изпълнението на различните мерки, част от Програмата биват постигнати, на каква цена и какви резултати се постигат с тях. Отговорните фактори за провеждане на политиките за опазването на околната среда трябва да изготвят препоръки към ръководството на Общината за оптимизиране на публичните политики.

Създаване на механизми за участие в процеса на формулиране и провеждане на политики

Контролните функции имат за цел да гарантират спазването на принципа за представителност и свободен достъп до процеса на формулиране на политиките в областта на околната среда. По този начин ще бъде възможно гражданите да получават възможност да участват във вземането на решения по отношение на оценката и промените при реализацията на публичните политики и програми – пряко или опосредствано от легитимните институции, които представляват техните интереси. Подходящо е да се провеждат кръгли маси и други мероприятия, които да позволяват да се засили контролната роля на обществеността при изпълнението на програмата.

Постигане на съгласие и обществен консенсус

Балансираното управление се базира на съгласуване на различните обществени интереси, като целта е да постигне обществен консенсус за провеждане на политиките. Характерено за тази характеристика е стремежа към включване на заинтересованите страни, които получават различни форми за упражняване на влияние върху осъществяваните мерки, предмет на настоящата програма.

Повишаване на ефективността и ефикасността на заложените мерки и изграждането на стратегическа визия

Дейностите по мониторинг и контрол трябва да служат като инструмент за предефинирането на политики по опазване на околната среда чрез актуализиране на настоящата програма или през други инструменти. Това трябва да се случва при неефективно и неефикасно изпълнение на програмата, при промяна на потребностите на Общината, при редуциране на бюджета или увеличаването на възможностите на Общината. Необходимо е в процеса на изпълнение на Програмата да се събира информация, относно всички преки и косвени фактори, които имат отношение към цялостното опазване на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

Това, което е важно в случая и не бива да бъде забравяно, е необходимостта мониторингът да бъде извършван достатъчно често, за да могат да бъдат коригирани отклоненията от направените планове. В практически порядък системата на мониторинга трябва да отговаря на поставените задачи.

Изпълнението на Програмата и постигане на планираните цели и действия, са задължение основно на специализираната дирекция. Разпределението на задачите от плана за действие е задължение на Заместник-кмета по „Устройство на територията и строителство“ към съответните експерти по специалности и включване в програмата на общината за съответната година.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ Шумен.

За информиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на община Венец - <https://venets.bg>

Настоящата Общинска програма за опазване на околната среда е отворен документ, който следва да бъде актуализиран при възникване на нови обстоятелства и документи.

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ Нормативна и стратегическа рамка

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Раздел „Лечебни растения“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Венец за периода 2021-2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Програма за управление на отпадъците на община Венец 2021-2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

I. Закони и подзаконови нормативни актове по прилагането им, имащи отношение към опазване на околната среда.

- ⇒ Закон за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г, изм. и доп..)
- ⇒ Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., изм. и доп..)
- ⇒ Закон за чистотата на атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., изм. и доп.)
- ⇒ Закон за водите (Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. и доп..)
- ⇒ Закон за почвите (Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., изм. и доп..)
- ⇒ Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г., изм. и доп..)
- ⇒ Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 г., изм. и доп.)
- ⇒ Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр.77 / 09.08.2002 г., изм. и доп.)
- ⇒ Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29 / 07.04.2000 г., изм..)
- ⇒ Закон за генетично модифицирани организми (ДВ, бр.27 / 29.03.2005 г., изм.)
- ⇒ Закон за защитените територии (обн. ДВ, бр.133/1998 г., изм. и доп.)
- ⇒ Закон за лова и опазване на дивеча (изм. ДВ, бр. 77 / 04.11.2011 г., изм. и доп.)
- ⇒ Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41 / 24.04.2001 г., изм. и доп.)
- ⇒ Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (Обн., ДВ, бр. 8 от 26.01.1996г.)

II. Стратегически и планови документи, приети на национално ниво:

- ⇒ Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.;
- ⇒ Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.), приет с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- ⇒ Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- ⇒ Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- ⇒ Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.), приета с Протокол № 38.1 на Министерския съвет от 23.09.2015 г.;
- ⇒ Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г., приет с Решение

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

№ 459 от 17 юни 2021 г. на Министерски съвет;

- ↗ Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор, приета с Решение на Народното събрание от 21.11.2012 г. и План за действие към Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България, в краткосрочна (2013-2015 г.), средносрочна (2016-2021 г.) и дългосрочна (2022-2037 г.) перспектива;
- ↗ Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012 г. - 2020 г., приет с Протокол № 33.2 на Министерския съвет от 05.09.2012 г.;
- ↗ Трети Национален план за действие по изменение на климата за периода 2013- 2020 г., приет с Решение № 439 на Министерския съвет от 01.06.2012 г.;
- ↗ Програма за изпълнение на директива 91/271/ЕО за пречистването на отпадъчните води от населените места;
- ↗ Стратегическия план за биологичното разнообразие 2011-2020;
- ↗ Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г.;
- ↗ Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011 – 2020 г.;
- ↗ Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013- 2020 г., приет с Решение №439 от 01.06.2012 г. на Министерски съвет;
- ↗ План за управление на речните басейни в Черноморски район за басейново управление за периода 2016 – 2021 г. и национална програма за изпълнението му, приет с Решение №1107 от 29 декември 2016 г. на Министерски съвет;
- ↗ План за управление на речните басейни в Дунавски район за басейново управление за периода 2016 – 2021 г. и национална програма за изпълнението му, приет с Решение №1107 от 29 декември 2016 г. на Министерски съвет;
- ↗ Национална стратегия за околна среда 2009 – 2018 г., одобрена с Решение №353 от 15 май 2009 г. на Министерски съвет;
- ↗ Национална стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г., приета с Решение №696 от 24.08.2012 г. на Министерски съвет;
- ↗ Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019г.;
- ↗ Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019г.

III. Стратегически и планови документи, приети на регионално ниво:

- ↗ Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 програмен период 2021-2027 г. Стратегията е разработена в съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 г.

- ⇒ Областна стратегия за развитие на област Шумен за периода 2014-2020 г. , актуализация 2018 г.

IV. Стратегически, планови документи и програми, приети от Общински съвет – Венец:

- ⇒ План за интегрирано развитие на Община Венец за периода 2021 – 2027,
- ⇒ Общ устройствен план на Община Венец одобрен с Решение № 263 от 28 август 2017 г. на Общински съвет Венец, обнародвано в ДВ бр. 80 от 06.10.2017г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ
2021 - 2028 Г.**

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Приложение №1

РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

**към Програма за опазване на
околната среда на община Венец**

2021 – 2028 Г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ
2021 - 2028 Г.**

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I	ВЪВЕДЕНИЕ	3
II	ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯТА В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТОЯНИЕТО НА РЕСУРСИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ	7
III	АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И РЕСУРСИТЕ ОТ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ	24
IV	ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ	33
V	ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ	38
VI	ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА АКТУАЛИЗИРАНЕ НА МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО- ВИСОКА СТЕПЕН	39
VII.	ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА НА РЕСУРСИТЕ И ПЕРИОД НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	40
VIII	ПРИЛОЖЕНИЯ	41
VIII.1	Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година (за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения)	42
VIII.2	Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен	44
VIII.3	Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни растения	45

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Растителният свят представлява незаменим източник на нови лекарства. Развитието на научните изследвания в областта на фармацевтиката и фармакологията биха били немислими без използването на природните дадености, в частност растенията, които продължават да са неизчерпаем ресурс за получаване на биоактивни вещества. В днешния свят все по-голямо внимание се обръща на екологично чистите райони, в които могат да се открият растения, притежаващи неизвестни досега пробиотични и биоактивни съставки. Съвременната наука открива нови приложения и употреба на тези вещества, заместващи с успех традиционните лекарствени средства и методи.

Лечебни са растенията, които могат да бъдат използвани за получаване на билки. Билки са отделни морфологични части или цели растения, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарства, храни, козметика.

Около 770 вида, или 19% от всички видове растения у нас, са лечебни. Повечето от тях, около 760 вида, са диворастящи.

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др. Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Основание за разработване

Съгласно изискванията на чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения към общинската програма за опазване на околната среда се разработва специален раздел "Лечебни растения", което е задължение на кмета на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Нормативна база

В нормативно отношение ползването на лечебните растения е регламентирано в:

► **Закон за лечебните растения (ЗЛР)**, Обн. ДВ. бр.29 от 7.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 26.02.2021 г. в който събирането на лечебни растения се осъществява, чрез издаване на позволително за тяхното бране. То се издава на основание чл. 21, ал.2; чл. 22, т. 2 и чл. 26 от цитирания по-горе закон. Позволителното се издава от: Директора на Държавно лесничество, Кмета на общината, Областния управител, Директора на дирекция национален парк.

► **Наредба №2 от 20.01.2004 год. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебните растения**, издадена от Министерство на околната среда и водите, Обн. ДВ. бр.14 от 20.02.2004 г. уточняваща начина и периода на събиране на лечебни растения, използването на инструменти и изисквания за опазване на находищата на лечебните растения при тяхното бране.

► **Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки**, издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите, Обн. ДВ. бр.85 от 28.09.2004 г., посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08.2018 г.,

► **Заповеди** на Министъра на околната среда и водите за лечебните растения под специален режим (по ЗЛР, чл. 10, ал. 1, 2 и 3);

Природозащитното значение на лечебните растения, установени на територията на общината се определя чрез проверка за актуалност в различните нормативни документи, природозащитни регистри и червени списъци с национално и международно значение и принадлежността им към съответна категория на застрашеност или административно ограничение (забрана за събиране или ограничителен режим), както следва:

На национално ниво:

- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за лечебните растения и заповед на МОСВ за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответните години;
- Червена книга на Република България (Пеев и др. (ред.) 2011 – електронно издание - <http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol1/>);
- Red List of Bulgarian vascular plants – Petrova, A.& Vladimirov, V. (eds) 2009.

На международно ниво:

- Директива 92/43 на Съвета на ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);
- “European Red List of Vascular Plants” - Bilz, M., Kell, S.P., Maxted, N. and Lansdown, R.V. 2011

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES);
- Разпореждане (ЕС) N 338/97 (Medicinal species, listing in the annex of Regulation (ЕС) N 338/97).

Цел и задачи

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Венец, както и уреждане управлението на дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Задачите които си поставя раздела са:

- ✚ Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- ✚ Поддържане и съхранение на екосистемите съдържащи лечебни растения;
- ✚ Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

В България се извършва основно първична преработка на билките: сушене, замразяване, рязане, пакетиране, което не добавя повече от 5% стойност. Толкова е и максималната печалба на билкозаготвителите. Затова, за да увеличат приходите си, те се стремят да изнасят все по-големи количества билки и нерядко ощетяват дивата природа. Единици са фирмите в България, които вече ползват високотехнологично оборудване при обработването на билките и изнасят на пазара у нас и в чужбина преработени крайни продукти, на много по-високи цени. Суровина само в изсушен вид струва единица, а в преработен вид, като краен продукт може да струва 10-15 дори 100 пъти по-скъпо. Към това трябва да се стремят фирмите, обработващи билки в България - високотехнологична преработка, производство на етерични масла, тинктури, добавки и др.

С настоящия раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват съгласно принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволява прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастващите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способности и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения“ в ОПООС на община Венец повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения“ към ОПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл. 46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
2. Издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ

Особеното географско положение на нашата страна - като южна граница на средноевропейската флора, северна на средиземноморската и западна за източноазиатската определя действително богатото разнообразие на българската флора /3567 вида/ и в частност на лечебните растения. Установяването на общия брой растения, употребявани като лечебни е сравнително трудна задача. Според някои автори техният брой, имайки предвид данните от народната медицина, фитохимичните, фармакологичните и терапевтични изследвания е 750 /21%/, а според други не повече от 250 - 300. Според търговските номенклатури на доскорошните монополисти по добива и реализацията на билки - „Билкокооп” и Държавно аптечно предприятие, у нас се заготвят 336 дроги от 248 вида. От тях 207 /85%/ са представители на дивата ни флора, а 37 /15%/ са интродуцирани и се отглеждат като хранителни, технически и декоративни растения.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно, чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

На територията на община Венец се срещат горски ресурси и естествени находища на лечебни растения, диворастващи плодове и билки. Находищата на лечебни растения са на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за предимно за лични нужди. Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

Към 31.12.2020 г. регистрираните билкозаготвителни пунктове за изкупуване на лечебни растения на територията на община Венец са общо 4 броя по данни на РИОСВ Шумен.

От общинска администрация Венец за периода 2015-2020 г. няма издадени разрешителни за събиране на билки, съгласно разпоредбите на чл.22 от Закона за лечебните растения.

От ТП ДЛС „Паламара“ за 2020 г. са издадени два броя разрешителни за 4000 кг. Липа - цвят в землищата на селата Капитан Петко и Габрица.

По официални данни средногодишно от района община Венец се събират приблизително 2000 кг общо диворастващи и култивирани билки. Количеството диворастващи лечебни растения събрано от общината за периода 2015-2020 г. по информация на РИОСВ - Шумен е 9756 кг. Събраните количества липа възлизат на 6165 кг или средногодишно по около 1000 кг.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Таблица № II.1 Количества и видове събрани лечебни растения от територията на община Венец за периода 2015 - 2020 г.

№	Билки/вид	Количество/кг
1	коприва	1320
2	глог плод	920
3	жълт кантарион-стрък	260
4	липа-цвят	6165
5	шипка-плод	700
6	киселец - плод	400
	ОБЩО	9765

Източник: РИОСВ - Шумен

Билкозаготвителите изкупуват разнообразни лечебни растения, според търсенето на пазара. Ежегодно се събират коприва, липа, глог, шипка и др., на най-вече тези които намират широко приложение във фармацевтичната, козметичната и парфюмерийна промишленост, а също за производство на чай, тинктури и лечебни био- продукти.

Интерес за населението на община Венец и обект на събиране за лична употреба представляват следните билки: липа, лайка, коприва, мащерка, жълт кантарион, глог и шипка.

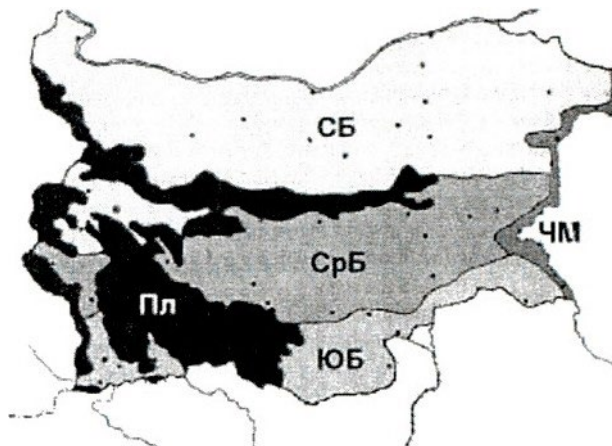
От географска гледна точка територията на общината попада в Овчеполско-Рояжкия район на Лудогорско-Добруджанската подобласт в Дунавската равнинно-хълмиста област на физикогеографския комплекс „Севернобългарска провинция“. (География на България, 1989). В биогеографско отношение, според Груев и Кузманов (1988), територията на общината попада също в Северобългарския район (СБ) - Фиг. II.1. Това е най-големият по площ екогеографски район в страната - характерен с много близки почвено - климатични показатели и малка денивелация в надморското равнище на цялата територия.

По възприетото флористично райониране на България (Кожухаров ред. и кол. 1995), територията на общината попада във флористичния район на Североизточна България. По синурните пространства, край полските пътища в района и в свободните от обработка земи са констатирани видове висши растения с лечебна стойност. Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Фиг. II.1 Биогеографски райони на България

Находищата на лечебни растения на територията на община Венец са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е ограничено. На тази база е изготвена таблица II.2 на по-важните видове лечебни растения в община Венец.

Таблица № II.2 Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места собственост на Община Венец

Българско име	Латинско име	Семейство	Кратко описание и ресурсно значение	Срещаемост
Безсмъртниче обикновено 	Xeranthemum annuum L.	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Едногодишно тревисто растение. Цъфти през месеците юни - септември. Среща се по сухи тревисти и пустеещи места.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селища, най-често като бурен или плевел край огради и пътища. Ресурсите му са максимално използваемы.
Бреза обикновена	Betula pendula	Betulaceae Сем. Брезови	Широколистно дърво с характерен за кората бял цвят, който се дължи на веществото	По единично - всички населени места

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			бетулин - единственото бяло багрило в природата. Употребявана част са листата.	Ресурсите лу са неизползваеми
Бръшлян 	Hedera helix L.	Araliaceae Сем. Бръшлянови	Вечнозелено увивно или пълзящо растение с хватателни коренчета по стъблата. Листата са дълги 3-10 см., кожести, лъскави, по цветоносните клонки яйцевидни или елипсоидни. Цъфти август-септември. Плодовете узряват на следващата пролет. Използват се листата (Folia Hederaceae). Отровно!	Расте на петна в широколистните и смесени гори, по-рядко и по скали. Повсеместно е разпространен. Без ресурсно значение
Бъз нисък (Бъзак) 	Sambucus ebulus L.	Caprifoliaceae Сем. Бъзови	Многогодишно тревисто растение с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище, което цъфти през периода от май до август. Стъблото е едногодишно, високо до 2 м. Листата са нечифтоперести, с ланцетни прилистници, обикновено с 5—9 продълговати, заострени и назъбени листчета. Цветовете са бели или червеникави, събрани в едри съцветия на върха на стъблото. Плодът е черна ягода.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Бъз черен 	Sambucus nigra L.	Adoxaceae Сем. Мешковицови	Листопаден храст или ниско дърво високо 2-6 m със сива кора и мека бяла сърцевина. Листата са срещуположно разположени, сложни нечифто-перести с 3-7 продълговато яйцевидни, заострени и назъбени листчета. Цветовете са жълтеникаво-бели, събрани в многоцветни щитовидни съцветия достигащи до 20 cm в диаметър. Чашката и венчето са 5 делни. Плодът е сферична, сочна, черновиолетова ягода, 5-6 mm в диаметър, най-често с 3 продълговати семена. Цъфти април-юни.	Повсеместно Среща се като единично дърво в селата Изгрев, Черногравци, Осеновец, Венец, Борци - практически на територията на цялата община. Без ресурсно значение

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Великденче лечебно 	<i>Veronica officinalis</i> L.	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Великденчето е многогодишно тревисто растение с пълзящо или повдигнато стъбло, високо до 30 см. Цъфти през пролетта и началото на лятото. Използва се надземната част - стрък (Herba Veronicae).	На петна във гористи и храсталачни места, по горски поляни и край пътеки предимно в горски фонд – м. „Капуново“ с. Осеновец, но и покрай него – с. Борци, с. Венец, с. Дренци, с. Капитнан Петко ресурсите му са умерено използвани.
Ветрогон полски 	<i>Eryngium campestre</i> L.	Ariaceae Сем.Сенникови	Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти места - пасища, сухи ливади, край пътища и други повлияни от човешка дейност места, също и като плевел в различни земеделски култури. Употребявана част: корените (Radix Eryngii) и стръкове (Herba Eryngii).	Среща се много често по ливади от всякакъв тип. Ресурсите му са използвани.
Върба бяла 	<i>Salix alba</i> L.	Salicaceae Сем. Върбови	Дърво с широка корона и тъмносива, дълбоко надлъжно напукана тъмносива до сиво-кафява кора, високо до 25-30 м. Младите клонки на върха със сребристи власинки, по-късно голи. Расте по влажни места. Максималният диаметър на ствола ѝ е 1 метър. Леторастите са със сиво-кафяв до зелено-кафяв цвят. Използвани части: листа и върбовата кора (дрога Cortex Salicis), която се събира рано напролет.	Среща се поединично в поречието на р. Канагьол в района. Ресурсите ѝ са използвани.
Глог обикновен 	<i>Crataegus monogyna</i>	Rosaceae Сем.Розоцветни	Храст или дърво, до 5-6 м. високо, с листа последователни, клони бодливи и образуват гъста корона. През пролетта цъфти с бели цветове. Плодовете са червени на цвят и с яйцевидна форма, месести и с едра костилка. Използват се цветовете, листата, корените и плодовете на глога.	Среща се често както в горски фонд (с. Изгрев, Осеновец, с. Ясенково), така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове. Ресурсите му са използвани.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЧ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Глухарче обикновено 	<i>Taraxacum officinale</i> Web.	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно тревисто растение с височина до 30 см, чиято надземна част се състои от розетка от листа и цилиндрично, кухо стъбло, на върха на което се намира една цветна кошничка. Листата са неправилно изрязана петура, с едри заострени дялове. Цветната кошничка се състои от жълти, езичести цветове. Плодът е елипсоиден. Растението развива късо коренище, преминаващо в дебел месест корен, дълъг до 20 см. Цъфти от ранна пролет до есента. Употребяема част: Най-често за билка се използва корен от глухарче - <i>Radix Taraxaci</i>, като се използват се корените, събрани през есента, когато листната розетка започва да увяхва.	Видът му е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи – ниви и овощни градини. Ресурсите му са използвани.
Детелина ливадна 	<i>Trifolium pratense</i> L.	Fabaceae Сем. Бобови	Многогодишно тревисто растение от семейство Бобови. Стеблата от са разклонени от основата, 10—80 см високи, изправени, възходящи или полулежачи. Листата са тройни на дълги дръжки. Цветовете са двуполови, сферични главички, с диаметър 2-3 см. Венчето е пурпурно-очервено или розово (рядко бяло или кремаво), Плодът е едносеменен ципест боб, обхванат от чашката. Цъфти май — юли Употреба - прясна през цялото лято Изсушена - целогодишно. Използват се цъфтящите надземни части и листата.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата
Живовлек голям 	<i>Plantago major</i>	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Многогодишно тревисто растение с късо коренище и безлистно цветоносно стъбло. Листата са разположени в приосновна розетка и имат дълги дръжки. Формата им е яйцевидна до елиптична. По повърхността имат силно изпъкнали жилки. Цветоносният стрък е цилиндричен, а цветовете са	Расте на петна из ливади и пасища по сухи и песъчливи места. Среща се край пътища, по насапи, тревисти места и други повлияни от човешката

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			събрани на върха като клас. Расте по влажни места край пътища до 1500 метра надморска височина. Листата се събират само, когато са напълно развити през лятото по време на цъфтеж. Употребяват се листата.	дейност места – около селата Борци, Венец, Буйновица, Страхилица, К.Петко) Ресурсите му са максимално използвани.
Живовлек теснолист 	Plantago lanceolata L.	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10-15 см. и листа, събрани в приосновната розетка. Листата са с къси дръжки, ланцентни. Цветовете са дребни, беззникави. Цъфти през май и август. Употребяема част: Използват се листата, семената и пресният сок.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата – Борци, Изгрев, Осеновец, най-често като бурен или в състава на различни типове пасищна растителност, но и като плевел край огради, пътища и в обработвани площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Звъника лечебна (Жълт кантарион) 	Hypericum perforatum L.	Hypericaceae Сем. Звъникови	Многогодишно тревисто растение, силно разклонено, голо, високо от 30 до 100 см. Листата са срещуположни, без дръжки, овално елипсовидни, дълги 1 -3 см. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в съцветиетопица. Тичинките са много, сраснали в основата си в 3 снопчета. Плодът е тригнзедна кутийка. Цъфти май-септември. Употребяема част: Събират се стръкове от жълт кантарион - Herba Hyperici.. Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистнените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см. от върха.	Установен е в м. "Капуново" с. Осеновец. Видът е и широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища, обработвани площи, пасища, изоставени ниви, лозя. Ресурсите му са максимално използвани

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Златен дъжд 	Laburnum anagyroides	Fabaceae Сем. Бобови	Медоносно красиво цъфтящо растение - храст или малко дърво, листата са триделни, като всеки дял е с овална до елипсовидно-яйцевидна форма, с гладка горна повърхност и покрита с власинки долна. Цветовете са малки и жълти, фино напръскани на горното венчелистче с тъмночервени до лилави багри. Събрани са в гроздовидни съцветия, цъфти през месеците май и юни. Плодовете представляват шушулки оцветени в различни нюанси на кафявото при узряване. Всички части на растението съдържат цитизин и отровни.	Предпочита слънчеви изложения, но добре вирее и на полусянка. Среща се предимно в горския фонд – с. Венец, с. Дренци и с. Ясенково
Камшик 	Agrimonia eupatoria L	Rosaceae Сем. Розоцветни и	Цъфти през месеците юни - септември. Среща се по тревисти и храсталачести места. Използвана част: Стрък от камшик - Herba Agrimoniae.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен, край огради, пътища и гори от всякакъв вид и много по рядко вторично навлиза в изоставени обработваеми площи /овощни градини/. Ресурсите му са максимално използвани.
Киселец 	Rumex acetosa L.	Polygonaceae Сем. Лападови	Киселецът е вид многогодишно тревисто растение от семейство Лападови, растящо в изобилие по поляните. В народната медицина намира приложение надземната част на растението. Киселецът е многогодишно тревисто растение с дълбоки корени, изправено, набраздено, със зелена или виолетово-червена	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			окраска стебло, достигащо на височина до 100 см. Приосновните листа на киселеца са зелени, месести, с дълги дръжки и достигащи на дължина 7-15 см. Горните листа са тъмно-червени, целокрайни, месести, обхващащи стеблото, приседнали или с къси дръжки. Цветовете на киселеца са зеленикави или червеникаво-зелени, еднополови, събрани на върха на стеблото в прости, неразклонени метлици. Плодът на киселеца е тристенно, яйцевидно, тъмно-кафяво орехче с червеникави крилца. След узряването си семената на киселеца стават лъскави и кафяви. Цъфти през май-юли	и по-рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Коприва обикновена 	Urtica dioica	Urticaceae Сем. Копривови	Многогодишно тревисто растение. , високо до 1.5 м., с дълго пълзящо коренище. Стъблото е четириръбесто, изправено, дървено при основата. Листата са срещуположни, продълговати, сърцевидни. Цялото растение е покрито с парливи власинки. Цветовете са еднополови, дребни, жълтозелени. Цъфти от май до септември. Употребяема част: С лечебна цел се използват листата и коренищата. Листата се събират от май до септември, а коренищата от септември до ноември. Стъблата се окосяват и листата се обират, докато растението е още свежо. Коренищата се изчистват по пръст и тънки коренчета и се измиват веднага.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. В горския фонд се среща в м."Капуново" с. Осеновец; с. Ясенково и др. Ресурсите му са максимално използваеми

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Кукуряк миризлив 	Helleborus odoras	Ranunculaceae Сем. Лютикови	Многогодишно тревисто растение с хоризон-тално, пълзящо, разклонено коренище. Стъблата са изправени до 40 см. високи. Цветовете са жълтозелени с диаметър 5-7 см. увиснали. Плодът е сборен. Цъфти през ранна пролет от февруари до май. Използват се коренището с корените.	Среща се в големи количества по всички общински земи. Расте из храсталациите, поляните и разсветлените гори. Ограничено използваемо.
Къпина полска 	Rubus caesius	Rosaceae Сем.Розоцветн и	Дрога на къпина- Приложение намират корените (Radix Rubi fruticosi), листата (Folia Rubi fruticosi) и плодовете (Fructus Rubi fruticosi). Корените се събират през късна есен, изчистват се, нарязват се и бързо се изсушават. Листата се събират през лятото по време на пълното им развитие в сухо време и се сушат при обикновена температура. Плодовете се берат, когато са напълно узрели, в сухо време. Сушенето им се извършва по начало при температура 30 — 40°C, а към края до 60°C.	Среща се доста често на територията на цялата община, включително и в селищата, като рудерал по влажни и сенчести места Преобладава в горски фонд, поречиата на реките и край обработваеми площи. Ресурсите му са използваеми
Лайка 	Chamomilla recutita	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Едногодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, високо до 50 см. Цялото растение и особено цветните кошнички имат характерна приятна миризма и остър възгорчив вкус. Цъфти от май до август. Употребяема част: За лечебна цел се използват цветните кошнички. Брането се извършва ръчно или със специални гребени. Цветовете се откъсват с дръжка, не подълга от 3 см.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен край огради и пътища. Ресурсите му са ограничено използваеми поради забележима тенденция към намаляване през последните години.
Липа сребролистна	Tilia tomentosa	Tiliaceae Сем. Липови	Дърво високо до 30 m, разклонени с гъста корона. Листата са до 10 cm, отгоре тъмнозелени, отдолу с гъсти сиво-белезникави власинки,	Среща се предимно в горския фонд и в покрайнините на горите – с.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			последователни с неправилна сърцевидна форма. Цветовете са събрани в полусенник. Съцветията на дребнолистната и среднолистната липа са дребни, обикновено са 5-7, дори до 15 цветчета. Цъфти юни-юли. Употребяема част: Използват се съцветията със и без присъщ-ветниците, събрани по време на цъфтене. Събирана дрога - Цвят от сребролистна липа - Flos Tilia Tomentosae.	Ясенково, Борци, Осеновец Ресурсите ѝ са използвани.
Лютиче 	Ranunculus repens	Ranunculaceae Сем.Лютикови	Пълзящото лютиче е многогодишно тревисто растение с височина до 40 cm. Притежава силно коренище образуващо здрави шнуровидни корени. От него всяка пролет изникват цветоносните стъбла. Цъфти през май, цветовете са златистожълти с диаметър 2-3 cm.	Среща се доста често по влажни места, вкл. и в селищата край реки, бари, канавки, чешми и др. водоеми на територията на цялата община. Ресурсите му са използвани.
Маточина 	Melissa officinalis	Lamiaceae сем. Устноцветни	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30-80 cm. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни яйцевидни орехчета. Цъфти юни - септември.	Расте по единично между вековни дървета и гъсти храсталаци, и редки гори по тревисти и каменисти места Ресурсите са използвани.
Мащерка дългостъблена 	Thymus longidentatus	Lamiaceae сем. Устноцветни	Стъблата са тънки, листата са вечнозелени и в повечето видове, са подредни в срещуположни двойки, на форма са овални, ненарязани и малки, между 4 и 20 mm на дължина. Цветовете са в гъсти терминални съцветия с неравни чашки с триделна горна устна и цепната долна устна. Венчето е тубуларно, дълго 4 – 10 mm, бяло, розово или виолетово.	Среща се доста често по сухи ливади, тревисти места, край пътища и орници, храсталаци и разредени горички. Ресурсите са използвани.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЖ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			Събират се стръковете с листата и цветовете.	
Мента полска 	<i>Mentha aroensis</i> (L.)	Lamiaceae сем. Устноцветни	Силно изменчив вид, представен и у нас с доста много вариетети. Цъфти през втората половина на лятото и в началото на есента. Расте по периферията на блата, по мочурливи места и разливи. Използва се изсушената надземна част на растението или само листата. Събира се във време на цъфтенето.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, , край пътища , обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя, предимно на по влажни места и ресурсите са максимално използвани.
Овчарска торбичка 	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.)Medic.	Brassicaceae Сем. Кръстоцветни	Цъфти март-август. Среца се по тревисти места, край пътища, пустеещи места. Събира се стрък от овчарска торбичка - <i>Herba Bursae pastoris</i> .	- Видът е широко разпространен на територията на цялата община , включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи-ниви, люцерна, зеленчукови градини, лозя. Ресурсите му са максимално използвани.
Омайниче 	<i>Geum urbanum</i> L.	Rosaceae Сем.Розоцветн и	Многогодишно тревисто растение, листата са перести, с малки странични назъбени листчета, постепенно нарастващи към върха на листа. Върхното листче много по-голямо от страничните, широко закръглено. Стъблото е просто (неразклонено), с един до два цвята, до 15 cm високо. Венчелистчетата са 12-18 mm, златистожълти. Плодовете са космати, с дълго нишковидно стълбче, без съчленение. Цъфти май-	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен край огради, пътища и гори от всякакъв вид. Ресурсите му са максимално

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			август. Употребява се стрък от омайниче и цветовете. Без ресурсно значение Използват се коренището и надземната част на растението. Използват се коренищата (Rhizoma Gei tirbanae, Rhizoma Caryophyllatac) и надземната част (Herba Gei urbanac)	използваеми.
Повет обикновен 	Clematis vitalba L.	Ranunculaceae Сем. Лютикови	Листопаден увивен храст. Цъфти през месеците юни-август. За лечебни цели се употребяват листата, цветовете и корените. Листата и цветовете се берат по време на цъфтежа, а корените целогодишно.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, но най-често на по-влажни места край водоеми, р.Канагьол огради, пътища. Ресурсите му са максимално използваеми.
Равнец бял 	Achillea millefolium	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки, с право неразклонено стъбло. На върха на стъблото цветните кошнички са събрани в гъст щит. Всяка кошничка се състои от 5 периферни бели езичести цветове. Цъфти през месеците от май до септември. Среща се по тревисти места, ливади, храсталаци. Използвани части стръкове от бял равнец - Herba Millefolii и цветни кошнички от бял равнец - Anthodium Achilleae Millefolii.	Среща се нарядко по сухи хълмове. Ресурсите му са практически неизползваеми.
Репей дребен 	Arctium minus	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Двугодишно тревисто растение. Дрога на репей-Корени. Съдържание на репей Горчиви вещества (вероятно сесквитер-пенови лактони), стероли, до 45% инулин. Без ресурсно значение	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

				огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Риган обикновен 	Origanum vulgare L.	Lamiaceae сем. Устноцветни	Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище. Стъблата са 30-80 см. високи, изправени. Листата са срещуположни с дръжки. Цветовете са много дребни, светло-червени или розовово-лестови. Събрани са в класовидни групи, които образуват щитчета. Чашката е тръбеста с 5 зъбчета. Венчето е двустно. Цъфти през юли - септември. Употребяема част: Използват се цветоносните връхни части, събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см. от върха. Масово използваем.	Среща се нарядко по сухи ливади. Ресурсите му са използваеми.
Смрадлика 	Cotinus coggygria Scop.	Anacardiaceae Сем. Смрадликови	Храст или ниско дърво до 4 метра високо с дълбока коренова система. Познато още като тетра. Цъфти май-юли. Отровно при вътрешно приложение. Събират се листата на смрадликата - Folia Cotini. Потенциална заплаха за видът е свръх експлоатацията на находищата му. Препоръчва се еднократното черпене от популацията да не превишава 70% от нея. Повторно черпене от находищата при наличие на по-големи запаси се препоръчва след 2-3 години.	Рядко се среща в малки количества около населените места, в храсталаци, по сухи и каменисти почви, често върху варовити терени. Ресурсите му са използваеми.
Топола черна 	Populus nigra	Salicaceae Сем. Върбови	Широколистен дървесен вид бързорастящо листопадно дърво с плитка коренова система. Достига на височина до 30 м. Короната е широко разперена, като една част от клоните са хоризонтални, а другите са приповдигнати. Кората на старите дървета е дълбоко напукана и тъмносива. Младите леторасли са цилиндрични и	Среща се в поречията на реки и като единични дървета в широколистните гори. Ресурсите ѝ са използваеми.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			жълтеникави първоначално, след което посивяват и стават лъскави и голи. Пъпките са ароматни и лепкави при разпукване. Листата (5 – 10 см дължина) са яйцевидно-триъгълни до ромбично-продълговати.	
Трепетлика 	Populus tremula	Salicaceae Сем. Върбови	Дървото достига височина до 40 m. Кората му дълго време запазва зелено-кафявия цвят на младите клонки. Цветните пъпки са по-едри и топчести, а вегетативните са продълговато яйцевидни и лепкави. Листата са до 12 cm, с овална форма и дълги странично сплеснати дръжки. Цветовете са еднополови двудомни, събрани в овласени реси. Семената са дребни, жълто-зелени и овласени.	Единични дървета в горите и горските поляни. Ресурсите ѝ са използвани.
Трънка 	Primus spinosa L	Rosaceae Сем. Розоцветни	Широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 метра във височина, със силно разклонено стъбло. Цъфти през март и април, а плодовете узряват някъде през октомври. Използвана част: плодове, листа, цветове	Среща се често както в горски фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове. Без ресурсно значение
Шипка 	Rosa canina L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Листопаден храст с прави или извити стъбла, стигащи на дължина до 3 м., и покрити с твърди, бодливи, сърповидно извити шипове. Цветоносните стъбла понякога са без шипове. Цветовете са розови или бели. Плодчетата са едносеменни орехчета, затворени в месесто цветно легло, което се разраства и образува яркочервен, яйцевиден до сферичен плод-шипка. Цъфти май-юли, а плодовете узряват през есента.	Видът е разпространен, както в в горския фонд (м. "Дулашмата" Ясенково), така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове и около населени места – Боян, Борци, Венец, Габлица и др. Ресурсите му са използвани.
Усойниче обикновено	Echium vulgareL.	Boraginaceae Сем.Грапаволистни	Двегодишно тревисто растение с изправено, покрито с разперени твърди власинки неразклонена стъбло, достигащо на височина 30-90	Видът е широко разпространен на територията на цялата община,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			см. Листата му са ланцетни. Цветовете са събрани в класовидно съцветие, достигащо на височина 20 см. с дълбока пет-делна чашка с дължина до 12 мм. Венчето е с тръбичка, неправилна пет-делна коронка, чиито горни дялове са двойно по-дълги от долните. Първоначално цветовете са розово-червени и впоследствие стават сини. Има 5 стърчащи тичинки и горен яйчник. Плодът на обикновеното усойниче е овална пирамида, достигащ на дължина до 3 мм.	включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Ягода горска 	<i>Fragaria vesca</i> L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Тревисто многогодишно растение с осева коренова система. Листата са триделни, като отделните листчета са със силно назъбени ръбове, свързан с дълга листна дръжка на право към основата на растението. Има двуполови цветове, които са изградени от правилен двоен околоцветник, който се състои от 10 листчета, разделени на два кръга по 5. Освен това цветът се състои и от пет бели на цвят венчелистчета.	Често се среща предимно в горския фонд, но и по сухи ливади в цялата община. Ресурсите му са използвани.

Оценката на запасите в находищата на лечебните растения е важна за доброто управление на тези ценни природни ресурси и е регламентирана в Закона за лечебните растения (Чл. 55-57). Тя дава информация за това къде са находищата, какъв годишен добив може да се очаква от тях, какви са заплахите. Въз основа на нея за всяка територия могат да определят за какви количества да издадат разрешителни за ползване, без да увредят находищата и да им попречат да се самовъзобновят. Оценка на запасите се прави предимно на най-значимите за стопанско ползване и най-компактни находища, каквито на територията на общината няма. Такава трябва да се извършва и за видове, които са под специален режим на опазване и ползване или представляват интерес от природозащитен или научен характер (редки, застрашени видове и др.).

Общината логично е със силно изразен антропогенен характер поради равнинния обхват, като коренната растителност е силно ограничена. В резултат са се развили значително по-сухоустойчиви дървесни, храстови и тревисти видове, сред които култивирани и много рудерални тревни елементи. По-голямата част от тях са

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

обработваеми и се ползват като ниви и трайни насаждения. В резултат на запустяването от последните години масово се развива бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), а на места се забелязват петна от инвазивните айлант (*Ailanthus altissima*) и храстовидна аморфа (*Amorpha fruticosa*). Бившите ниви бързо се покриват с рудерална тревна растителност и храсти от шипка (*Rosa canina*), трънка (*Prunus spinosa*), глог (*Crataegus monogyna*), обикновено птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), драка (*Paliurus spina – Christi*), къпина (*Rubus* sp.).

Оценка на запаси лечебни растения, находящи се в горския фонд се съдържа в горскостопанския план на държавно ловно стопанство “Паламара”, което е териториално поделение на „Североизточно държавно предприятие“ ДП – гр. Шумен и стопанисва горите и земите от горския фонд на територията на община Венец.

Всички растителни видове на територията на общината са широко и повсеместно разпространени в страната и няма такива, които да са включени в Приложения № 2 и 3 на ЗБР, както и такива от Червена книга на Република България, съвместно издание на Българска академия на науките и Министерство на околната среда и водите (2001). Не са локализирани и известни находища на редки, защитени и ендемични растителни видове, характерни за биогеографската единица.

В района няма находища на лечебни растения, поставени под специален режим на опазване и ползване, със стопанско значение, съгласно Заповед № РД-115/13.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

III. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Лечебните растения са забележителни и ценни, поради съдържащите се в тях биологичноактивни вещества, способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси, протичащи в организма на животните и човека. Основните от тях са алкалоиди /около 900 открити до сега вида/, гликозиди, сапонини, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфатиди, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно, чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Най-голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92%. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 м надморска височина. Около 40 вида се култивират, като от тях по-голямата част са елементи на озеленяването и вторично се използват и за получаване на дроги. Пряко по предназначение се използват 14 вида. Най-широко място в създадените плантации имат диланка, медицинска ружа, маточина, лавандула, мента, градински чай, по-рядко жълт мак, *Salvia sclarhea*, чувен, бял трън, невен, лайка и др.

В морфологично отношение използваните дроги се разпределят приблизително така: корени - 25 вида, коренища - 6, грудки - 1, листа - 32, стръкове - 73, цветове и съцветия - 24, плодове - 13, кори - 7, семена - 2.

Един от най-успешните подходи за опазване на местообитания и находища на лечебни растения е обявяването на защитени територии – резервати, национални и природни паркове, защитени местности. В тях се прилагат мерки и ограничения при ползване на лечебните растения. Така се съхраняват популации, които са ценен ресурс за научни изследвания и обучение, както и източник на генетичен материал за възстановяване на увредени или унищожени находища. Голям брой защитени местности у нас са обявени с цел опазване на находищата на редки видове лечебни растения. Пример за това, в област Шумен, са защитените находища на блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.), в землищата на селата Осмар и Кочово, община Велики Преслав.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Мерките за опазване на находищата включват дейности за поддържане на условията, при които вирее даденото растение – влажност, осветяване, защита от вятър и/или подпомагане на неговото развитие като подсяване със семена от растението и др.

Основните подходи за опазване на находищата са два:

- Да се оставят, при събирането, част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване и възстановяване на находището.
- Да не се бере всяка година от едно и също находище и да се оставя период на възстановяване на ресурсите.

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящият раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Венец за периода 2021-2028 г.

Нарастващото търсене на суровини от лечебни растения води до по-силно отрицателно въздействие върху видовете и техните находища. Много ценни видове лечебни растения са намалели и дори са заплашени от изчезване поради неправилно и прекомерно бране. Затова трябва стриктно да се спазват определени правила при събирането и ползването им. Само по този начин могат да се добият билки с най-добро лечебно действие и същевременно да се даде възможност на дивите находища да се самовъзобновяват и да съществуват години напред. Отговорността за опазването на диворастящите лечебни растения лежи, както върху билкозаготвителите и берачите, така и върху всички занимаващи се с тази дейност.

Основни принципи и правила на добрите събирачески практики са:

- Устойчивост – берачите да събират билките по такъв начин и в такива количества, че да осигурят по-бърз темп на възобновяване на суровината, от темпа на събиране.
- Предпазване от замърсяване, повреждане и от там понижаване на качеството – всичко, с което билковата суровина влиза в контакт трябва да бъде безупречно чисто.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- Осигуряване на максимална ефикасност на активните съставки, чрез събиране в правилния сезон и част от деня за всеки вид.
- Документация и проследяемост – документиране на процеса на добиване с цел да се следи произхода на суровините и възстановяването на експлоатирани находища.
- Подбиране на подходящи метеорологични условия за извършване на събирането.
- Събиране само на използваемата част от лечебното растение, спазвайки правилата за бране на конкретния вид.
- Експлоатация на находищата с осигуряване на период на покой за възстановяване на ресурсите.
- Спазване на законовите изискванията – Закона за лечебните растения и наредбите към него и другите свързани нормативни изисквания.

Събиране на лечебни растения

Най-добрите лечебни успехи се постигат с прясно набрани билки, които при тежки заболявания са абсолютно задължителни, за да има ефект. Пресните билки могат да бъдат набрани през ранна пролет понякога още в края на месец февруари - до месец ноември. Някои от тях могат да бъдат намерени през зимата под снежната покривка, ако преди това е отбелязано местонахождението им.

За изсушените билки, е важно да бъдат събрани само здрави, чисти растения, по които няма паразити и в момента на най-голямото им съдържание на лечебни вещества, в слънчеви дни в сухо състояние, когато росата вече е преминала. което е както следва: При ЦВЕТЧЕТАТА - в началото на цъфтежа; ЛИСТАТА - преди и по време на цъфтенето; КОРЕНИТЕ - изразяват се в ранната пролет или през есента; ПЛОДОВЕТЕ - събират се по време на зреенето.

Неподходящи места за събиране са химически наторявани ниви, поляни, брегове на замърсени, заразени води, жп гари и места в близост до оживени улици, магистрали и промишлени предприятия.

Цветчетата и листата да не се натискат при събирането и за това да не се използват найлонови пликчета и чанти. Билките почват да се “потят” и по-късно при съхранението почерняват.

Сушене на лечебни растения

Преди да се сложат да съхнат билките не се мият, а само се нарязват на дребно. След това се слагат на рядко върху кърпи или нещампована хартия и се сушат колкото може по-бързо на сянка или в проветриви топли помещения (тавани). При корени, кори или много сочни растителни части, често пъти се препоръчва изсушаване с изкуствена топлина.

Температурата не трябва да надвишава 35°C. Добре измити корени, имат и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

върбовката е най-добре да се нарежат преди да се сложат да съхнат.

Само сухи като клечки билки могат да бъдат съхранени за зимата. Най-подходящи за целта са стъкленици или картонени кутии с капак. Билките да не се излагат на светлина (да се използват цветни стъкленици най-подходящи за зелените).

Опазване на лечебните растения

Морфологична част на събиране

В резултат на нарасналия интерес към лечебните растения нараства както броят на използваните видове, така и количеството, в което те се събират за местни нужди и за износ. България е голям износител на билки на световния пазар, което води до голяма опасност от унищожаване на редица растения, ако не се вземат мерки да се регламентира тяхното събиране.

От най-разпространените на територията на община Венец лечебни растения интерес за събиране и изкупуване има към следните им морфологични части:

Липа - цвят и листа;

Коприва - корени и листа;

Шипка - плод;

Обикновен глог - цвят с листа и плодове;

Киселец - стрък;

Жълт кантарион - стрък;

Билки за лични нужди

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 „билки за лични нужди“ са билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг.;
- стръкове - до 2 кг.;
- листа - до 1 кг.;
- кори - до 0,5 кг.;
- цветове - до 0,5 кг.;
- семена - до 0,1 кг.;
- плодове - до 10 кг.;
- пъпки - до 0,5 кг.;
- талус - до 1 кг.

Заплахите за видовете със стопанско значение вкл. и консервационнозначимите от тях, са най-разнообразни и зависят от начина на трайно ползване на общинските имоти, в които са най-важните им находища, от особеностите на растежа и развитие на всеки вид, от стопанския интерес към съответните терени, в които има находища на даден вид и др. фактори.

За видовете, които се срещат в земеделски земи, които по начин на трайно ползване са най-общо „пасища, мери“ или „ливади“, основните заплахи са промени в начина на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

трайно ползване в обработваеми земи – ниви, трайни насаждения, зеленчукови градини и свързаното с тези дейности разораване. При такива дейности напълно се унищожават находищата на лечебните видове растения. Други тип заплахи са свързани с влошаване на качеството на местообитанията напр. на пасища и ливади. Причини за това могат да бъдат прекомерно изпасване от домашни животни, неправилни срокове на косене, обрастване с дървета и храсти при неподдържането им и др. В тези случаи настъпва по-бързо или по-бавно намаляване на популациите на лечебните видове и постепенното им изчезване от тези местообитания.

За лечебните видове, свързани с горски местообитания, основна заплаха са стопанските дейности в горите - сечите, които променят екологичните характеристики на местообитанията на лечебни видове и влошават условията за тяхното съществуване. За водните лечебни видове заплахите са свързани основно с влошаване на екологичното състояние на водоемите (мочурища, блата и др.), в които те се срещат. Такива дейности за пресушаванията, промени в речното течение и др.

Заплахи съществуват дори за плевелни и рудерални видове лечебни растения особено такива, свързани с екстензивно обработвани земеделски земи. При тях смяната на екстензивните практики с интензивни (използване на изкуствени торове, хербициди, тревни смеси за подсяване на пасища и ливади) също води до обедняване и изчезване на популациите им.

Като обща заплаха за всички лечебни видове и неправилната им експлоатация вкл. свръхексплоатация на ресурсите им. Заради това е много важно да се определи колкото се може по-точно възможните норми за експлоатация в резултат на обективна ресурсна оценка.

Мерки за опазване и устойчиво ползване на природните ресурси:

1. Дейности по поддържане и управление на пасища и ливади, като определяне на правилната пасищна натовареност и контрол, правилни срокове за косене на ливадите, почистване на дървесна и храстова растителност и др.
2. Екологосъобразно земеделие и животновъдство.
3. Екологосъобразно стопанисване на горите, така че да не се променя драстично тяхната екологична структура и оттам условията за различните видове лечебни растения.
4. Дейности по опазване и възстановяване на ресурсите на лечебни видове.

Механизмите за това са най-разнообразни – от създаване на защитени територии насочени към опазване и устойчиво ползване на ресурсно-значими лечебни видове, до пряко подпомагане на възпроизводството на лечебни видове, при които се отчита намаляване на ресурсите на територията на общината и др.

Конкретните условия на територията на община Венец показват наличието на минимален ресурси на лечебни видове, без особено стопанско ползване. Поради което изброените заплахи и дейности за опазване на различните екосистеми нямат отражение върху видовете.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Права и задължения на местната власт

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Шумен осъществява контрол върху издадените разрешителни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Венец, издаването на разрешително за ползване на лечебни растения е безплатно.

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения разрешителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на разрешителното.

Когато разрешителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Разшителното се издава преди осъществяване на ползването.

Когато разрешителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Разшителното се издава преди осъществяване на ползването. Билкозаготвителят е длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
2. да закупува само билки, за които е издадено разрешително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

3. да съхранява позволителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;
4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;
5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволително, както и за складовите наличности.

За периода 2015-2020 г. по данни на общинска администрация Венец, няма издадени позволителни за ползване на лечебни растения на територията на общината.

При издаване на позволителни ще бъдат спазени следните условия:

- Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветовете – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветовете – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки, които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

На територията на общината земеделските стопани през стопанската 2019/2020 година са регистрирали, че обработват 37 дка като други етерично-маслени и лекарствени култури.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

IV. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Нормативно определени мерки за опазване на лечебните растения

За да може пълноценно да се използват билките и да се опазят находищата от лечебни растения е необходимо да се знае как и кога се събират те – през кое годишно време и в коя фаза на развитието им. Направеният преглед на състоянието на най-важните лечебни растения в общината определя главните и оперативни цели на управление, свързани с опазване и поддържане на разнообразието на екосистемите и на видовете лечебни растения, като създава предпоставки за развитие на следните приоритети с отношение към този сектор:

1. Развитие на екотуризъм и съпътстващи дейности. Това допринася за повишаване на конкурентноспособността на местната икономика и екологосъобразния начин на ползване на ресурсите чрез опазване на дивата природа, както и на нейното разумно и устойчиво използване от местното население.

2. Превръщането на природните дадености в поминък за част от населението.

3. Осъществяване на образователни дейности за постигане на устойчиво развитие и добро управление, свързано със съхраняване на природата и нарастването на дела на лечебните растения в местната икономика.

4. Устойчиво и балансирано развитие на земеделието, в т.ч. и в посока за култивиране на диворастящи лечебни растения и превръщането им в основа за развитие на малък бизнес. Биологически неоправданата експлоатация е само една страна на общото негативно влияние на антропогенния фактор. Както на глобално ниво, така и на територията на община Венец с най-големи последствия в това отношение са процесите на урбанизация, изхвърлянето и натрупването на отпадъци. Рязката промяна в екологичните условия на средата също води до влошаване състоянието на находищата. Особено силни са последствията от пожари, разораване на естествени тревни ценози,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

нарушаване на водния режим. Силно негативно влияние оказва промяната на естествената и характерна за района растителност, предизвикана от неправилно подбрани или изведени лесокултурни мероприятия – голи и изборни сечи, създаване на масиви от монокултури, в т.ч. и нетипичните за района иглолистни видове. В негативна посока действат и разораването или отводняването на ливади и пасища, прекомерната паша и строителството. Върху запасите на лечебни растения силно влияние оказва и начина на експлоатация на находищата. Неприродосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини. Съвременното българско природозащитно законодателство е структурирано така, че осигурява няколко степени на защита на растенията, в т.ч. и на лечебните. Според изискванията на чл. 35 от Закона за биологичното разнообразие растителните и животинските видове от дивата флора и фауна на Република България се опазват в естествената им среда чрез:

1. съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа;
2. поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване;
3. поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, съобразно екологичните изисквания на съответния вид;
4. разработване и прилагане на планове за действие за видове с различна степен на застрашеност;
5. повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълване на популациите на редки и застрашени видове;
6. контрол и регулиране на неместни видове, които са или биха могли да бъдат въведени целенасочено или случайно в природата и застрашават местни видове

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата се поставят видовете диви растения, включени в приложение №4 от ЗБР. В зависимост от състоянието на популациите и биологичните изисквания на отделните видове, режимите и условията за ползването им обхващат:

1. предписания за достъп до определени райони;
2. временна или местна забрана за ползване на вида или определени популации;
3. срокове, правила и методи за ползване;
4. въвеждане на разрешителен режим или определяне на квоти за ползване на екземпляри;
5. условия за покупка, продажба, притежаване, предлагане за продажба или транспортиране с цел продажба или изнасяне зад граница на екземпляри или части от тях;
6. условия за отглеждане и размножаване на животински и растителни видове при контролирани от човека условия.

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, е

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

регламентирано със Закона за лечебните растения, под разпоредбите на който попадат 743 вида растения. Собствениците на гори, земи и водни площи, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазването им, предвидени от съответните планове, програми и проекти. Забранява се ползването на лечебни растения по начини и средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Община Венец е с не добре изследвано биоразнообразие. Общинското ръководство се стреми да осъществи дейностите свързани със съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

Заплахи:

I. За пряко унищожаване

Естествени

1. Рязка промяна в условията на живот - природни бедствия - пожари, ветровали, снеголоми и др.

2. Ерозията на почвата и подвижен субстрат - сипеен характер.

3. Глобалното затопляне на климата

Антропогенни

1. Унищожаване и разреждане на горите

2. Туристическата инвазия - замърсяване с битови отпадъци и утъпкване

3. Браконьерството

4. Прекомерна паша и утъпкване на почвата

5. Палене на огън

6. Неконтролирано и прекомерно събиране на цветя, лечебни растения, плодове и др.

7. Неправилен начин за събиране на лечебни растения

II. За промяна на хабитатите

Естествени

1. Рязка промяна в екологичните условията на живот - природни бедствия - пожари, ветровали, снеголоми и др.

2. Ерозията на почвата и подвижен субстрат - сипеен характер.

3. Глобалното затопляне на климата

Антропогенни

1. Унищожаване и разреждане на горите и внасяне или подмяна на широколистната с иглолистна растителност

2. Строителство на пътища

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

3. Курортно строителство
4. Прекомерна паша и утъпкване на почвата
5. Палене на огън

При издаването на разрешителни на територията на Община Венец ще се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ Шумен за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ Шумен;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок (до 20 януари) за представяне в РИОСВ на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Венец;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“, приложение 1 на ПООС 2021-2028 ще бъдат предприети следните мерки:

- ✚ Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- ✚ Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
- ✚ Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- ✚ Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Венец, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- ✚ Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- ✚ Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- ✚ Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- ✚ Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- ✚ Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- ✚ Картиране на лечебните растения на територията на общината при необходимост;
- ✚ Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
- ✚ Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на брането на липов цвят.
- ✚ Приемане на образци от Общински съвет Венец съгласно Закона за лечебните растения – (приложение към настоящата програма);
- ✚ Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари

Лечебните растения са важна част от природните растителни ресурси и национално природно богатство. Те имат важно място в бита на повечето български домакинства, а през последните десетилетия добиват и важно икономическо значение. За да се опази и съхрани този ресурс, то той трябва да се ползва устойчиво, в количества и по начин които не водят до трайно намаляване на генетичния или ресурсния им потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

V. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

Територията на община Венец не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии, не попада и в границите на защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

Находищата на лечебни растения на територията на община Венец са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е ограничено.

В Община Венец не са установени територии, които да които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения тях.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

VI. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА АКТУАЛИРИЗАНЕ НА МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН

В Наредба № 1 за поддържане и опазване на обществения ред и чистотата на територията на община Венец да бъдат добавени следните текстове:

„ забранява събирането на семена, резници, бането на билки, без разрешително, както и унищожаването и увреждането на находищата на лечебни растения на територията на общината. Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице, което трябва да е регистриран билкозаготовител в РИОСВ - Шумен, съгласно Закона за лечебните растения.

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.“

Към настоящият момент съгласно *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Венец*, издаването на позволително за ползване на лечебни растения е безплатно. Необходимо е да бъдат определени такси за събиране на части от лечебните растения.

Всяка година, при постъпило искане, според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения да се издават разрешителни за бране на лечебните растения.

Всички дейности свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община Венец са в съответствие с приетото законодателство на Република България.

За изпълнение на изискванията на нормативната уредба е необходимо да бъдат изготвени и предложени за обсъждане и приемане от Обински съвет Венец *образци на документи (удостоверение и позволително)* съгласно изискванията на ЗЛР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ
2021 - 2028 Г.**

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

**VII. ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА НА РЕСУРСИТЕ И ПЕРИОД НА
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ**

№	семе́йство	Вид/описание по морфологични части, предмет на събиране и ползване	Период на вегетация	Очаквано /прогнозно/ количество	Количество по чл. 5 от Наредба №2/2004г.	Период за възстановяване чл. 6 от Наредба №2/2004г.
1.	<i>Tilia tomentosa</i> /Сребролистна липа/	Цвят	май/ юни	10 т.	7т.	Не е необходим
2.	<i>Grataegus monogyna</i> /Глог обикновен/	плод	септември-октомври	1 т.	700кг	Не е необходим
3.	<i>Urtica dioica</i> /Коприва/	Листа	май/ юни	2 т.	1 т 400 кг	Не е необходим
4.	<i>Rosa canina L</i> /Шипка/	Плод	септември-октомври	2 т.	1 т 400 кг	Не е необходим
5.	<i>Chamomilla recutita</i> /Лечебна лайка/	Цвят	май/ юни	1 т.	700 кг.	Не е необходим
6.	<i>Rumex acetosa L.</i> /Киселец/	плод	септември – октомври	1 т.	700 кг.	Не е необходим
7.	<i>Hypericum perforatum L.</i> /Жълт кантарион/	Цвят Листа	май-септември	1 т.	700 кг.	Един месец

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година (за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения) периоди

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на разрешителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Примерен образец на заявление и разрешително за ползване на лечебни растения

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година

(за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения)

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите.

I. Продължителност на периода за възстановяване:

1. при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и други) – 2 години;

2. при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка папрат и други) – 3 години;

3. при събиране на грудки (божур червен, змиярник петнист, орехче ливадно) – 2 години;

4. при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и други) – 1 година;

5. при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си (горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютива и други) – 4 години;

6. при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен – 2 години;

7. плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш – 2 години.

II. Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

1. коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и троскот;

2. стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и други);

3. цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа – дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

други);

4. плодове и семена с изключение на тези по горепосочената точка 7.

Съгласно чл. 5 от Наредба №2 от 20 януари 2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения не се допуска събиране на билки в количества надвишаващи, следните стойности определени като проценти от наличието в находището запаси.

1. За корени, коренища, грудки и луковици от видове които лесно възстановяват ресурсите си (напр. вълча ябълка, обикновено глухарче, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман черен, орлова папрат, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др) – до 70%;
 2. За корени, коренища, грудки и луковици, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (напр. божур червен, здравец обикновен, змиряник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др.) – до 40%;
 3. За кори, листни и стъблени пъпки (напр. бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) – до 40%
 4. За листа (напр. бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др) – до 70%;
 5. За стръкове (напр. великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подъбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстика лютива, шапие и др) - до 70%;
 6. За цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (напр. боровинка червена и черна, бяз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа – дребнолиста, едролиста, сребролиста, лопен гъстоцветен, мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др)
- До 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.

Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен

Съгласно Заповед №РД-162/25.02.2021 г., г на Министъра на околната среда и водите на основание чл. 10., ал. 1, 2, 3 от Закона за лечебни растения се определят допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки:

1. Божур червен (*Paeonia peregrine* Mill);
2. Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill);
3. Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
4. Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra);
5. Лазаркия, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
6. Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
7. Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
8. Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
9. Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.);
10. Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.);
11. Шاپиче (*Alchemilla vulgaris* complex);

Ежегодно със своя заповед Министъра на околната среда и водите, забранява събирането и на следните лечебни растения подложени на специален режим на опазване:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет, пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Ислански лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. s. sp. *aristatus*) - Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum Crantz*)
- Пелин сантонинов (*Artemisia antonicum L.*)
- Пирински (мурсалски алибушки) чай (*Sideritis scardica Grisb.*)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici Vand.*);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum L.*);
- Риган бял (*Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) Ietswaart*)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis L.*);
- Салеп (*Orchis sp. diversa*);
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium (L.) Moech.*);
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata (L.) Bernh. L. selago*);
- Цистозира (*Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.*)

Ограниченията и забраните за гореописаните лечебни растения не се отнасят за количества билки, събирани за лични нужди. Изключението не се прилага за Пирински (мурсалски алибушки) чай.

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата са лечебни растения, посочени в приложение № 4 на Закона за опазване на биологичното разнообразие:

1. Бодлив залист, рускус (*Ruscus aculeatus*)
2. Подезичен залист, миши трън (*Ruscus hipoglossum*)
3. Момкова сълза (*Polygonatum officinale*)
4. Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*)
5. Иглика (*Primula vulgaris*)
6. Червен божур (*Peonia peregrina*)
7. Есенен минзухар (*Crocus pallasii*)
8. Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis*)
9. Залист бодлив (*Ruscus aculeatus*)
10. Синчец обикновен (*Scilla bifolia*)

Традиционни видове лечебни растения, подложени на ползване:

1. Горска ягода (*Fragaria vesca*)
2. Червен кантарион (*Centaurium erythraea*)
3. Мащерка (*Thymus*)
4. Подъбиче (*Thorncroftia Thuspeinanta*)

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ
2021 - 2028 Г.**

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.

**Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни
растения**

ДО
КМЕТА НА
ОБЩИНА ВЕНЕЦ

ВХ.№

ЗАЯВЛЕНИЕ

(Съгласно чл. 34 от Закон за лечебните растения)

ОТ.....,
(име, презиме, фамилия)

В качеството си на
(собственик, управител, пълномощник, собственик на фирма и т.н.)

на
(юридическо лице, едноличен търговец)

постоянен адрес/седалище
.....
(община, населено място, ж.к., вход, етаж, апартамент, улица, номер)

тел. за връзка ЕГН

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КМЕТ,

Моля на основание чл. 21, ал.2 и чл. 22, т. 2 от Закона за лечебните растения да ми издадете позволително за ползване на, в размер накг. свежо.....(вид лечебно растение, морфологична част) тегло, в периода от.....до.....20.....г. в.....за..... (местност, землище, район и др.) Продажба (първична обработка).

Прилагам: Списък на билкоберачите съдържащ трите имена и подпис.

Дата:

Подпис:

(име, фамилия)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПОЗВОЛИТЕЛНО

На основание чл.21, ал.2, чл.22, т.2 и чл.26 от Закона за лечебните растения, въз основа на постъпило заявлениеотсе

разрешава: да събере.....(кг).....(билка) в(състояние) за периода от..... в.....(местонахождение) по следния начин на ползване:

1. Събирането да се извършва от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателно въздействие на естествени или предизвикани от човешката дейност фактори.
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки.
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия и годишно време с оглед получаване на качествени билки.
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността.
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, др. химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони.
6. Цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията.
7. При събиране на надземните растителни части не се допуска изкореняване на растенията.
8. Не се събират билки от млади, не добре развити или увредени лечебни растения.
9. Повторното събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията.
10. Не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:80%
- 11.Продължителност на периода за възстановяване на находището:

Съгласно чл.6 , ал.3, т.3 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ: не е необходим период на възстановяване.

12. Билките се събират в различен период /фаза/ от вегетацията на растенията, както следва:

.....

13. Начини за събиране на билки:

.....

14. За намаляване на механичното увреждане при събирането и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 1. Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

транспортирането им билките се поставят в подходящи съдове, без да се мачкат, притискат, уплътняват и запарват.

15. Събирането на билки се извършва с подходящи инструменти, като те трябва да се поддържат чисти, без ръжда по режещите повърхности.

16. При събиране на билките да се спазват хигиенни изисквания, съгласно чл.14 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ.

17. Лицата, които събират билки са длъжни да поддържат добра лична хигиена, да носят подходящо облекло.

18. Да не се допуска събиране на билки от отровни, силно действащи, алергизиращи растения от бременни жени, кърмачки и деца.

19. Забранява се на лица, страдащи от остри заразни заболявания, с отворени рани или кожни инфекции да събират билки.

20. Събраните билки до пренасянето им в билкозаготвителния пункт се съхраняват на сухо място, без достъп на насекоми, гризачи, птици и домашни животни.

21. Организатора на дейността преди всяка кампания провежда инструктаж на лицата, събиращи билки, като ги запознава с изискванията на чл.21, ал.1 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ.

22. Събирането на билките ще се извърши от:

При извършване на организирано събиране на билки по начини извън регламентирани в Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ виновните лица ще бъдат санкционирани по чл.73 от ЗЛР с глоба до 3 000 лева, съответно с имуществена санкция до 5 000 лева.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Приложение №2

РАЗДЕЛ

„Програма за опазване, устойчиво

ползване и възстановяване на

почвите на община Венец“

КЪМ

Програма за опазване на

околната среда на община Венец

2021 – 2028 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I	ВЪВЕДЕНИЕ	3
II	ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО- ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО	4
III	ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА	7
IV	ПОЧВИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ	9
V	АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ДЕГРАДАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ ВЪРХУ ПОЧВИТЕ И ТЕНДЕНЦИИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ В ОБЩИНА ВЕНЕЦ	16
VI	ВЛИЯНИЕ НА ГОРСКИЯ И СЕЛСКОСТОПАНСКИ ОТРАСЛИ ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА ВЕНЕЦ	26
VII	МЕРКИ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ	27
VIII	SWOT АНАЛИЗ	32
IX	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	33

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Почвата е един от важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните или управляеми екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитието на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата поддържа генетичните ресурси и е среда на обитание за многобройни живи организми. Тя е физическа основа на социално – икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021– 2028 г.) на община Венец се разработва на основание чл. 26 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.).

Програмата е програмен документ с дефинирани цели, приорити и мерки за практическо приложение на политиките за опазване на почвените ресурси на местно ниво, съобразно Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.). Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Венец за периода 2021 – 2028 г., съгласно чл. 26 от ЗП.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (ПОУПВП) на община Венец обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи. Програмата е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. и е в съответствие с целите и предвижданията на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

II. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО- ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Почвата, като компонент на околната среда, е неразривно свързано с опазване на водите, чистотата на въздуха, управление на отпадъците. Опазването на почвите е неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната. В тази връзка при разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) са взети предвид следните нормативни документи:

Закон за почвите - рамков закон за опазването на почвите и техните функции, тяхното устойчиво ползване и възстановяване като компонент на ОС, позовавайки се на следните принципи: екосистемен и интегриран подход; устойчиво ползване на почвите; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им. Рамковият закон за почвите определя компетентните органи и дефинира техните компетенции при осъществяването на държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално, регионално и местно ниво.

Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - регламентира държавната политика по опазване на околната среда и интегрирането ѝ в секторните политики. ЗООС е рамков закон, който регламентира основните положения и принципи на управлението на обществените отношения, свързани с опазването на околната среда. В Раздел III-ти Опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на Глава трета (Опазване и ползване на компонентите на околната среда и управление на отпадъците) са включени всички теми, свързани с опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвата, които гарантират ефективна защита на човешкото здраве и на функциите на почвата, като се отчита, че почвата е ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс.

Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия - определя редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучване на площи със замърсена почва (Закон за почвите, съгласно чл. 20, ал. 2 във връзка с чл. 12, т. 6 - замърсяване на почвата). Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. В зависимост от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

проучванията се регламентират мерки за: възстановяване, ограничителни, защитни, както и мерки за обезопасяване.

Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви - определя редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с почви, увредени от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия за земеделски и горски земи. Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на деградационните процеси.

Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите - специализираната наредба, въвеждаща система за оценка на замърсявания на почвата, базирана на равнището на концентрация на индивидуалните замърсители в почвата (неорганични и органични). Определят се три равнища на концентрация за всеки замърсител при 3 стойности на рН, изразени като числени стойности именно: предохранителни, максимално допустими и интервенционни стойности.

Наредба № 4 за мониторинг на почвите - урежда редът за провеждане на мониторинг на почвите, чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тя е част от Националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Целта е оценка на актуалното състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на деградационните процеси. НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение.

Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт - на рекултивация подлежат всички обекти разписани в чл. 11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи: рудници, кариери и други земи с нарушен почвен профил; сгуроотвали, хвостохранилища, сметища и други депа за отпадъци; стари корита на реки; трасета на изоставени канали, пътища, железопътни линии и строителни площадки, след демонтаж на инженерните съоръжения, облицовки и горно строене. Рекултивацията на земите е двуетапен процес, който включва техническа и биологична рекултивация. С нея се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване. При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Закон за опазване на земеделските земи - урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и се определят условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Законът обръща внимание главно върху опазването на функциите на земеделските земи в селското стопанство. Глава трета „Възстановяване и подобряване на продуктивните качества на земеделските земи“ представя и контролира нарушенията на тези земи от промишлено, урбанизационно и друго антропогенно естество. При изпълнения на проекти е приемливо, при определени обстоятелства, да се въведе изискване за оценка на риска от възникване на ерозионни процеси.

Закон за водите – урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водостопанските системи и съоръжения. Обръща внимание на всички фактори, които могат да причинят риск от замърсяване на повърхностните и подземни води, риск от наводнения, ранни системи за предупреждение от бедствия и аварии.

Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници - издадена на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите и отменя Наредба № 2 от 2000 г. за опазване на повърхностните и подземни водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн., ДВ, бр. 87 от 2000 г.). Със заповед на министъра на околната среда и водите № РД-146/ 25.2.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

При разработването на настоящата , са взети предвид и редица европейски и национални стратегически документи, в т.ч.: Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231); Предложение за Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232).; Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа; Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.; Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.); МОСВ: “Деградационни процеси на почвите и възможни мерки за устойчиво управление на земите в България”- основен доклад и други.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

III. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими, или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за подобряване на знанието и повишаване на информираността, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда включително за риска, който носи замърсена почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

Във връзка с посочените предизвикателства, генералната стратегическа цел, която се поставя в програмата е: “Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Венец“.

Това ще стане чрез идентифициране и анализиране на проблемите в областта на ползването на земеделските земи, намиране на решения за тях, устойчиво използване на почвените ресурси, обединяване на усилията на местната администрация, НПО, бизнеса и гражданите на територията на община Венец. След това ще бъдат набелязани мерките и проектите, които Общината ще изпълнява.

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- ❖ Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;
- ❖ Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- ❖ Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- ❖ Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

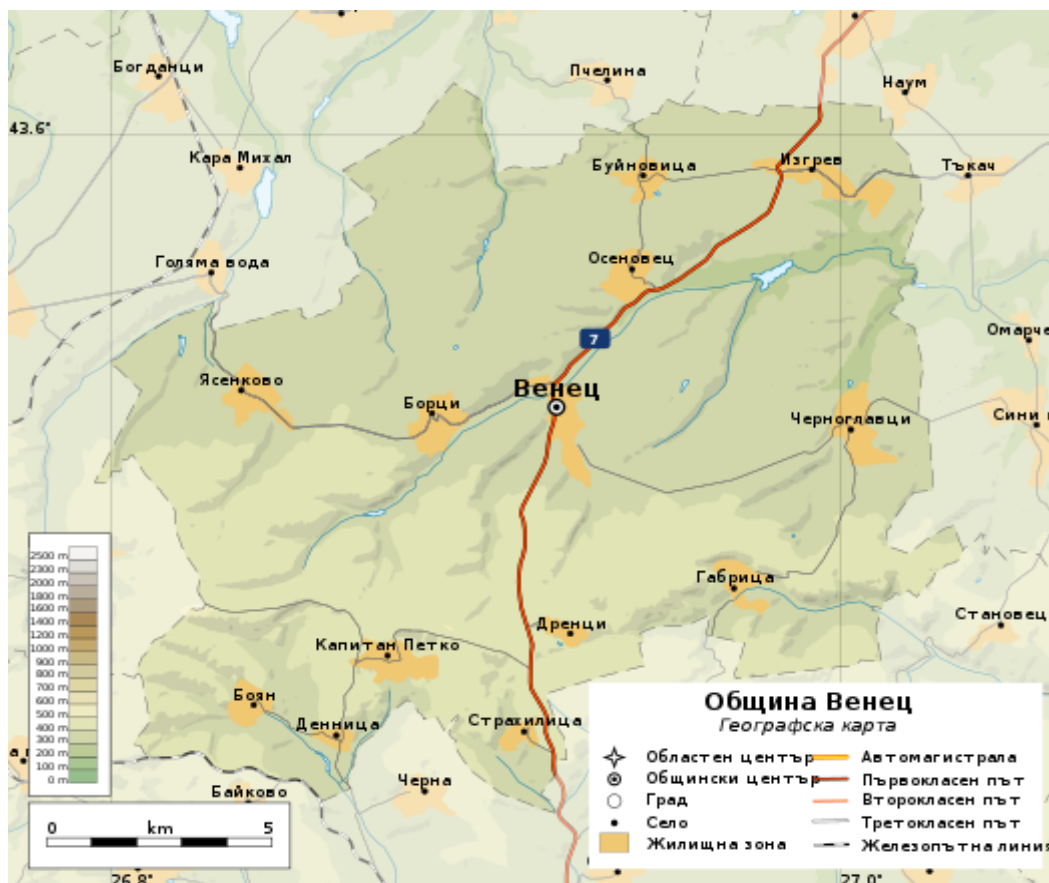
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

IV. ПОЧВИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ

Община Венец се намира на североизточна България и е включена в териториалните граници на област Шумен. На север и северозапад граничи с община Самуил (Област Разград), на североизток с община Каолиново, на юг и югоизток с община Хитрино.

На територията на общината се намират тринадесет населени места - общинският център с.Венец, с.Борци, с.Боян, с.Буйновица, с.Габрица, с.Дренци, с.Денница, с.Изгрев, с.Капитан Петко, с.Осеновец, с.Страхилица, с.Черноглавци и с.Ясенково. Надморската височина е около 200 м.

Фигура IV.1 Географско местоположение на община Венец

Общата площ на територията на Община Венец е 210 070.4 дка. Площта на урбанизираните територии в Общината са 9024.3 дка, което е 4.3% от общата площ на общината. Територията на Община Венец е най-малката в област Шумен и заема 6,6% от площта на областта. Изменение на функционалното предназначение на някои територии, съгласно Общият устройствен план на община Венец е представено следващата

таблица.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Таблица IV.1. Баланс на територията на община Венец и бъдещо развитие в устройствени зони

ОБЩИНА ВЕНЕЦ											
		ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ	СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ				ПРОЕКТ				
			в границите на населените места	извън границите на населените места	ОБЩО за Общината		в границите на населените места	извън границите на населените места	ОБЩО за Общината		ИЗМЕНЕНИЕ
I		ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	площ (ха)	площ (ха)	площ (ха)	% от територията	площ (ха)	площ (ха)	площ (ха)	% от територията	площ (ха)
	1	Територии за жилищни функции	610.32	0.00	610.32	2.91	659.88	0.00	659.88	3.14	49.56
	2	Други жилищни територии извън населените места	0.00	3.42	3.42	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	-3.42
	3	Територии за обществено-обслужващи дейности	35.29	0.56	35.85	0.17	34.71	0.16	34.87	0.17	-0.98
	4	Територии за спорт и атракции	1.76	7.31	9.07	0.04	5.44	3.63	9.06	0.04	0.00
	5	Територии с рекреационни функции, курортни дейности и вилни зони	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	24.00	24.00	0.11	24.00
	6	Територии за производствено и складови дейности	41.82	120.36	162.18	0.77	54.54	56.84	111.38	0.53	-50.80
	7	Територии за озеленяване, паркове и градини	46.51	3.42	49.93	0.24	46.28	4.53	50.81	0.24	0.88
	8	Територии за гробищни паркове	0.00	37.68	37.68	0.18	0.00	42.74	42.74	0.20	5.06
	9	Територии със специално предназначение	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	10	Територии за смесена обществено-обслужваща производствено-складова дейност	0.00	0.00	0.00	0.00	106.47	37.23	143.70	0.68	143.70
	10	Земеделски територии									
	10.1	Ниви	0.00	11068.09	11068.09	52.69	0.00	10685.71	10685.71	50.87	-382.38
	10.2	Трайни насаждения	0.00	223.32	223.32	1.06	0.00	353.95	353.95	1.68	130.64

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

10.3	Алтернативно земеделие	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	181.12	181.12	0.86	181.12
10.4	Необработваеми земи	0.00	1383.81	1383.81	6.59	0.00	1282.39	1282.39	6.10	-101.42
11	Горски територии									
11.1	Стопански гори	0.00	1588.15	1588.15	7.56	0.00	1587.91	1587.91	7.56	-0.24
11.2	Защитни гори	0.00	4817.14	4817.14	22.93	0.00	4817.15	4817.15	22.93	0.01
11.3	Специални гори	0.00	205.59	205.59	0.98	0.00	205.59	205.59	0.98	0.00
11.4	Други горски територии в земеделски земи	0.00	138.74	138.74	0.66	1.87	133.76	135.63	0.65	-3.10
12	Територии заети от водни площи	3.58	83.09	86.66	0.41	3.58	87.17	90.74	0.43	4.08
13	Територии за транспорт и комуникации	163.13	397.88	561.00	2.67	169.21	393.83	563.03	2.68	2.03
14	Територии за инженерно-техническа инфраструктура	0.03	20.49	20.53	0.10	0.03	21.78	21.81	0.10	1.28
II	ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ									
1	Територии за опазване на културното наследство	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2	Терени за възстановяване и рекултивация	0.00	5.58	5.58	0.03	0.00	5.58	5.58	0.03	-0.01
	Общо:	902.43	20104.61	21007.04	100.00	1082.00	19925.04	21007.04	100.00	0.00
III	ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ (припокриващи се)									
1	С особена териториалноустройствена защита - СОЗ	16.44	337.90	354.34	1.69	0.00	360.54	360.54	1.72	6.20
	Общо:	16.44	337.90	354.34	1.69	0.00	360.54	360.54	1.72	6.20

Източник: Общ устройствен план на Община Венец

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Общият устройствен план на Община Венец е одобрен с Решение № 263 от 28 август 2017 г. на Общински съвет Венец, обнародвано в ДВ бр. 80 от 06.10.2017г. Видно от таблицата, функционални изменения са претърпяли най-много земеделските територии, свързани с разширението на регулационните граници на населените места и формирането на устройствените зони.

Предвид промените в общият баланс на територията на общината се наблюдават и определени промени в общата структура на общинската територия както следва:

Таблица IV.2. Намаляване на количеството на земеделските земи съгласно ОУП

Вид земеделска територия	Съществуващо положение		Проект		Разлика в ха
	ха	%	ха	%	
Ниви	11068.09	52.69	10685.71	50.87	-382.38
Необработваеми земи	1383.81	6.59	1282.39	6.10	-101.42
Трайни насаждения	223.32	1.06	353.95	1.68	+130.64
Алтернативно земеделие			181.12	0.86	+181.12

Планът предвижда намаляване на земеделските територии с 171,02 ха, което представлява 1,35 % от наличните земеделски територии в общината. При горските територии изменението е 3.34 ха. Планът не предвижда съществени промени на земеползването.

Почвената покривка е обусловена от геоложки строеж и отразява влиянието на континенталните климатични условия, релефа и растителната покривка.

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа.

На територията на България се отделят следните три почвени зони:

- ❖ Севернобългарска лесостепна почвена зона - обхваща Дунавската равнина и Предбалкана /до 600-700 м н.в./. В посока от север на юг промяната на почвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.
- ❖ Южнобългарска ксеротермална почвена зона - обхваща територията на Южна България /до 700-800 м.н.в./. Поради по-разнообразния и по-топъл преходно-

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.

- ❖ Планинска почвена зона - обхваща планинските райони /над 700-800 м.н.в./, покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

Пространствените съчетания на релеф, климат и растителност имат първостепенно значение за хоризонталното и вертикално разположение на главните почвени типове и за формирането на почвените зони. Почвената покривка е представена от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа. В обсега на Севернобългарската лесостепна почвена зона са разпространени зоналните почвени типове – черноземи (54% от площта на зоната) и сиви горски почви (39% от площта на зоната). Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина (западна и средна част), Южнодобружанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнинно-хълмистия релеф на равнината и лъсовата покривка, и сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт (60-80 см), но с ниско хумусно съдържание (2-4%). Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирани.

Фиг. IV.2 Агроекологични райони на територията на Р България

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с льосовата и льосовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и изслужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и тъмносиви горски почви (61%) са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухολюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997), почвите в общината могат да се опишат по следния начин:

➤ *Ордери – E – почви със забележима повърхностна акумулация на наситена с бази органична материя*

Типове – Черноземи (Chernozems, CH)

Подтип – 29 – обикновени (haplic, CHh)

➤ *Ордери – F – почви с акумулация на глина и сесквиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти*

Типове – Лесивирани (Luvisols, LV)

Подтип – 35 – обикновени (haplic, LVh)

Най-често срещаните видове почви на територията на община Венец са черноземите (карбонатни и излужени) и сиво-кафявите горски почви.

Карбонатните черноземи заемат площи в северната част на общината – в землищата на селата Буйновица, Изгрев и Осеновец. Съдържат специфични образувания - карбонатни мицели, разположени на дълбочина 20-150 см. Излужените черноземи са сред най-плодородните почви. Това се дължи на тежкия механичен състав (песъчливо-глинест, като количеството на глината се увеличава в дълбочина) и добрата водозадържаща способност. Формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат.

Голям дял от почвената покривка на територията на община Венец са заети от тъмносиви, сиви и светлосиви горски почви, които се отнасят към типа на лесивираните почви. Тъмносивите горски почви са образувани върху льосовиден субстрат. Характерна тяхна особеност е диференциацията на профила по механичен състав. Въпреки сравнително ниските стойности на хумуса и общия азот за тези почви,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

благодарение на голямата им мощност се осигуряват необходимите хранителни вещества. Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумусно-елувиалния хоризонт на почвообразувателния субстрат. Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви са сравнително добре запасени с хранителни вещества, по-често са плиткокарбонатни. Хумусният хоризонт е средно мощен.

Съгласно Горскостопанския план на държавно ловно стопанство „Паламара“, на територията му са установени следните типове и подтипове горски почви: излужен чернозем; карбонатен чернозем сиви горски почви - с трите си подтипа - сива горска, тъмно-сива и светло-сива и хумусно-карбонатна. В района са разпространени преди всичко сиви горски почви, с отсъствие или слаба степен на ерозия. Голямо разпространение имат и тъмно сивите горски почви, при които липсват ерозионни процеси. По-слабо разпространени са излужения чернозем с липсваща или слабо проявена ерозия, силно излужения чернозем със слаба ерозия, карбонатен чернозем и алувиално-делувиалните ливадни почви. Без стопанско значение в района са каменистите, силно ерозирали плитки черноземи.

Почвената реакция е различна за отделните почвени видове и варира от рН 4.3 - 4.4 за сивите горски почви до рН 6.6-6.8 за алувиално-ливадните и карбонатен чернозем. Общо взето хумусното съдържание е ниско и варира от 1.9-2.0% за сивите горски почви до 2.5% за алувиално-делувиалните ливадни почви.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

V. АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ДЕГРАДАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ ВЪРХУ ПОЧВИТЕ И ТЕНДЕНЦИИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ В ОБЩИНА ВЕНЕЦ

Почвата е ограничен, незаменим и практически невъзобновим природен ресурс, който изпълнява редица функции, които играят важна роля за поддържане на равновесието в природата и съществуването на човешкото общество.

В зависимост от факторите на почвообразуване – биотични и абиотични се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, с различен механичен състав, почвена реакция, структура, различно съдържание и запасеност с органично вещество и хранителни елементи, различни, водни, въздушни и топлинни режими.

Деградацията на почвата включва протичането на редица процеси, които водят до пълно или частично нарушаване на една или повече от нейните функции. Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите и включват: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

Ерозия на почвата

Като най-сериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообращения.

Ерозията влияе съществено върху екологичните и икономически функции на почвата. Негативното въздействие се дължи на намалената мощност на хумусния хоризонт и дълбочина на коренообитаемия слой, понижено съдържание на органично вещество, количество на хранителните елементи и запаси на почвена влага, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора; загуба на биоразнообразие; замърсяване на водните течения, поява на еутрофикация, акумулация на наноси в по-долу лежащите територии по склоновете.

Водоплощна ерозия

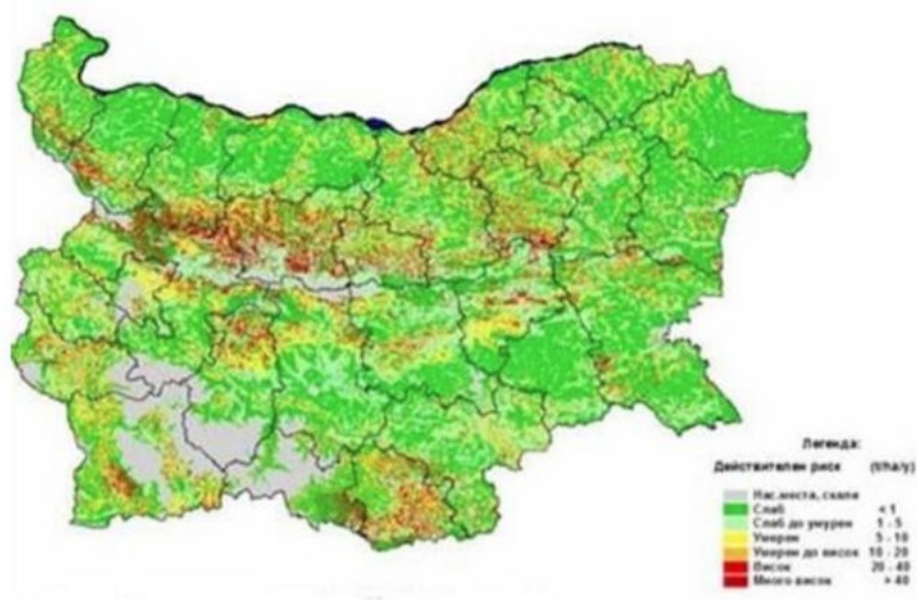
Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

експлоатация. Над 65 % от почвите в България проявяват средна до много силна податливост на ерозия.

Фиг.V.1 Водоплощна ерозия на територията на Р България

Ерозирали терени в общината се наблюдават предимно в наклони и обезлесени райони, като скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори.

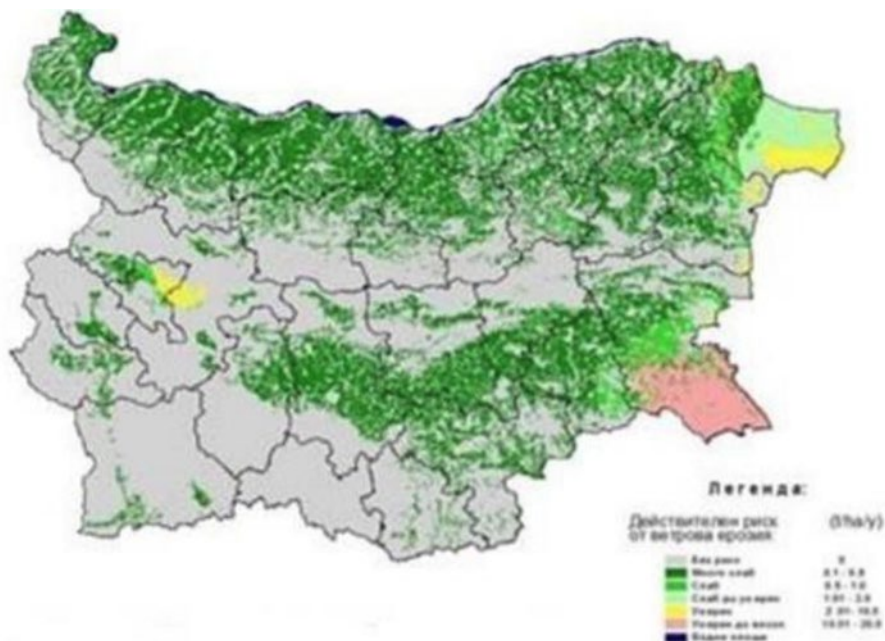
Ветрова ерозия

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха. Площите в България, засегнати от ветрова ерозия са представени на следващата фигура.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Фиг.V.2 Ветрова ерозия на територията на Р България

Община Венец не се характеризира с много висока степен на ветрова ерозия. Обикновено ветровата ерозия се проявява с различна интензивност и честота, като активността на дефлационни процеси се проявяват през пролетта, причина за което са силните ветрове и все още непокритите с растителност терени.

Вкисляване на почвата

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата. На територията на общината няма вкислени почви.

През 2020 г. е извършено пробонабиране по почвен мониторинг II-ро ниво – функционална подсистема “Контрол и опазване на почвите от вкисляване” в 3 пункта /полигона/ – в землищата на с. Венец, с. Риш и с. Менгишево по схема на ротиращите диагонали. Не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

Засоляване на почвата

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Предвид, че този деградационен процес се наблюдава на ограничени територии с близки минерализирани подземни води или е вторично проявен при неправилно торене и напояване, той не представлява значим проблем за почви.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на общината се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса.

На територията на област Шумен не са определени пунктове за наблюдение на засоляване на почвите.

Уплътняване на почвата

Негативното въздействие на уплътняването се изразява в понижена аерация на почвата, свързана с нарушаване на водно-въздушния и топлинния ѝ баланс, намаляване на водопропускливостта и понижаване на почвеното плодородие. Уплътняването на почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения. В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградационен процес. Няма тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

Засушаване

Основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към БАН „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн. Александров е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. Там е посочено, че въпреки големия брой на изследванията върху засушаванията в чужбина и България все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. „Основен методичен проблем при изучаване на засушаванията е тяхната типизация. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо.

Почвеното засушаване настъпва при продължителен безвалежен период, който може да настъпи през всеки месец или сезон. При почвеното засушаване коренообитаемият слой просъхва и растенията страдат от недостиг на вода. Всъщност, почвеното засушаване представлява продължителен период, при който се нарушава водния баланс в почвата и на растителните екосистеми, влошава се физиологичното състояние на растенията и добивите рязко спадат. При атмосферната суша, освен ниските валежи се наблюдават високи температури и ниска влажност на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

въздуха. Чести явления са сухите и горещи ветрове и вследствие на голямата евапотранспирация се нарушава водния баланс на растенията. Растенията се намират в най-неблагоприятни условия при настъпване на почвено- атмосферно засушаване. Комплексът от почвени и метеорологични условия се характеризира с много малки запаси от почвена влага, ниски количества валеж, високи температури, ниска влажност на въздуха и силни горещи ветрове.

През отделните сезони засушаването се отличава с някои характерни особености. *Пролетната суша* се характеризира с невисоки температури, ниска влажност и силни ветрове, което влошава условията за сеитба, поникване и нормално начално развитие. Забавянето на поникването влошава условията на развитието на агроэкосистемите през целия вегетационен период. При такива условия рязко нараства популацията на редица вредители, които нанасят и допълнителни щети. Пролетните засушавания са особено характерни за Северозападна България (40% от случаите) и Черноморското крайбрежие (50%). *Летните суши* се характеризират с високи температури, ниска влажност на въздуха и интензивно сумарно изпарение (физическо и транспирация). Това са типични почвено- атмосферни засушавания, особено когато продуктивната почвена влага започва рязко да пада под 70% от пределната полска влагоемност. Растенията увяхват, спират растежа си, пожълтяват и изсъхват, когато почвената влага падне под влажността на завяхване. Особено опасно е, когато засушаването е съчетано със суховеи. Интензивните летни засушавания са най-продължителни по Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина. *Есента сушата* се отразява неблагоприятно върху провеждането на есенната дълбока оран, сеитбата и поникването на есенниците, които навлизат в зимата недостатъчно развити и често страдат от измръзване. Тези засушавания са характерни за Черноморското крайбрежие, Североизточна България и Горнотракийската низина“.

Намаляване на почвеното органично вещество

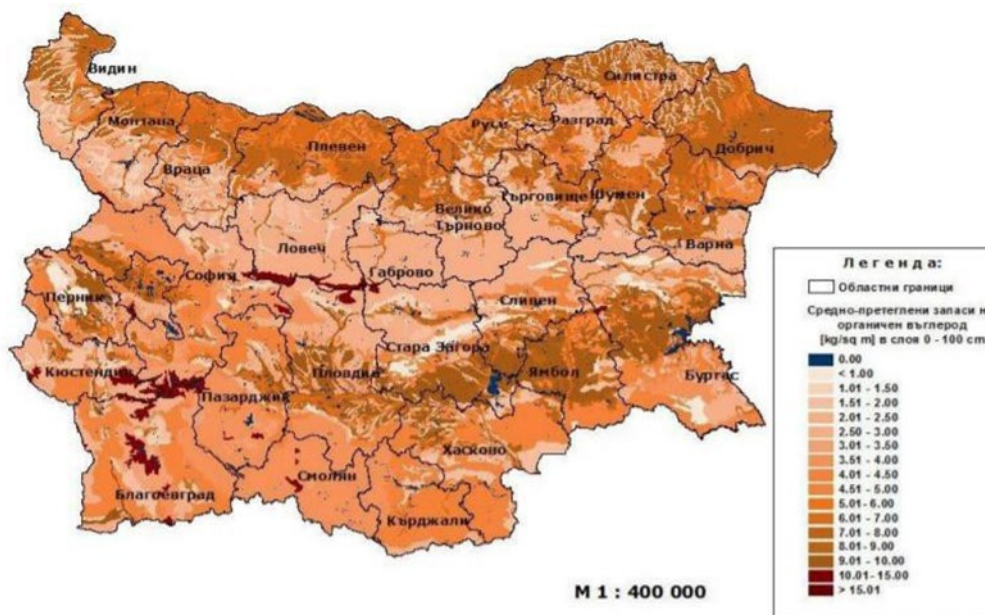
Почвите играят важна роля в кръговрата на въглерода на земята, тъй като съдържат голяма част от запасите на въглерод. Това е важно не само за глобалния баланс на въглерода, но също така и за настоящия и бъдещ продуктивен потенциал. Почвите от селскостопанския фонд силно се различават по концентрация на въглерод и свързаните с това свойства.

Съгласно представената по-долу карта, най-висока е запасеността при тип Черноземи, разпространени за територията на общината и вариращи в границите 9 - 10 kg/m² за слоя 0 – 100 cm

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Фиг.V.3 Запасеност на почвата с органично вещество в kg/m^2 за слоя 0-100 cm на територията на Р България.

Замърсяване на почвата

Замърсяване с тежки метали и металоиди

Различните почви имат различна устойчивост към химическо замърсяване, поради което концентрациите на тежки метали – „предохранителни“, „максимално допустими“ и „интервенционни“ са определени в зависимост от редица показатели на почвата като рН, механичен състав, дълбочина, начин на ползване на земите – обработваеми, постоянно затревени, населени места, паркове, спортни площадки и индустриални/производствени терени.

На територията на общината няма източници, предизвикващи замърсяване на почвите с тежки метали. Като цяло превишаването не преминава “Максимално допустима концентрация” (МДК) за съдържание на тежки метали в почвите. Съгласно т. 3 на § 1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №3 от 1.08.2008 г. за нормите на допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, “Максимално допустима концентрация” е съдържание на вредни вещества в почвите в mg/kg , превишаването, на която при определени условия води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и здравето на човека.

Съгласно „Годишен доклад за оценка на състоянието на околната среда на РИОСВ-Шумен за 2020 г.“, на територията на РИОСВ – гр. Шумен, броят на пунктовете за обследване от мрежата за широкомащабен почвен мониторинг I-во ниво

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

е 25. През 2020г. в изпълнение на утвърдената програма от ИАОС - София по почвен мониторинг Iво ниво - широкомащабен мониторинг, Регионалната лаборатория - гр. Шумен е извършила пробонабиране от две дълбочини от 6 пункта пункт № 352 с. Методиево, общ. Върбица; пункт № 355 с. Ясенково, общ. Смядово; № 367 с. Драгоево, общ. Велики Преслав; пункт № 369 с. Коньовец, общ. Шумен; № 370 с. Становец, общ. Хитрино; № 382 с. Бял бряг, общ. Смядово. Предстои изпитване на пробите по показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елементи - общ азот, общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, рН (H₂O), рН (CaCl₂), специфична електрическа проводимост, обемна плътност, както и тежки метали- Zn, Cu, Pb, Cr, Co, Ni, и As, Ng, полициклични ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и органохлорни пестициди.

Замърсяване с радиоактивни елементи

Замърсяването на почвите с радионуклиди е свързано главно с прилагания в миналото in situ метод за екстракция на уран чрез сондажи и използване на сярна киселина като разтворители.

Почвите, замърсени с радионуклиди, са концентрирани около площадките за добив на уран (понастоящем закрити). След прекратяването на уранодобива и уранопереработката във всички обекти са изпълнени редица дейности по биологична рекултивация. На територията на общината не са установени почви, които да са замърсени с радиоактивни елементи.

Замърсяване с органични замърсители

Излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност представляват опасни отпадъци и за тях се прилагат съответните разпоредби на ЗУО, касаещи третиране на тези отпадъци. Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлорорганичните пестициди, които масово са използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на общината се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

През 2002 г. всички негодни за употреба пестициди на територията на общината са запечатани в „Б-Б“ кубове от фирма “Балбок Инженеринг”. Кубовете са поставени на специална площадка намираща се в землището на с. Изгрев. Количествата залежали и негодни за употреба пестициди, като опасни отпадъци, натрупани на територията на община Венец са 45000 кг и 2900 л.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Таблица V.1. Състояние на пестицидите на територията на община Венец

Община	Собственост на площадката	Смесени - kg	Състояние	Охрана
Венец	Общинска	28 бр. Б-Б куба	Добро	Няма

Ежегодно комисия с участието на представители на Гражданска защита, РПУ и общинска администрация извършва проверки за състоянието на кубовите и съставя протокол. Осигурява се периодично наблюдение на контейнерите.

Замърсяване с нефтопродукти

Регистрират се ограничени локани замърсявания на почвата с нефтопродукти, предимно като разливи около бензиностанции, но техните площадки са запечатани и не представляват опасност за компонентите на околната среда

Замърсяване с отпадъци

Със заповед № 203/10.07.2009 г. на Директора на РИОСВ гр. Шумен, общинското депо е спряно от експлоатация като нерегламентирано сметище. Общината е кандидатствала за финансиране с проект за "Рекултивация на съществуващото общинско депо за битови отпадъци в с. Венец, обл. Шумен". Проектът е одобрен и през 2012 г. е изпълнен. След завършване на рекултивацията на общинското депо за битови отпадъци имотът е с начин на трайно ползване "пасище, мера".

На територията на община Венец са закрити и ликвидирани селските и квартални сметища за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Към настоящият момент на територията на община Венец няма разположено действащо депо за отпадъци.

Въпреки, предприетите действия и усилия от страна на община Венец, нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) все още съществува, най-често в малките населени места, край дерета на реките и прилежащите им територии. При установяване на нерегламентирано замърсяване с отпадъци, служители от общинската администрация изготвят констативни протоколи до сметопочистващите фирми, обслужващи съответния район/населено място, с предписания за почистване на замърсяването.

Експерти от РИОСВ Шумен също извършват периодични проверки на речните легла и прилежащите територии и при установяване на нерегламентирано замърсяване, задължават кметовете на общините да предприемат действия за почистването им, както и недопускането на последващо замърсяване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

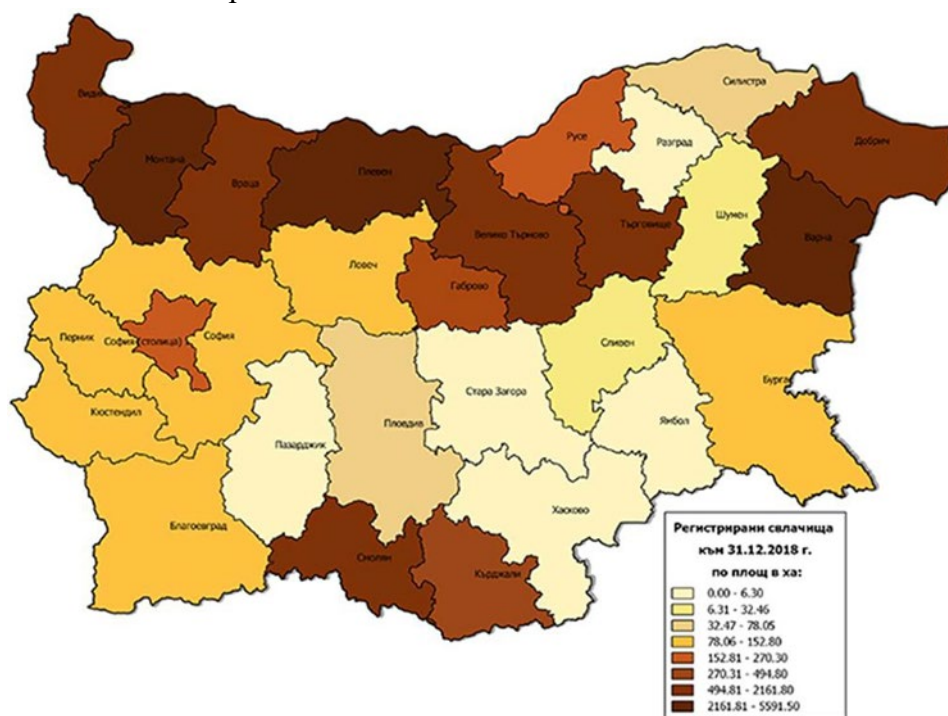
При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и животинска торова маса.

Въпреки усилията, които полагат общината, все още е недостатъчен контролът от тяхна страна за недопускане на замърсяване на почвите със смесени битови и строителни отпадъци.

Свлагчища

Свлагчищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свлагчищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свлагчищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България тенденцията е към увеличаване на свлагчищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

На следващата карта е представено разпределението на площите в страната, засегнати от свлагчищни процеси.

Фиг.V.4 Регистрирани свлагчища на територията на Р България към 2018 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Основни изводи

- ✓ На територията на общината не са налични почви, замърсени с тежки метали;
- ✓ На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата в следствие на употребата на пестициди;
- ✓ Няма информация за заблатени почви;
- ✓ Ерозионни процеси са слабо развити и се дължат на различната гъстота на речната мрежа, характерът на основните скали и почвата, както и нерационалното използване на пасищата и горите;
- ✓ Вкисляване на почвите не е констатирано;
- ✓ Почвите на територията на общината са характеризират с добра запасеност с почвено органично вещества.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

VI. ВЛИЯНИЕ НА ГОРСКИЯ И СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ ОТРАСЛИ ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА ВЕНЕЦ

Териториалната структура на общината по данни на общинска служба по земеделие с. Венец се дели на следните видове територии: урбанизирани (4.33%), земеделски (60.34%), горски (30.37%), територии заети от водни площи (0.41%), територии за транспорт и комуникации (2.67%), територии за инженерно-техническа инфраструктура (0.10%).

Баланса на територията на община е представен в таблица III.1., като посочените в нея данни показват, че:

- ✓ земеделските територии заемат най-голям дял от територията на общината - 59.51%, като нивите съставляват 50.87 % от тях, следвани от необработваемите земи 6.10% и трайните насаждения 1.68%.
- ✓ горските територии заемат значителен дял от 31.47 % от територията на общината.
- ✓ урбанизираните територии заемат едва 4,8 % от територията на общината, като почти изцяло те се представляват от населени места;
- ✓ териториите за транспорт и комуникации заемат 2.68% от територията;

Като природен ресурс, почвите са един от важните фактори за развитие на основния отрасъл на аграрния сектор-растениевъдството. Те благоприятстват развитието на зърно- производството и частично на зеленчукопроизводството. Този природен ресурс се използва ефективно и подпомага развитието на икономиката на общината.

Почвите в района на общината са относително чисти. Няма данни за замърсяването им от промишлени дейности, с нефтопродукти и с пестициди. Използват се добри земеделски практики. Повишава се информираността на обществото за екологичните и икономическите ползи, както и необходимостта от предприемане на мерки за опазването на този компонент на околната среда.

Съгласно Заповед № РД 09-59/ 02.02.2010 г. на Министъра на земеделието и храните на територията на община Венец са определени физически блокове в землищата на Борци (05685-50; 05685-56; 05685-68 3660 05966); Боян (05966-1; 05966-3; 05966-50 3661 10642); Венец (10642-13; 10642-42; 10642-54 3662 14132); Габрица (14132-114; 14132-49; 14132-50; 14132-68 3663 20643); Денница (20643-15 3664 23724); Дренци (23724-39 3665 54119); Осеновец (54119-74 3666 69729); Страхилица (69729-3; 69729-6 3667 81061); Черноглавци (81061-2; 81061-23; 81061-24; 81061-25; 81061-26; 81061-44; 81061-45 3668 87610) Ясенково (87610-100; 87610-99), като земеделски земи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

с висока природна стойност (ВПС), което подпомага земеделските производители обработващи тези земи.

Основните показатели характеризиращи почвеното плодородие са: общ азот, лесно достъпен фосфор и калий, съдържание на хумус и калциев карбонат, рН във водата и калиев хлорид, всички те се определят въз основа на почвени анализи. Тези показатели за плодородие, подлежат на промяна през периода на експлоатация на почвата в процеса на земеделското производство.

За разглеждания регион селскостопанския отрасъл не оказва влияния върху състоянието на почвите в общината. Като антропогенен фактор върху замърсяването на почвата в областта може да се разглежда нередовна оран, лоша селекция на селскостопански култури и насаждения, принудително отглеждане на култури, които се отглеждат на наклонен терен, обезлесяване и други фактори, които водят до ерозивни процеси. В резултат на изброените по-горе антропогенни дейности съществува опасност от унищожаване на големи площи от най-плодородната земя, в т.ч. намаляване на производственият и капацитет.

Основната цел на класическото селскостопанско производство е да увеличи максимално добива на единица земеделска площ. За постигне тази цел се изразходват огромни количества невъзобновяеми природни ресурси и енергия, както и различни видове агрохимикали - пестициди, минерални торове и др. Пестицидите са химически съединения или смеси, които се използват за елиминиране, контрол и унищожаване на растителните и други видове вредители. За разлика от повечето замърсители, които се въвеждат в околната среда без конкретна цел, пестицидите се въвеждат с намерението да помогнат на хората в „борбата“ с вредните микроорганизми и многобройни вредители с цел увеличаване на добивите.

Внесените в почвата пестициди могат, в зависимост от дозата и вида на използвания препарат, да променят състава на почвената микрофлора. Почвените фунгициди и фумиганти обикновено имат отрицателен ефект върху почвената микрофлора. Общ показател за ефекта на пестицидите върху микрофлората е биологичната активност на почвата или интензивността на дишане на почвата (сорбция на O₂/кислород, отделяне на CO₂/въглероден диоксид). Хербицидите се разлагат сравнително бързо в почвата и прилагането им в препоръчителни дози не влияе неблагоприятно върху микрофлората на почвата. При въвеждането им в почвата в увеличени дози, се появява временно прегрупиране на състава на микрофлората. Характерът и степента на действие се обуславят от свойствата на препарата, съдържанието му в почвата, почвата и климатичните условия.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на община Венец се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса. Няма данни от Националната

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

Екологичното състояние на почвата и способността ѝ да осъществява основните си функции са взаимно свързани както помежду си, така и с останалите компоненти на околната среда. За деградацията на почвите в горските земи, влошаване на свойствата, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват :

- ерозионни процеси
- изменения на свойствата им, настъпващи в резултат на горски пожари

Антропогенното въздействие може да предизвика или усили процеса на деградация на почвата. То може да е в резултат на :

- Неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите
- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи
- Прекомерно ползване на дървесина за отопление, строителен материал

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия. Деградацията на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

VII. МЕРКИ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ

Наличието на деградация на земните ресурси (почви, води, растения и животни) води до намаляване на продуктивността на екосистемите и на сигурността по отношение по-нататъшното ползване на суровини и услуги от екосистемите. В повечето случаи деградацията на земите е резултат от комплексното действие на множество фактори (естествени и антропогенни), а деградационните процеси, които са взаимно обвързани, влияят отрицателно най-често на повече от един от земните ресурси.

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси на земите може да се осъществи чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегулиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено – климатични и топографски условия, с цел: осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност на валежите и вятъра; повишаване на инфилтрационната способност на почвата; поддържане и възстановяване на почвата; повишаване на запасите от почвено органично вещество и използване на машини и технологии за почвообработка с минимален натиск върху почвената повърхност

Мерки за ограничаване на деградационните процеси при горските земи

- Провеждане на лесовъдски и технически мероприятия
- Системно провеждане на отделни сечи
- Предотвратяване на горски пожари
- Сnižаване степента на пожарна опасност на насажденията
- Бързо установяване на възникналите пожари, ограничаване на разпространяването им и успешното им гасене
- Отстраняване на отпадъците след сечите
- Поставяне на табели с противопожарно съдържание и за уточняване на местата за палене на огън

Мерки,отнасящи се до устройство на територията и начина на земеползване

- разработване и реализиране на земеустройствени планове (с елементи на уедряване на поземлените имоти като важно условие за устойчивото развитие на агроекосистемите);
- възстановяване и поддържане на инфраструктурата на земеделските територии

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

- засилване на контрола по отношение предотвратяването на пожари в земеделските земи
- внедряване на правилна структура на отглежданите земеделски култури и организиране на високопродуктивни сеитбооръщения
- увеличаване дела на трайните насаждения, фуражните, техническите, медицинските и етерично-маслените култури
- увеличаване дела на културите за производство на алтернативни горива (рапица, мискантус и др.)
- преминаване към поясно земеделие: оформяне на пояси с различна ширина при подреждане на културите в сеитбообръщането
- внедряване на почвозащитни обработки, включително контурна обработка на земи, разположени на склонове или по хоризонталите с цел създаване на дълбоки препятствия по пътя повърхностно оттичащите се води и увеличаване запасите от вода в почвата.

Мерки за преодоляване на токсичността от замърсяването с тежки метали

- въвеждане на ограничителен режим на земеползване и отглеждане на подходящи култури за съответните равнища на замърсяване
- внедряване на оборски тор, торф и други органични материали с високи сорбационни свойства, който неутрализират токсичния ефект на замърсителите
- Отнемане на замърсения слой на почвата и замяна с чиста почва

Мерки за увеличаване и поддържане съдържанието на органично вещество в почвата

- Отглеждане на култури които продуцират по – голямо количество растителни отпадъци
- Прилагане на зелено торене, въвеждане на междинни култури, използване на животински и други органични торове за увеличаване на органичното вещество в почвата
- Намаляване честотата на обработката на почвата през годината.

РИОСВ Шумен, контролира и следи ситуацията и предприема мерки за опазване на почвата на територията на общината. Състоянието на почвата включва извършване на проверки за запазване, подобряване на структурата и плодородието на почвата. Освен всичко друго, защитата на почвата включва дейности на засилен контрол, относно:

- ✓ съхранение и употреба на препарати за растителна защита;
- ✓ опазване на почвата от водна и ветрова ерозия;
- ✓ контрол за опазване на хумуса от разхищение;
- ✓ рекултивиране на нарушени терени.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Въз основа на установената ситуация РИОСВ-Шумен изисква вземането на мерки за ограничаване на замърсяването на почвата, сред които в зависимост от вида на почвата, могат да бъдат:

- ✓ използването на биоторове за спиране на по-нататъшното разграждане и повишаване плодородността на почвата;
- ✓ насърчаване използването на пестициди (хербициди, почвени инсектициди), които не оказват отрицателно въздействие върху почвата;
- ✓ въвеждане на биологично земеделие;

Понастоящем за територията на община Венец се прилагат някои от следните мерки за защита от ерозия и опазване на земите от замърсяване, които обхващат следните дейности:

- ❖ на територията на ТП на ДЛС Паламара са извършват залесителни мероприятия с цел бързото възстановяване на ландшафта и овладяване на ерозионните процеси.
- ❖ почистване на локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места.
- ❖ Изпълнена рекултивация на старото общинско депо.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

VIII. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието

Силни страни	Слаби страни
- Липса на почви, замърсени с тежки метали; - Липса на заблатени и засолени почви; - Липса на киселини почви; - Почвено-климатичните характеристики дават възможност за отглеждане на зърнено-технически култури; - Висока степен на използваемост на земеделските земи; - Направена е инвентаризация на всички видове Б-Б кубове и складове за негодни за употреба ПРЗ - Правят се ежегодни проверки от РИОСВ за замърсяване на почвената покривка, както регулярни така и по сигнал; - Почвите са в добро екологично състояние по отношение на замърсяването с устойчиви органични замърсители;	- Недостатъчно кадри и административен капацитет на общината за управление на почвите; - Замърсяването с отпадъци и опожаряването на стърнища и суха тревна растителност е основна причина, водеща до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс. - Части от територията на общината са обхванати от ерозионни процеси
Възможности	Заплахи
- Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; - Благоприятни условия за развитие на биоземеделие; - Управление на финансови инструменти от ЕС, които насърчават земеделието и устойчивото ползване на земите.	- Непълно усвояване на финансовите инструменти на ЕС, насърчаващи земеделието, устойчивото ползване на земите и опазването на почвите; - Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; - Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

IX. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Средств а (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;								
1. Повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почви.	Ежегодно след приемане на програмата	2	Държавен бюджет, Общински бюджет, Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	Служителите на местно имат административен капацитет по отношение на ефективно управление на почвените ресурси	Повишен капацитета на служителите от областните и общински администрации	Брой обучени служители	МОСВ, МЗХГ	Община, Научни организации и, НПО
2. Обмен на знания и добри практики по проблемите по опазване, устойчиво ползване и управление на почвите	Ежегодно след приемане на програмата	2	МОСВ, Държавен бюджет, общински бюджет	Осъществен обмен на знания и добри практики на национално, ЕС и международно ниво по проблемите по опазване и устойчиво управление на почвите.	Брой проведени информационни срещи/семинари/конференции	Брой служители от общинската администрация	МОСВ, МРРБ	Община
3. Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Изпълнение на агажменти на кмета на общината, произтичащи от ЗП	Недопускане на увреждане на почвите, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвата	Брой направени предписания. Брой наложени санкции. Намалена площ на увредени почви	Община	Областни администрации
4. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Предотвратена загуба на органично вещество вследствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания	Община	Областни управители, РИОСВ

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
						Брой санкции за периода		
Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите								
5. Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край пътища и др. за защита от ветрове	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, Донорски организации, Бизнес, ПРСР, Общински бюджет	Ограничена ерозия в земеделските имоти, ограничено количество на твърд отток в каналите, крайпътните канавки и пътищата.	Ежегодни данни за земеделски площи и пътища в ha, защитени от ветрове.	Площ в (ха), със създадени линейни залесявания Данни за площите общо за периода	МЗХГ, Община	Земеделски стопани, Бизнес
6. Усвояване на ерозирани земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, етеричномаслени, агролесовъдство.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Частни инвестиции, ПРСР, Общински бюджет	Намалени площи с пустеещи земи, ограничена степен на ерозия и повишени добити от получена продукция.	Площ в ха на ерозирани пустеещи земи, заети с алтернативни култури – ежегодни данни.	Ерозирани пустеещи земи в ха усвоени за отглеждане на лекарствени, етерично-маслени култури и агролесовъдство – общо за периода	МЗХГ,	Община

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване								
7. Залесяване на земи с ниска категория, негодни за земеделско ползване	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, Общински бюджет, ПРСР	Залесени площи на негодни за земеделско ползване почви	Приложение на различни техники на агролесовъдство то на земите с по- ниска категория – ежегодни данни в ha	Залесени площи (ха) от земите с по-ниска категория. Общо за периода	МЗХГ, Община	
8. Залесяване на горите, пострадали от природни бедствия	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Намалено отрицателното въздействие на сечи, съхнене, паша и други видове ползване на горите върху устойчивостта на земите.	Брой финансирани проекти, отпуснати средства за възстановяване на горски площ	хектара гори, върху които са проведени мероприятия за възстановяване	МЗХГ, Община	Собственици и на земи
9.Ограничаване на строителството в зелените площи и покритие на градските райони с растителност чрез общите устройствени планове (ОУП) на населените места	Постоянен		Държавен бюджет	Намалени площи със „запечатани“ почви в зелените площи; Адаптиране към климатичните промени.	Брой реализирани ОУП, и площи в градските райони, покрити с растителност.	Общ брой реализирани ОУП, съобразени с мярката.	Общини	МРРБ

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.**

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите								
10. Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	ежегодно	5	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общинки бюджети	Информирана и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяван е на почвите	брой на проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационн и кампании за периода	Общини	НПО, Научни организации и
11. Провеждане на консултации от общините на всички етапи с обществеността и други заинтересовани страни в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	До 2028 г.	5	Държавен бюджет, ОПОС 2021 - 2027	Заинтересован ите страни са включени в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяван е на почвите.	Провеждане на консултации с обществеността по отделните етапи на разработването на Областните и Общински програми и	Всички програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са консултирани с обществеността .	Общини	Обществено стта и засегнатите страни.

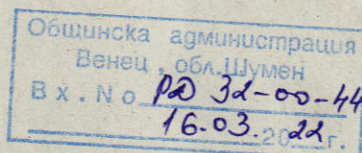
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021 - 2028 Г.

Приложение 2. Раздел „ПОЧВИ“

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ - ШУМЕН

Изх. № УПП - 108 - (3)
14 03.2022 г.

Handwritten signature and initials, possibly "А. Сави"

ДО

НЕХРИБАН АХМЕДОВА
КМЕТ НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ

ОТНОСНО: Програма за опазване на околната среда на Община Венец за периода 2021-2028г.

УВАЖАЕМА Г-ЖО АХМЕДОВА,

Във връзка с депозирано уведомление с Вх. № УПП - 108/ 10.12.2021г. на РИОСВ - гр. Шумени и последвало внасяне, на основание чл. 6а, т. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС, ДВ бр. 73/2007 г., изм. и доп.), Ви уведомявам следното:

Програма за опазване на околната среда на Община Венец за периода 2021-2028г. попада в обхвата на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС.

Програма за опазване на околната среда на община Венец 2021-2028 г. е изготвена в съответствие с чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда и Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда. Неразделна част от нея са: Приложение 1 „Раздел „Лечебни растения“, Приложение 2 „Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Венец“ и Приложение 3 „Програма за управление на отпадъците на община Венец 2021-2028 г.“. Програмата е с териториален обхват административните граници на община Венец, област Шумен. Основната цел на програмата е намиране на нови подходи, създаване на стабилна система за управление на околната среда и подобряване на екологичните условия в Община Венец. Програмата си поставя следните взаимосвързани цели:

- ✓ Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината и да предложи мерки за тяхното решаване и преодоляване;
- ✓ Да начертае приоритетите на общината в областта на опазване на екологичната среда;
- ✓ Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми.
- ✓ Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси, съсредоточаването им за решаване на най-приоритетните проблеми;
- ✓ Приоритетност на превантивните мерки;

- ✓ Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;
- ✓ Приоритизиране на проекти на общината в областта на околната среда, предложени за финансиране от национални и международни източници на финансиране.

ПООС се разработва за 8-годишен период – от 2021 г. до 2028 г. - и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона или общината. Следвайки водещите принципи в политиките за устойчиво развитие, ПООС поставя рамки за дейностите в областта на опазване на околната среда като отчита влиянието и на икономическите и социалните фактори. ПООС се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на устойчиво развитие и чрез това - подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения и постигане на просперитет. Основните задачи на програмата, са да се идентифицират текущите проблеми, свързани с околната среда и бъдещи дейности за намаляване и ограничаване на вредните последици от човешката дейност. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие. В процеса на изготвянето на програмата са анализирани всички данни, имащи отношение към състоянието на околната среда, установени са силните и слабите страни на община Венец по отношение на възможностите ѝ да формулира ефективни политики за опазването на околната среда, както и за устойчивото управление на лечебните растения, почвите и отпадъците. Идентифицирани са възможностите за надграждане над постигнато при изпълнение на дейностите за опазване на околната среда, както и възможните заплахи възпрепятстващи процеса. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

ПООС дава възможност за реализиране на основните приоритети залегнали в стратегическите документи за регионално развитие, в т.ч. Национална концепция за пространствено развитие 2013 – 2025 г.; Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028г.); Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030г.); Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 програмен период 2021-2027г.; План за интегрирано развитие на община Венец за 2021 - 2027г.

Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации. ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда.

По отношение опазване на биологичното разнообразие:

На територията на Община Венец не попадат защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии /ЗЗТ/ и защитени зони /ЗЗ/ по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР, ДВ бр.77/ 2002г., изм. и доп.). Най- близко разположената ЗЗ в обхвата на

РИОСВ- гр. Шумен е BG 0000138 „Каменица“ за опазване на природните местообитания (обявена със Заповед № РД-690/ 25.08.2020 г. на министъра на околната среда и водите, обн. ДВ бр. 80/ 11.09.2020 г.), намираща се на отстояние от териториалния обхват на Община Венец.

По отношение разпоредбите на глава шеста от Закона за опазване на околната среда /ЗООС/:

Програмата за опазване на околната среда на Община Венец за периода 2021-2028г. не очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по приложение № 1 към чл. 92, т.1 и приложение № 2 към чл. 93, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗООС, които предполагат значително въздействие върху околната среда и не подлежи на екологична оценка (ЕО) по реда на глава шеста, раздел II от Закона за опазване на околната среда.

С оглед гореизложеното, отчитайки местоположението и характера на предвидените с програмата дейности, както и че при одобряването им не се очаква засягане на природни местообитания и местообитания на видове, няма да настъпят увреждане и трансформация на местообитания и местообитания на видове в ЗЗ, не се създава преграда, която да възпрепятства миграция на видове, а възможните шумови и антропогенни въздействия са временни и обратими, считаме, че при одобряването им **няма вероятност** от отрицателно въздействие върху защитени зони от мрежата „Натура 2000“. В тази връзка и на основание чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС Ви уведомявам, че **преценката** на компетентния орган за Програма за опазване на околната среда на Община Венец за периода 2021-2028г. е, че **не е необходимо провеждане на процедура** по реда на Глава втора от Наредбата за ОС.

Настоящото се отнася само за заявените параметри на програмата и не отменя необходимостта от получаване на съгласувания или разрешителни, предвидени в други закони и подзаконовни нормативни актове.

При всички случаи на промяна в параметрите на програмата или на някои от обстоятелствата, при които е изготвено настоящото писмо, възложителят е длъжен да уведоми незабавно РИОСВ - гр. Шумен за промените.

С уважение,

ИНЖ. ДИМО БОДУРОВ

Директор на РИОСВ гр. Шумен

